

**Raport z badania dostępności architektonicznej
i informacyjno-komunikacyjnej**

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Starogardzie Gdańskim**

Spis treści

Cele audytu	4
Dane podstawowe	5
Opis metodologii prowadzonych badań	6
Podstawa opracowania	6
Charakterystyka stanu istniejącego oraz wytyczne dla poprawy dostępności	8
Budynek ul. Mickiewicza 9, 83-200 Starogard Gdański	8
INFORMACJA W BUDYNKU	51
DOSTĘPNOŚĆ USŁUG I FUNKCJI W BUDYNKU	79
Dostępność informacyjno-komunikacyjna	95
Dobre Praktyki w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej	96
Charakterystyka dostępności informacyjno-komunikacyjnej Placówki	101
Ogólna ocena dostępności Placówki	110
Załączniki	111
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	116
Materiały referencyjne	142
PRZYKŁADOWE PIKTOGRAMY	143

Szanowni Państwo,

Przekazujemy na Państwa ręce Raport z badania dotyczącego dostępności dla wszystkich użytkowników i użytkowniczek (w tym osób z niepełnosprawnością, seniorów i seniorek, rodziców i opiekunów z małymi dziećmi). Niniejszy raport jest wynikiem wizyty sprawdzającej dostępność (audytu dostępności) obiektu pod kątem różnorodnych potrzeb wszystkich użytkowników. Dziękując za współpracę, chcielibyśmy przekazać kilka słów komentarza do opracowania.

Dostępność dla osób z różnymi niepełnosprawnościami to proces, a wszystkie zmiany na lepsze traktujemy jako część większej całości. Wierzymy, że budowanie dostępności zaczyna się od świadomości różnorodności użytkowników - stąd duży nacisk położony w niniejszym opracowaniu na zagadnienia związane z potrzebami poszczególnych grup.

Stała współpraca z organizacjami pozarządowymi i włączanie głównych zainteresowanych w proces zmian budują świadomość i motywują do działania. Zdajemy sobie sprawę, że nie wszystkie rekomendacje i wytyczne, opisane w Raporcie jako konieczne czy zalecane, możliwe są do wdrożenia od razu. Realizacja niektórych z nich może trwać miesiącami lub latami. Co więcej - mamy świadomość, że wiele spośród nich nie leży bezpośrednio w gestii Placówki

Mimo wszystko wierzymy jednak, że pełna informacja o poziomie dostępności jest cenna dla wszystkich zainteresowanych, pokazuje bowiem, że proces jej budowania trwa, a realne działania z nim związane muszą zostać zaplanowane i rozłożone w czasie. Prosimy, by wzięli to Państwo pod uwagę podczas zapoznawania się z poniższym opracowaniem.

Fundacja Akademia Innowacji NOVUM

Cele audytu

Niniejszy raport odnosi się do oceny dostępności **budynku PCPR w Starogardzie Gdańskim**. Raport prezentuje ogólną ocenę dostępności oraz rekomendacje biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych działań audytowych.

Celem opracowania jest dostarczenie możliwie pełnej informacji, dotyczącej stanu istniejącego dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej (w tym istniejących barier i ograniczeń) **budynku Placówki**.

Opracowanie zawiera charakterystykę istniejącego poziomu dostępności dla wszystkich użytkowników i użytkowników (w tym osób z niepełnosprawnością, seniorów, dzieci i ich opiekunów), w szczególności analizę barier architektoniczno-infrastrukturalnych, propozycje ich likwidacji oraz zalecenia dla stworzenia w pełni dostępnych przestrzeni.

Raport ma na celu zwrócenie uwagi na konieczne i zalecane do wdrożenia, z uwagi na potrzebę zapewnienia powszechnej dostępności, zmiany lub usprawnienia. Propozycje likwidacji istniejących barier nie obejmują opracowań architektonicznych, przedstawiony raport ma charakter ogólny i w dużej mierze opisowy, a poszczególne rozwiązania każdorazowo należy rozpatrywać indywidualnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami wiedzy technicznej.

Charakterystyka barier architektoniczno-infrastrukturalnych oraz informacyjno-komunikacyjnych odwołuje się do zasad powszechnej dostępności, oparta została na podstawowych możliwościach i ograniczeniach ich potencjalnych użytkowników.

Pod uwagę wzięte zostały:

- a. Możliwości i ograniczenia fizyczne użytkowników przestrzeni, w tym: trudności w chodzeniu, zaburzenia balansowania, zaburzenia chwytania, wątpliwość i słabość ruchów, trudności w podnoszeniu, trudności w sięganiu, trudności w mówieniu;
- b. Możliwości i ograniczenia sensoryczne użytkowników przestrzeni, w tym: zaburzenia wzroku, zaburzenia słuchu, zaburzenia dotyku;
- c. Możliwości i ograniczenia psychiczne i intelektualne użytkowników przestrzeni.

Podczas wykonywania badania dostępności architektonicznej przeanalizowane zostały przede wszystkim:

- Najbliższe otoczenie budynku, w tym możliwość komunikacji z przystankami transportu publicznego, parkingami i najbliższymi ciągami pieszymi,
- Strefa wejściowa do budynku,
- Komunikacja pozioma i pionowa w budynku i jego najbliższym otoczeniu, w tym również konieczność pokonywania zmian poziomów,
- Dostępność poszczególnych przestrzeni i pomieszczeń w budynku,
- Analiza materiałów wykończeniowych,
- Wyposażenie wnętrz i oświetlenie przestrzeni
- Informacja wizualna, dotykowa i dźwiękowa w budynku,

A także wszystkie inne elementy mogące mieć wpływ na dostępność obiektu.

Dane podstawowe

Rodzaj audytu jaki przeprowadzono: architektoniczny oraz informacyjno-komunikacyjny

Data przeprowadzenia audytu: 17 listopada 2021 r.

Nazwa i adres placówki:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim

Siedziba: ul. Mickiewicza 9, 83-200 Starogard Gdański

Wizja lokalna dotyczyła budynku zgłoszonego do audytu, mieszczącego się pod następującym adresem:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim

Siedziba: ul. Mickiewicza 9, 83-200 Starogard Gdański

Opis metodologii prowadzonych badań

W ramach działań obejmujących badanie dostępności Placówki, przeprowadzonego pod kątem architektoniczno-infrastrukturalnym i informacyjno-komunikacyjnym, opracowano:

- a. Charakterystykę stanu istniejącego, obejmującą:
 - Dokumentację fotograficzną,
 - Analizę poszczególnych barier wraz z określeniem powodowanych przez nie utrudnień dla użytkowników i użytkowników z niepełnosprawnością, seniorów, dzieci i ich opiekunów,
- b. Wytyczne dla usunięcia istniejących barier architektoniczno-infrastrukturalnych oraz zalecenia dla stworzenia w pełni dostępnych przestrzeni, mające na celu zwiększenie dostępności wszystkich badanych budynków i ich najbliższego otoczenia dla użytkowników i użytkowników o różnych potrzebach, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

Zastosowano następujące metody badawcze w obszarach dostępności:

Lp.	Obszar standardu	Metoda badawcza
1.	Architektoniczny	Wizja lokalna/ audyt architektoniczny
2.	Informacyjno - komunikacyjny	Wywiad/ rozmowa/ ogląd/ weryfikacja dokumentów, procedur związanych z obsługą klienta

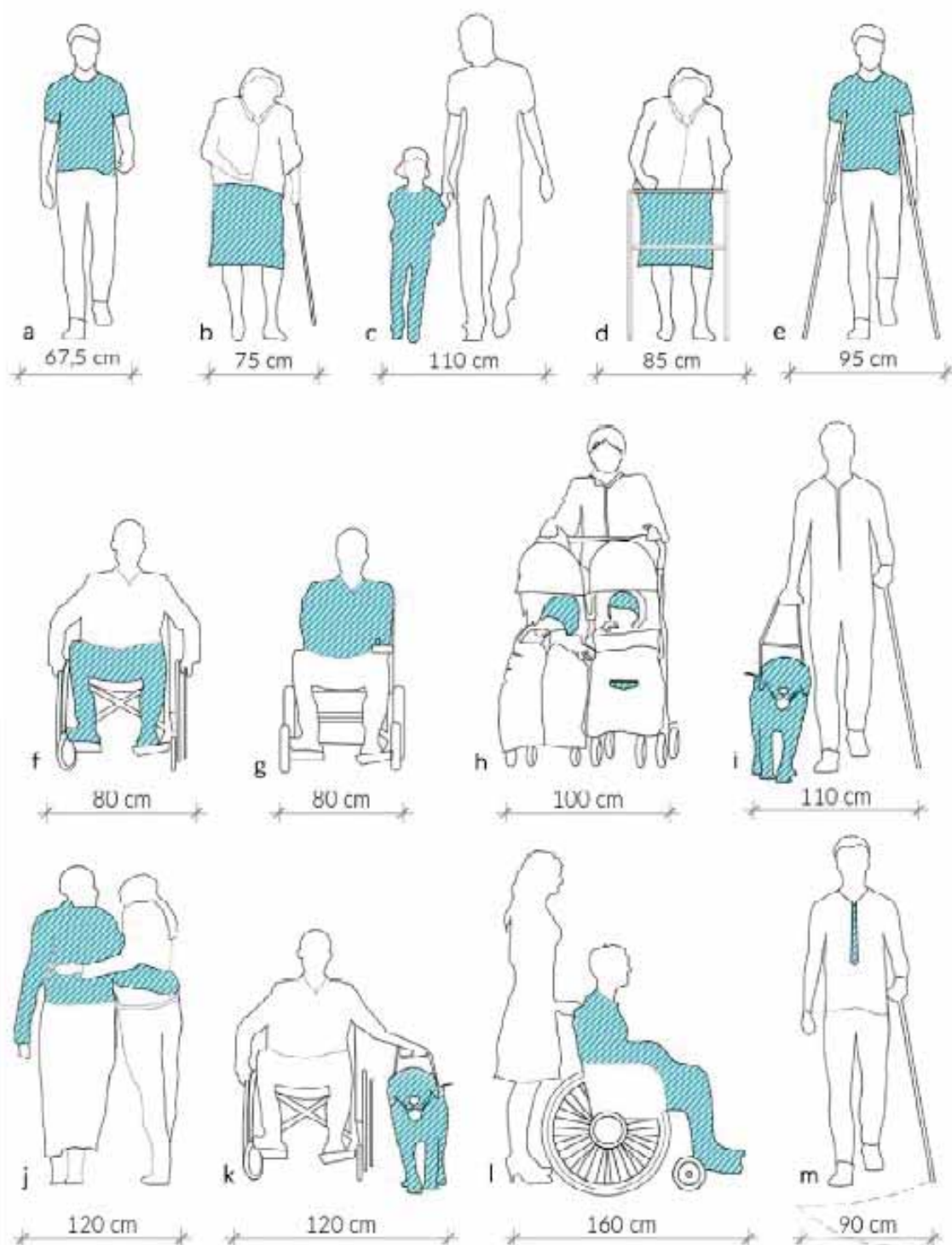
Ocena dostępności w raporcie została wyrażona poprzez zastosowanie oznaczeń treściowych:

- TAK – Oznacza, że badany element spełnia wymogi,
- NIE – Oznacza, że badany element nie spełnia wymagań
- TAK Z ZASTRZEŻENIAMI – Oznacza, że badany element spełnia w przewadze wymagania i możliwe jest jego doskonalenie lub nie spełnia wymogów, ale ze względów obiektywnych nie możliwe jest zagwarantowanie pełnej dostępności,
- BRAK – Oznacza, że element nie podlegał badaniu, nie występuje w audytowanej placówce.
- KOLOR CZERWONY – zalecenia

Podstawa opracowania

Podstawą do oceny obiektu pod kątem dostępności architektonicznej były w głównej mierze:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 czerwca 2019 rr. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2019 poz. 1065.),
- Prawo budowlane Dz. U. z 2020 r. poz. 1333
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. O zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696),
- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa: Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania-**poradnik**
- K. Kowalski: Włącznik - projektowanie bez barier, Fundacja Integracja.

Rys. 01
Minimalne wymiary skrajni potrzebne do poruszania się użytkowników

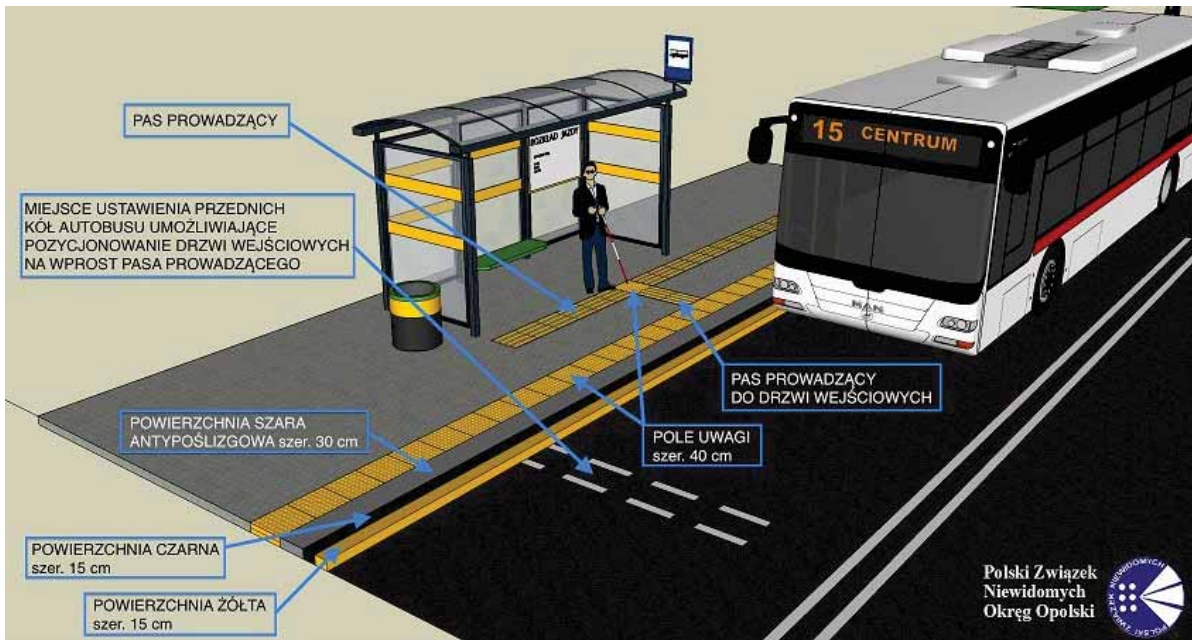
Charakterystyka stanu istniejącego oraz wytyczne dla poprawy dostępności

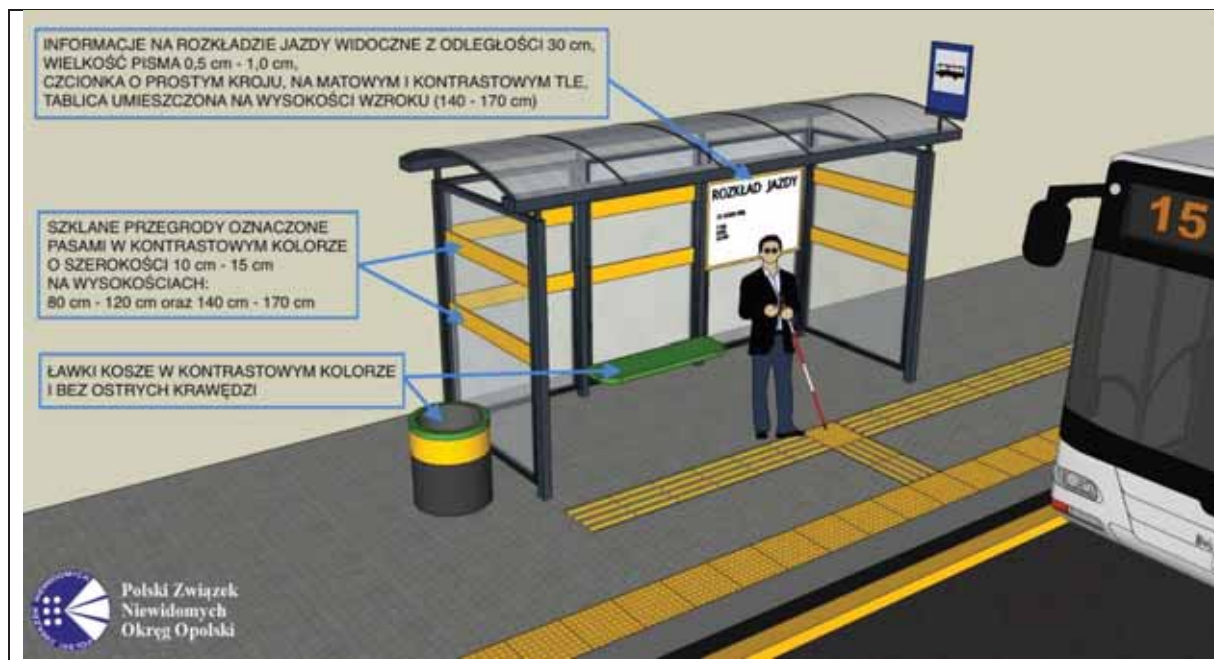
Budynek ul. Mickiewicza 9, 83-200 Starogard Gdański

1	OTOCZENIE BUDYNKU - komunikacja publiczna	TAK	NIE
	W bliskim otoczeniu są usytuowane przystanki komunikacji publicznej	X	
	Łatwa droga prowadząca od przystanków komunikacji miejskiej.		X
	Chodnik prowadzący do przystanku jest w dobrym stanie, bez ubytków i dziur	X	
	Szerokość chodnika umożliwiające minięcie osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich min 1,8m	X	
	Przystanek jest wyposażony w ułatwienia dotykowe, takie jak pasy ostrzegawcze i ścieżki prowadzące		X
	Tabliczki z rozkładami jazdy umieszczone na wysokości umożliwiającej ich przeczytanie osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim i osobie z niedoborem wzrostu		X

W przypadku projektowania przystanku i jego otoczenia konieczne jest, aby był on zaprojektowany w taki sposób, by nie występowały trudności w zlokalizowaniu go i wejściu do pojazdu. Przystanki muszą być łatwo dostępne dla wszystkich użytkowników przestrzeni. W przebiegu ciągu pieszego prowadzącego do przystanku nie należy stosować stopni i uskoków – konieczne zmiany poziomów należy wprowadzać w postaci łagodnych spadków lub pochylni (o jak najmniejszym nachyleniu). Rekomenduje się wyposażenie przystanku w wiatę przystankową, zlokalizowaną w taki sposób, by w żadnym wypadku nie ograniczała widoczności nadjeżdżającego pojazdu. Wszystkie elementy przeźroczyste wiaty powinny być oznaczone przynajmniej dwoma pasami kontrastowymi na wysokości: 1,30-1,40 m (pierwszy pas) oraz 0,90-1,00 m (drugi pas), przy czym zaleca umieszczenie dodatkowego pasa kontrastowego na drzwiach na wysokości 0,10- 0,30 m (przydatnego dla osób patrzących pod nogi). Zaleca się, by wiatę przystankową była wyposażona w miejsce odpoczynku z siedziskiem (ławką) z oparciem i podłokietnikami oraz miejscem do zaparkowania wózka, w obszarze miejsc odpoczynku, poza ławkami, rekomendowane jest także instalowanie siedzisk / oparcie do odpoczynku osób stojących. Zaleca się, aby siedziska i oparcia ławek oraz miejsc odpoczynku na stojąco były wykonane z przyjaznych materiałów – szczególnie nie zaleca się siedzisk metalowych jako nieprzyjemnych w odbiorze przy niskiej lub wysokiej temperaturze. Konieczne jest zapewnienie swobodnego dostępu do tablic z rozkładem jazdy: nie należy montować elementów wyposażenia przystanków (siedzisk, koszy na śmieci itp.) pod tablicą. Tablica z rozkładem jazdy powinna być zamontowana na wysokości dostępnej zarówno dla osób stojących jak i dla użytkowników wózków, osób niskiego wzrostu i dzieci i równomiernie oświetlona światłem niepowodującym zjawiska olśnienia. Zalecany jest montaż oznaczeń fakturowych (pasów ostrzegawczych) przed krawędzią przystanku.

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

2	OTOCZENIE BUDYNKU - komunikacja prywatna (miejsca postojowe przy budynku, zlokalizowane wzdłuż ulicy)	TAK	NIE
	Przy budynku znajduje się parking / wyznaczono miejsca postojowe dla OzN	X	
	Miejsca postojowe dla OzN mają odpowiednie wymiary: co najmniej 360x500 Zaleca się aby miejsce postojowe miało wymiary 360x 500 – obecne wymiary to 370x470		X
	Miejsca postojowe dla OzN są oznaczone w prawidłowy sposób:	X	
	Miejsca postojowe dla OzN zlokalizowane są blisko budynku (do 50 m od wejścia do budynku)	X	
	Z miejsca postojowego zapewniono wygodny dostęp do najbliższego ciągu pieszego, prowadzącego do budynku (brak krawężników lub krawężniki do 20 mm, brak uskoków i zmian poziomów)	X	
	Nawierzchnia miejsca postojowego i towarzyszącego mu ciągu pieszego jest w dobrym stanie technicznym, bez zmian poziomów i uskoków	X	
	Liczba miejsc postojowych dla OzN została dobrana prawidłowo	X	

	Wyznaczone zostały miejsca postojowe dla opiekunów z małymi dziećmi (miejsca rodzinne) Zaleca się wyznaczyć miejsce dla opiekunów z małymi dziećmi (miejsca rodzinne)		x
Miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnością powinny być wyznaczone w najbliższym sąsiedztwie wejścia dostępnego dla wszystkich użytkowników – maksymalna odległość wynosi 50 m, rekomendowana – 10 m. Szerokość miejsca postojowego może zostać zmniejszona z 3,60 m do 2,30 m w przypadku zapewnienia możliwości pełnego korzystania z przylegającego dojścia lub ciągu pieszo-jezdnego. Miejsce postojowe powinno posiadać gładką i antypoślizgową nawierzchnię, pozbawioną zmian poziomów i zjazdów w obrębie miejsca postojowego. Należy także zadbać, aby z miejsca postojowego zapewnione było pozbawione krawężników wejście na ciąg pieszy (maksymalna dopuszczalna różnica poziomów wynosi 0,02 m, przy czym maksymalna zalecana – 0,01 m) wymiary 360 cm (szerokość) × 500 cm (długość). Oznaczenia kolorem niebieskim (zgodnie z: Obwieszczenie Ministra Infrastruktury z dnia 9 września 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach, zał. 2, pkt. 5.2.4.) Podstawą prawną dotyczącą parkingów dla niepełnosprawnych jest treść Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie Stanowiska postojowe usytuowane wzdłuż jezdni powinny mieć wymiary co najmniej:			

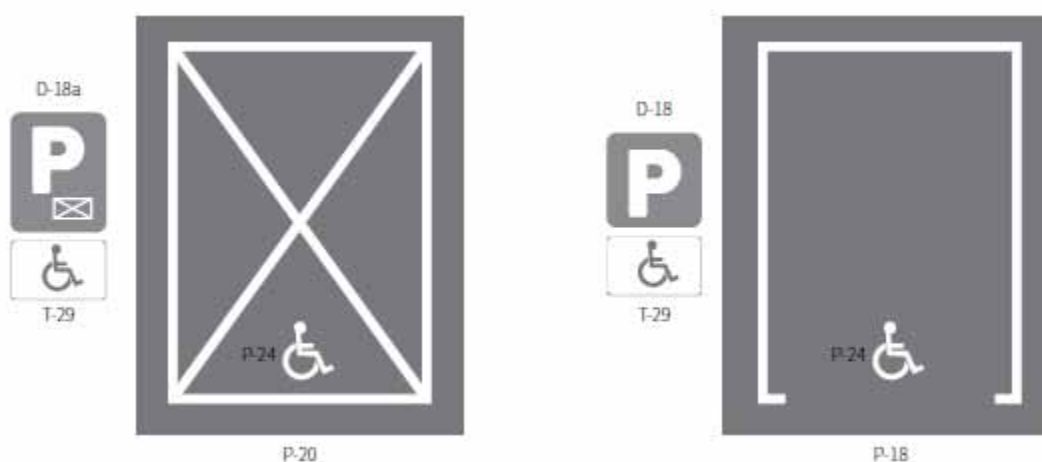
- 360 cm (szerokość) × 600 cm (długość),
- 360 cm (szerokość) × 900 cm (długość), – wymiar wymagany dla busów przystosowanych do przewozu osób poruszających się na wózkach (dotyczy samochodów wyposażonych w podnośnik z tyłu pojazdu).

Pozostałe stanowiska postojowe powinny mieć wymiary co najmniej:

- 360 cm (szerokość) × 500 cm (długość).

Zalecane jest wyznaczenie miejsc postojowych dla opiekunów z małymi dziećmi (miejsc rodzinnych).

Oznakowanie miejsca parkingowego

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Oznaczenia kolorem niebieskim (zgodnie z: Obwieszczenie Ministra Infrastruktury z dnia 9 września 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach, zał. 2, pkt. 5.2.4.)

Podstawą prawną dotyczącą parkingów dla niepełnosprawnych jest treść Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich **usytuowanie**

Liczba miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych poruszających się samochodami osobowymi jest określona w zależności od ogólnej liczby miejsc na całym parkingu:

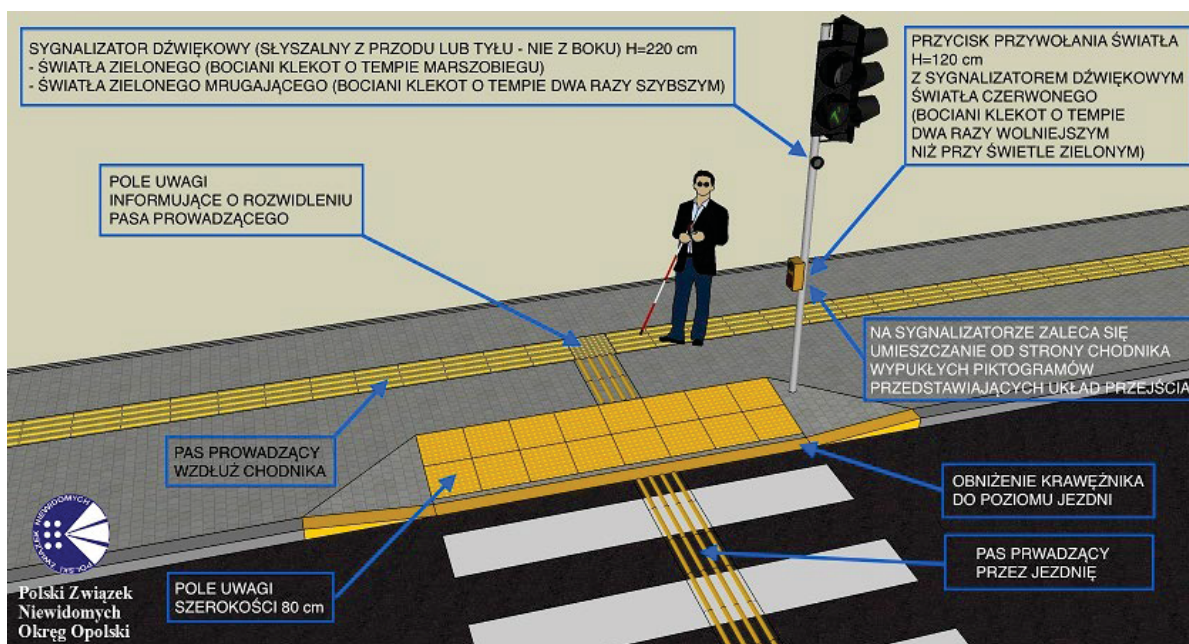
- 1 miejsce parkingowe dla niepełnosprawnych – gdy liczba wszystkich stanowisk wynosi od 6 do 15;
- 2 miejsca parkingowe – gdy liczba stanowisk wynosi 16–40;
- 3 miejsca parkingowe – gdy liczba stanowisk wynosi 41–100;
- 4% ogólnej liczby stanowisk – jeżeli ogólna liczba miejsc parkingowych wynosi więcej niż 100.

Zgodnie z prawem – znakami, które mogą wyznaczać miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych, są:

znaki pionowe: D-18, D-18a wraz z tabliczką T-29;
znaki poziome: P-24 umieszczony jako uzupełnienie znaku P-18 i P-20.g dla inwalidów

3	OTOCZENIE BUDYNKU - przejście dla pieszych	TAK	NIE
	W najbliższym sąsiedztwie budynku wyznaczono przejścia dla pieszych	X	
	Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano sygnalizację świetlną		X
	Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano sygnalizację dźwiękową i / lub wibracyjną		X
	Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano obniżenia krawężników do maks. 20 mm lub rampy krawężnikowe	X	
	Przed przejściem dla pieszych zastosowano oznaczenia dotykowe		X
	Oznaczenia dotykowe są w dobrym stanie technicznym, bez ubytków		X

UWAGI:

W przypadku przejść dla pieszych znajdujących się w poziomie jezdni zawsze zaleca się dążenie do eliminacji różnic wysokości pomiędzy ciągiem dla pieszych (chodnikiem) a przejściem przez jezdnię. Szerokość przejścia dla pieszych wynika z natężenia ruchu pieszych, prędkości ruchu samochodowego oraz innych uwarunkowań (organizacji ruchu, obowiązujących przepisów), jednak nie powinna być mniejsza niż 4,00 m. Zaleca się lokalizowanie przejść dla pieszych pod kątem prostym w stosunku do chodnika, co zmniejsza możliwość zejścia z prawidłowej trasy przez osoby z niepełnosprawnością wzroku. Na granicy chodnika i jezdni (na całej szerokości przejścia dla pieszych)

zaleca się stosowanie płyt ostrzegawczych, w odległości min. 0,30 m od krawędzi jezdni. Barwa płyt powinna być skonstrastowana w stosunku do pozostałej nawierzchni. Faktura ostrzegawcza powinna być łatwo wyczuwalna przez osoby z niepełnosprawnością wzroku, jednak równocześnie nie może utrudniać poruszania się innym użytkownikom, szczególnie osobom z problemami w chodzeniu, osobom z wózkami dziecięcymi i użytkownikom wózków.

Wszystkie elementy odwodnieniowe (kratki ściekowe itp.) należy umieszczać poza szerokością przejścia dla pieszych. Zaleca się także maksymalne ograniczanie lokalizowania na przejściu słupków zapobiegających parkowaniu, ponieważ mogą one utrudniać poruszanie się osoby z niepełnosprawnością wzroku.

Sygnalizacja świetlna, dźwiękowa i wibracyjna

Sygnalizację świetlną bez wzbudzania należy stosować w tych miejscach, gdzie natężenie ruchu pieszego jest duże (w centrum miasta, centrach dzielnic). W innym wypadku zaleca się stosowanie sygnalizacji świetlnej wzbudzonej lub wyposażonej w automatyczną detekcję pieszych.

W przypadku stosowania systemu wzbudzania konieczne jest, aby pieszy został poinformowany o rejestracji jego zgłoszenia (istotne jest wprowadzanie dwóch rodzajów informacji – np. podświetlenia przycisku i sygnału dźwiękowego). Przyciski uruchamiające sygnalizację powinny być montowane na wysokości 1,20-1,35 m powyżej poziomu terenu (rekomenduje się stosowanie najniższej dozwolonej wysokości montażu). Przyciski powinny być łatwe do odnalezienia – skonstrastowane w stosunku do tła. Jeżeli przycisk montowany jest na osobnej konstrukcji, wysokość słupka musi wynosić co najmniej 1,50 m

Sygnalizacji świetlnej przejść dla pieszych powinna towarzyszyć sygnalizacja dźwiękowa (akustyczna) lub akustyczna uzupełniona o sygnalizację wibracyjną, włączane przez użytkowników przyciskiem lub urządzeniem automatycznej detekcji. Sygnał dźwiękowy musi być zróżnicowany (inny dla oczekiwania i inny dla przejścia) i zsynchronizowany z sygnałami. Sygnalizator wibracyjny (uzupełniający dla sygnalizacji świetlnej i akustycznej) musi emitować sygnały o takim samym czasie powtarzania, jak sygnalizatory dźwiękowe, ale w postaci drgań na obudowie urządzenia, wyraźnie wyczuwalnych dotykiem po położeniu ręki.

Zaleca się, aby jako uzupełnienie systemów informacji świetlnej, dźwiękowej i wibracyjnej stosować informację dotykową na przejściach dla pieszych. Informacja dotykowa składa się z wypukłych symboli, odwzorowujących przekraczanie jezdni i rodzaje ruchu (liczbę pasów ruchu, azyle dla pieszych, torowiska, przystanki itp.) Wszystkie informacje dotykowe powinny być umieszczone na obudowie przycisków wzbudzania sygnalizacji, obudowach sygnalizatorów wibracyjnych lub jako odrębne tabliczki

4	STREFA WEJŚCIOWA DO BUDYNKU – Wejście Główne	TAK	NIE
	Ciąg pieszy prowadzący do budynku ma szerokość co najmniej 1,50 m	X	

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Ciąg pieszy prowadzący do budynku ma szerokość pozwalającą na wygodne minięcie się dwóch wózków (min. 1,80 m)	X	
	Ciąg pieszy prowadzący do budynku posiada oznaczenia fakturowe (pas prowadzący, fakturę ostrzegawczą) lub oznaczenia kolorystyczne Zaleca się wprowadzić oznakowanie fakturowe prowadzące do budynku		X
	W obrębie dojścia do budynku brak barier architektonicznych (wysokich krawężników, stopni, uskoków - dopuszczalne do 20 mm) Nieprawidłowa pochylnia przy bramce wejściowej	+/-	
	Nawierzchnia ciągu pieszego prowadzącego do budynku jest w dobrym stanie technicznym (brak ubytków, nierówności nawierzchni)	X	
	Nawierzchnia ciągu pieszego ma właściwości antypoślizgowe	X	
	Wszystkie furtki i bramy prowadzące do budynku mają szerokość co najmniej 0,90 m	X	
	Wejście do budynku jest łatwe do odnalezienia i urządzone w sposób przewidywalny, bez przeszkód (można je uznać za dostępne dla OzN wzroku)		X
	Budynek jest czytelnie oznakowany (tablicą informacyjną lub w inny sposób)	X	
	Do budynku prowadzą oznaczenia / drogowaskazy Zaleca się instalację drogowaskazów		X
	Wejścia są wystarczająco dobrze oświetlone	X	
	Przynajmniej jedno z wejść do budynku zapewnia dostęp OzN	X	
	Wszystkie kratki odwodnieniowe i inne ażurowe elementy w nawierzchni mają rozstaw / średnicę oczek nie większe niż 20 mm Zaleca się wymianę wkładu w wycieracze systemowej, aby oczka nie były większe niż 20x20 mm		X
	Dostęp do budynku zapewniają: Pochylnia		X
	wejście z poziomu terenu (bez zmian wysokości)	X	

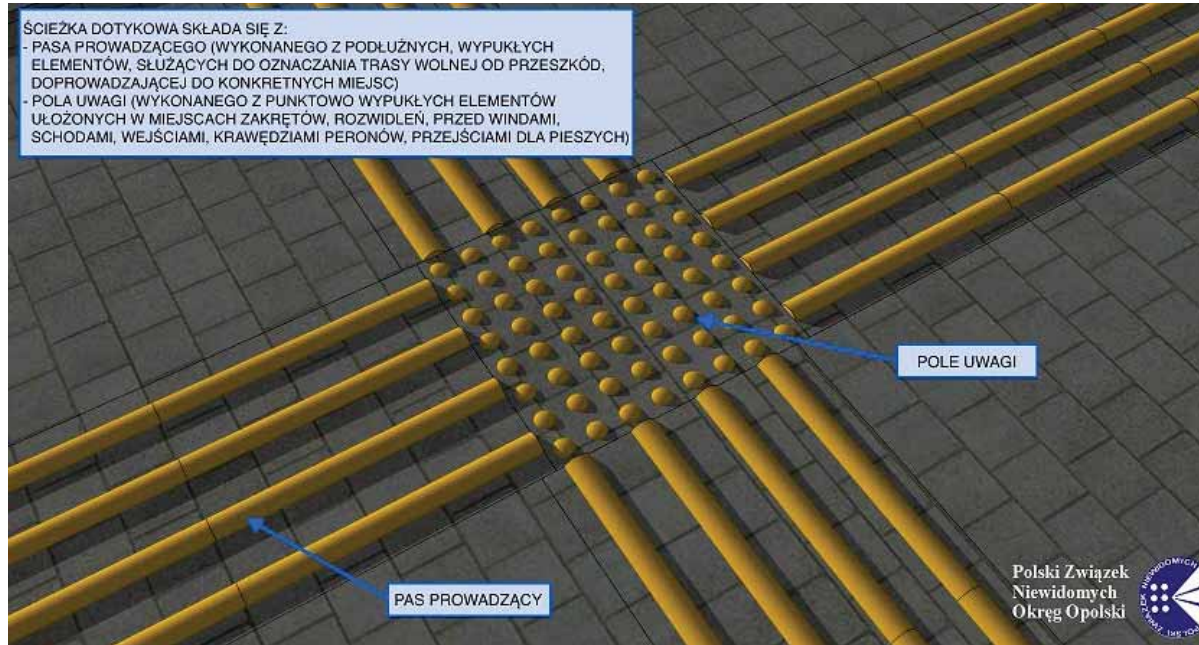

	podnośnik		X
	dźwig osobowy		X

Uwagi:

Zaleca się w przestrzeni ruchu pieszego umieszczenie ścieżek dotykowych i pól uwagi dla niewidomych.

Bezpieczna i wygodna w użytkowaniu przestrzeń ruchu pieszego powinna uwzględniać **podstawowe** parametry ergonomiczne użytkowników. Należy zapewnić minimalną szerokość dojścia do budynku równą 1,50 m, przy czym rekomenduje się minimalną szerokość chodnika równą 1,80 m (wystarczającą dla wygodnego minięcia się dwóch osób). Konieczne jest **zapewnienie przestrzeni** wolnej od barier architektonicznych oraz utrzymanie ciągu komunikacyjnego w dobrym stanie technicznym – bez nierówności i ubytków. W przypadku ciągu pieszego o szerokości mniejszej niż 1,80 m zalecane jest stosowanie lokalnych poszerzeń w odległości maksymalnej 25 m, o minimalnych wymiarach 1,80 m szerokości i 1,50 m długości (zalecane jest 2,00 m długości)

W strefie wejściowej brak możliwości bezpiecznego zaparkowania skutera/wózka dziecięcego. W miarę możliwości rekomenduje się wyznaczenie takiego miejsca i oznaczenie go odpowiednim piktogramem (użytkownika wózka i / lub wózka dziecięcego - w zależności od przeznaczenia miejsca).

5	Wejście Główne	TAK	NIE
	Schody zewnętrzne	brak	
	Schody prowadzone są w linii prostej (nie są to schody zabiegowe, wachlarzowe)		

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

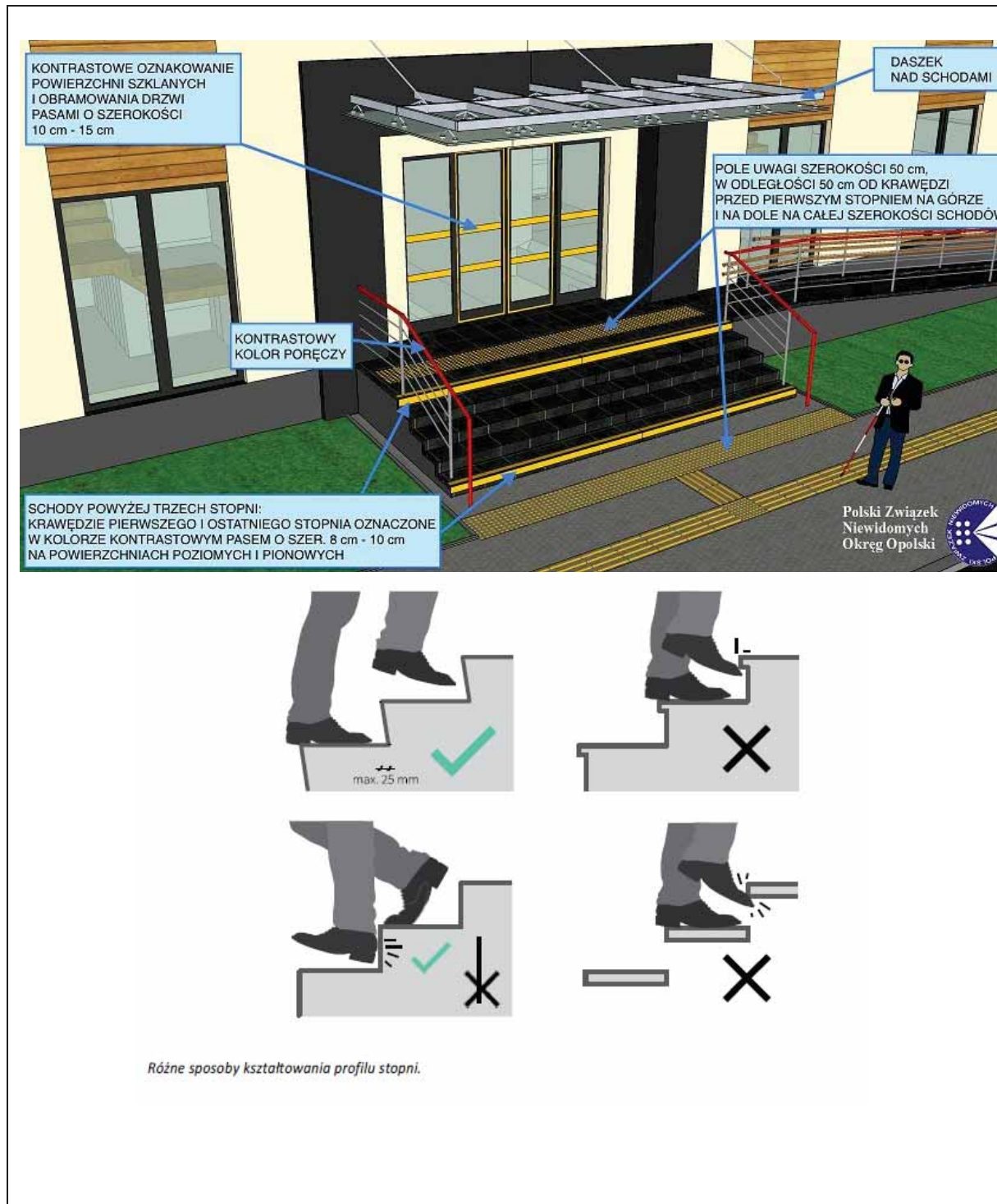
	Ilość stopni w biegu nie przekracza 10		
	Szerokość użytkowa biegu wynosi co najmniej 1,20 m		
	Wszystkie stopnie w biegu mają taką samą szerokość i wysokość		
	Wysokość stopnia nie przekracza 0,15 m		
	Szerokość stopnia wynosi co najmniej 0,35 m		
	Schody wyposażone są w obustronne poręcze		
	Poręcze zainstalowane są na dwóch wysokościach		
	W przypadku schodów o szerokości biegu powyżej 4 m schody wyposażone są w balustradę pośrednią		
	Poręcze są skonstrastowane kolorystycznie w stosunku do tła (łatwe do zauważenia)		
	Poręcze przy schodach, przed ich początkiem i na końcu są przedłużone o 0,30 m		
	Poręcze są wygodne w użytkowaniu (średnica 35-45 mm i kształt pochwyty)		
	Pochwyty zostały zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie (zaokrąglone / wywinięte w dół)		
	Odległość pochwyty poręczy od ściany lub innych elementów wynosi min. 50 mm		
	Schody są oznaczone kontrastowo (pierwszy i ostatni stopień)		
	Schody oznaczone są za pomocą faktury ostrzegawczej (pas ostrzegawczy w odległości 0,30 m przed pierwszym stopniem)		
	Schody nie są ażurowe		
	Stopnie schodów pozbawione są nosków		
	Podnośnik, platforma		
Uwagi:			

W przypadku zastosowania schodów zewnętrznych konieczne jest zapewnienie minimalnej szerokości biegu równej 1,20 m (przy czym według przepisów prawa wymagana jest szerokość nie mniejsza niż szerokość schodów wewnętrznych w budynku (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690z późn. zm.), § 68). Przy szerokości biegu schodów powyżej 4,00 m wymagane jest zastosowanie dodatkowej balustrady pośredniej. W jednym biegu schodów zewnętrznych może znajdować się od 3 do 10 stopni – w przypadku większej liczby stopni w biegu wymagane jest stosowanie spoczników. Minimalna szerokość użytkowa spocznika: 1,50 m, maksymalne dopuszczalne nachylenie jego płaszczyzny: 2%. Wysokość i szerokość stopni schodów zewnętrznych określa wzór $2h+s=0,60-0,65$ m, gdzie: h – wysokość stopnia, s – szerokość stopnia. Wszystkie stopnie w biegu muszą mieć taką samą szerokość i wysokość – minimalna szerokość stopnia: 0,35 m, maksymalna wysokość stopnia schodów zewnętrznych: 0,15 m. Konieczne jest wyposażenie schodów zewnętrznych w poręcze, przedłużone o 0,30 m poza krawędź pierwszego i ostatniego stopnia i zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie – konieczne jest wywinięcie ich końców w dół. Rekomenduje się również skonstruowanie koloru pochwytu poręczy z kolorem tła (LRV min. 30). Zalecane jest montowanie poręczy schodów na dwóch wysokościach: wymaganej dla danego typu budynku (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690z późn. zm.), § 298), oraz dodatkowej: 0,75 m. Krawędzie pierwszego i ostatniego stopnia każdego biegu schodów należy oznaczyć pasami w jednolitym, skonstruowanym z tłem kolorze, znajdującymi się na powierzchni pionowej i poziomej stopnia. W przypadku biegu o trzech stopniach konieczne jest oznaczenie każdego z nich.

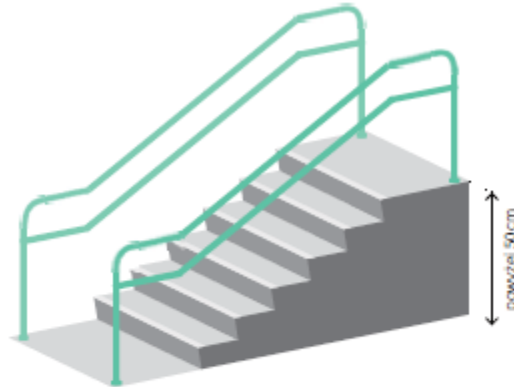
Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe poręczy i balustrad:

- przy balustradach lub ścianach przyległych przy schodach należy stosować obustronne poręcze;
- poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m;
- średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m;
- wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa;
- poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m;
- elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości;
- poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń;
- poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni;
- poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia;
- poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni;
- na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a wskazującą dokąd prowadzą schody; informacja wykonana w piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.

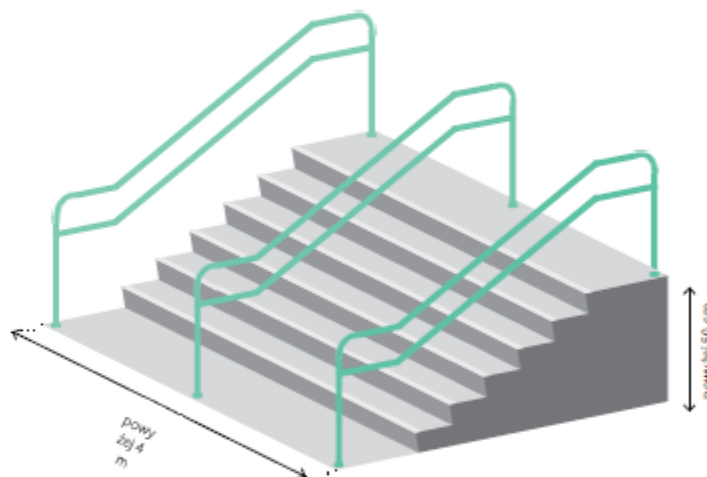

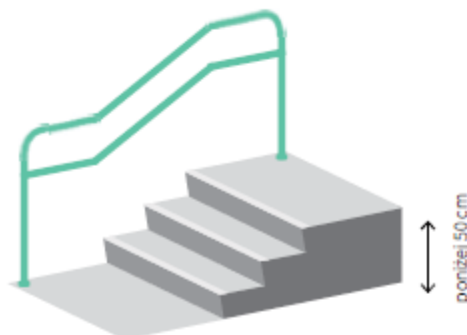
Zapewnienie poręczy przy schodach o wysokości mniejszej niż 50 cm nie jest wymagane, ale zainstalowanie przynajmniej jednej będzie korzystne dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością ruchu.

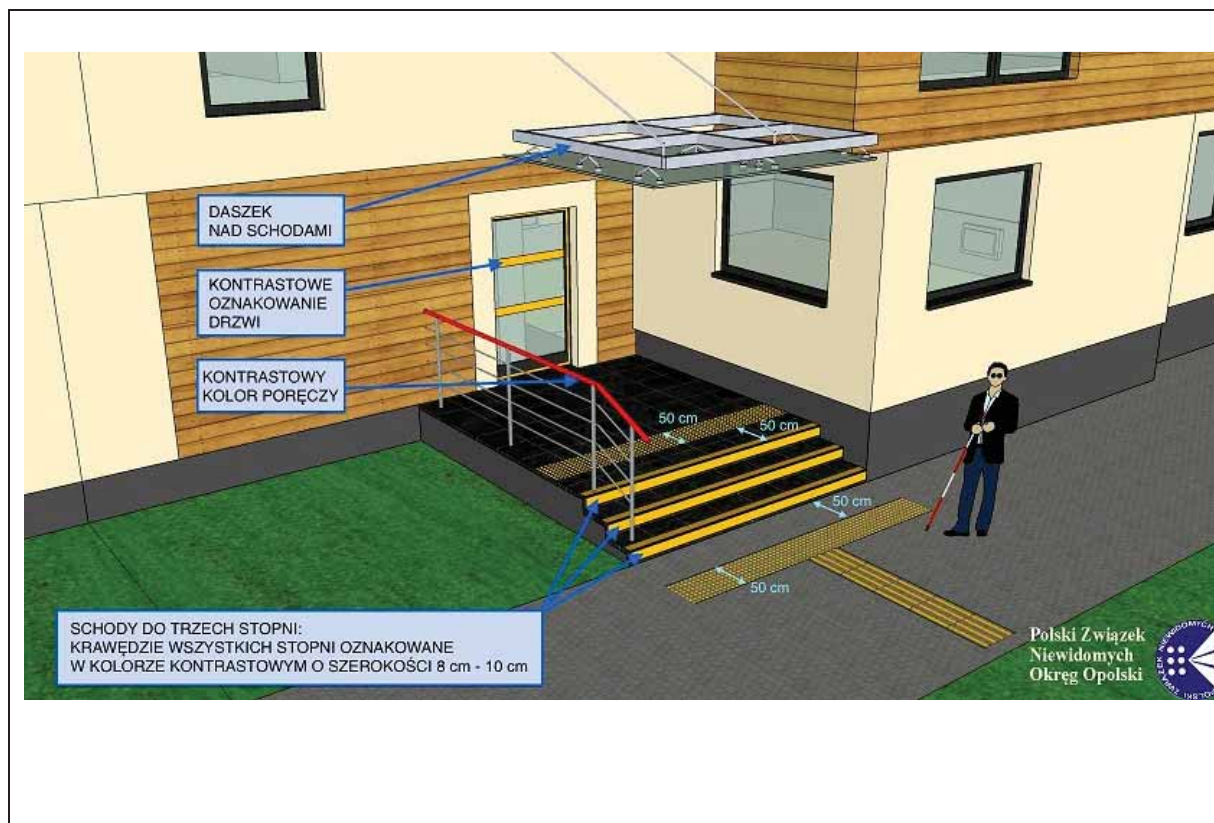
Schody o wysokości powyżej 50 cm – poręcz po obu stronach biegu.

Schody o wysokości powyżej 50 cm i szerokości powyżej 4 m – poręcz po obu stronach oraz dodatkowa poręcz na środku biegu

Schody o wysokości poniżej 50 cm – zalecana przynajmniej 1 poręcz.

6	Wejście Główne	TAK	NIE
	Drzwi wejściowe do placówki		
	Drzwi wejściowe mają w świetle ościeżnicy co najmniej szer. 0,90m i wys. 2,00m	X	
	Wysokość progu do drzwi wejściowych nie przekracza 20 mm	X	
	Drzwi wejściowe otwierają się automatycznie W strefie wejściowej zaleca się zastosowanie automatyki drzwiowej, która ułatwia osobom ze szczególnymi potrzebami, zwłaszcza osobom poruszającym się o kulach wejście do budynku. Najwygodniejsze dla tych osób są automatyczne drzwi przesuwne. Czujniki otwierania drzwi powinny wykrywać osoby o różnym wzroście, a także psa asystującego. Dopuszcza się stosowanie automatyki uruchamianej przyciskiem, który w przypadku drzwi rozwieranych powinien być umieszczony poza strefą otwierania skrzydła drzwi.		X
	Otwarcie drzwi nie wymaga znacznej siły	X	

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Przed drzwiami wejściowymi znajduje się przestrzeń manewrowa dla wózka o wymiarach 1,50 x 1,50 m, zapewniająca możliwość otwarcia drzwi i wejścia do budynku	X	
	Za drzwiami wejściowymi znajduje się przestrzeń manewrowa dla wózka o wymiarach 1,50 x 1,50 m, zapewniająca możliwość otwarcia drzwi i wejścia do budynku	X	
	Przedsionek ma długość co najmniej 1,50 m poza polem otwierania się drzwi	X	
	Czy drzwi są wykonane w przynajmniej 75 proc. powierzchni z przezroczystego materiału		X
	Przeszklenia drzwi wejściowych i innych przegród są oznaczone kontrastowo przynajmniej dwoma pasami o szerokości co najmniej 0,10 m, na wysokości 0,90-1,00 m oraz 1,30-1,40 m	brak	
	Drzwi wejściowe zostały wyposażone w duży, wygodny pochwyt	X	
	Klamka / pochwyt drzwi wejściowych jest wygodna w obsłudze, niewymagająca obrotu	X	
	Klamki/ pochwyty są skontrastowane w stosunku do barwy drzwi Zaleca się, aby klamki/ pochwyty były skontrastowane w stosunku do barwy drzwi		X
	Wszystkie klamki i uchwyty zamontowano na wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki	X	
	Przed drzwiami wejściowym brak kratek, wycieraczek, skrobaczek lub innych elementów wystających powyżej poziomu nawierzchni (dopuszczalne są wycieraczki systemowe, zlicowane z podłożem). Zaleca się usunięcie wycieraczek o oczkach większych niż 20mm (dopuszczalne są wycieraczki systemowe, zlicowane z podłożem, gdzie oczka wycieraczki nie przekraczają 20mm).		X
	Wejście jest widoczne od fasady		X

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

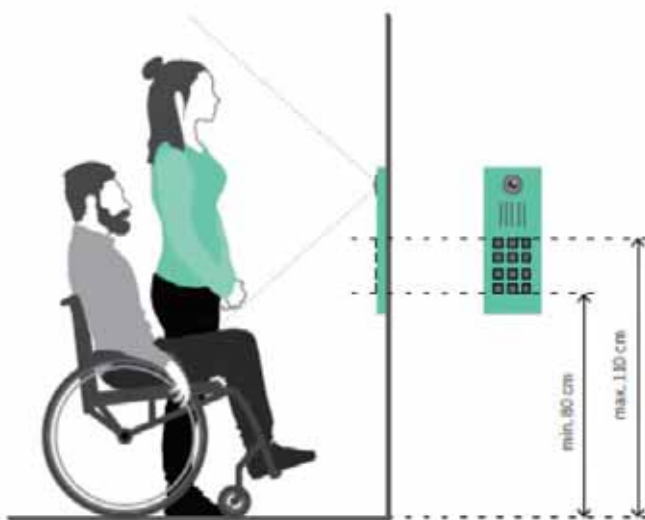
	Budynek jest wyraźnie oznakowany tablicą informacyjną Zaleca się oznakowanie budynku od strony wejścia (furtki) oraz oznakowanie drogi komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami	+/-	
	Wszystkie domofony, dzwonki, przyciski i włączniki zamontowano na wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki Zaleca się obniżenie dzwonka do wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki		X
	Wszystkie domofony, dzwonki, przyciski są przystosowane do obsłużenia metodą bezwzrokową. • przyciski dzwonek do drzwi powinny być odpowiednio dużej wielkości i dawać wizualny i dźwiękowy sygnał, • przyciski powinny być w kontrastujących kolorach względem panelu na którym się znajdują oraz posiadać oznaczenia dotykowe, • należy stosować klawisze zamiast systemu dotykowego (sensorycznego), z wyraźnym oznakowaniem klawiszy cyframi wypukłymi lub zastosowaniem międzynarodowej klawiatury z wyróżnieniem dotykowym cyfry „5”, • być w kontrastujących kolorach względem tła, na którym się znajduje,		X
	Czy obiekt posiada zadaszenie nad wejściem chroniące przed opadami?	X	
	W strefie wejściowej lub bezpośrednio przy nim znajduje się plan tyflograficzny Zaleca się wykonanie i umieszczenie planu tyflograficznego		X

Uwagi

Drzwi wejściowe do budynku powinny mieć w świetle ościeżnicy co najmniej 0,90 m szerokości i 2,00 m wysokości, przy czym zaleca się, aby wszystkie drzwi otwierane ręcznie miały szerokość 0,90-1,00 m: mniejsze mogą utrudnić wjazd wózka, szersze – ze względu na swoje gabaryty – mogą być niewygodne do otworzenia. Wysokość progu drzwi wejściowych do budynku nie powinna przekraczać 0,02 m, przy czym – dla komfortu użytkowników wózków, osób z wózkami dziecięcymi oraz osób, mających problemy w poruszaniu się, zalecane są drzwi bez progów lub o progach nieprzekraczających 0,01 m. Przed drzwiami wejściowymi powinna znajdować się przestrzeń

manewrowa dla wózka o wymiarach minimalnych 1,50x1,50 m. Jeśli do budynku prowadzą drzwi wahadłowe lub obrotowe, konieczne jest zapewnienie dla nich alternatywy w postaci drzwi rozwieranych lub rozsuwanych, przy czym konieczne jest, aby drzwi rozwierane miały klamkę zarówno po stronie zewnętrznej, jak i wewnętrznej. W przypadku zastosowania drzwi szklanych lub drzwi z przeszkleniami wymagane jest stosowanie szyb ze szkła bezpiecznego. Konieczne jest też oznaczenie przynajmniej dwoma pasami kontrastującymi kolorystycznie z tłem: umieszczonymi na wysokości: 1,30–1,40 m (pierwszy pas) i 0,90–1,00 m (drugi pas). Zalecane jest umieszczenie także trzeciego pasa na wysokości 0,10-0,30 m (przydatnego dla osób patrzących pod nogi). Minimalna szerokość pasów: 0,10 m. W obrębie pasów mogą być umieszczone znaki / symbole / motywy graficzne. Konieczne jest zapewnienie kontrastu pasów i tła na poziomie min. LRV=60 w każdych warunkach oświetleniowych. Zaleca się także, aby dolna krawędź przeszklonych drzwi wejściowych była zabezpieczona w sposób chroniący przed uderzeniem kołami wózka do wysokości 0,40 m (np. poprzez zastosowanie listwy do tej wysokości lub innego elementu chroniącego szkło).

Wysokość montażu domofonów i wideofonów. Oprócz odpowiedniego umieszczenia przycisków istotny jest zasięg kamery, mikrofonu i głośnika.

W przypadku instalacji domofonu **powinien on** spełniać następujące wymagania:

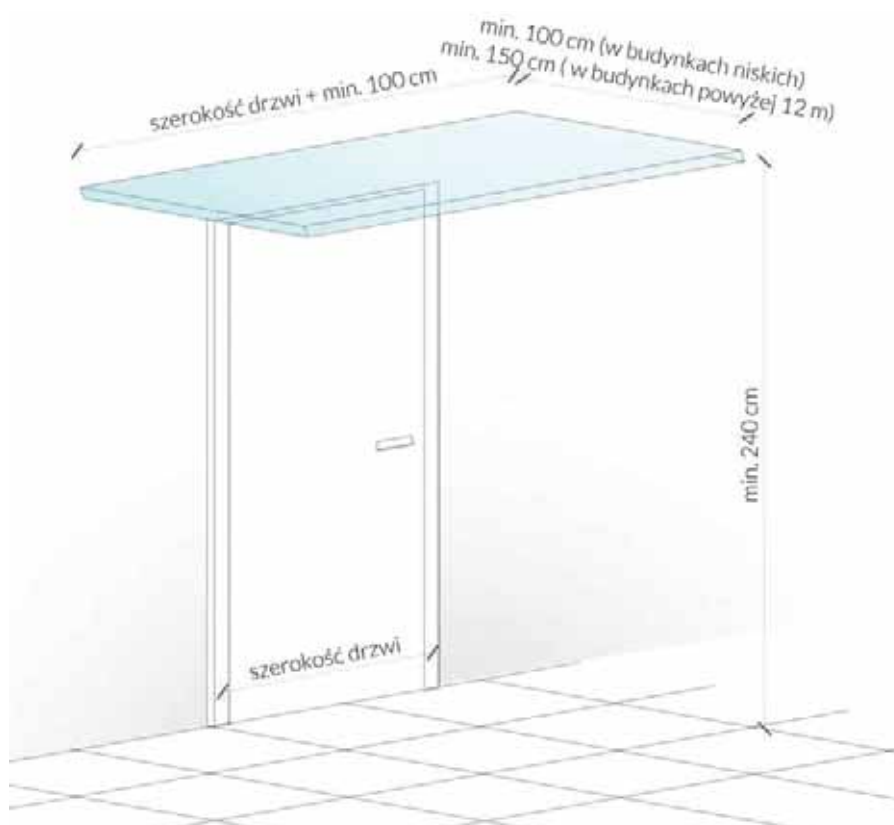
- posiadać potwierdzenie dźwiękowe i wizualne wybranego przycisku,
- być umieszczony w widocznym miejscu, po stronie klamki od drzwi (ale nie bezpośrednio przy niej), blisko wejścia,
- być w kontrastujących kolorach względem tła, na którym się znajduje,
- ekran domofonu powinien znajdować się nie wyżej niż 120 cm nad poziomem podłogi, a jego przyciski na wysokości 80 cm-110 cm i w odległości minimum 60 cm od narożnika wewnętrznego,
- przyciski dzwonek do drzwi powinny być odpowiednio dużej wielkości i dawać wizualny i dźwiękowy sygnał,
- przyciski powinny być w kontrastujących kolorach względem panelu na którym się znajdują oraz posiadać oznaczenia dotykowe,
- należy stosować klawisze zamiast systemu dotykowego (sensorycznego), z wyraźnym oznakowaniem klawiszy cyframi wypukłymi lub zastosowaniem międzynarodowej klawiatury z wyróżnieniem dotykowym cyfry „5”,
- mikrofon powinien być na takiej wysokości, by odbierać głos osób o różnym wzroście.

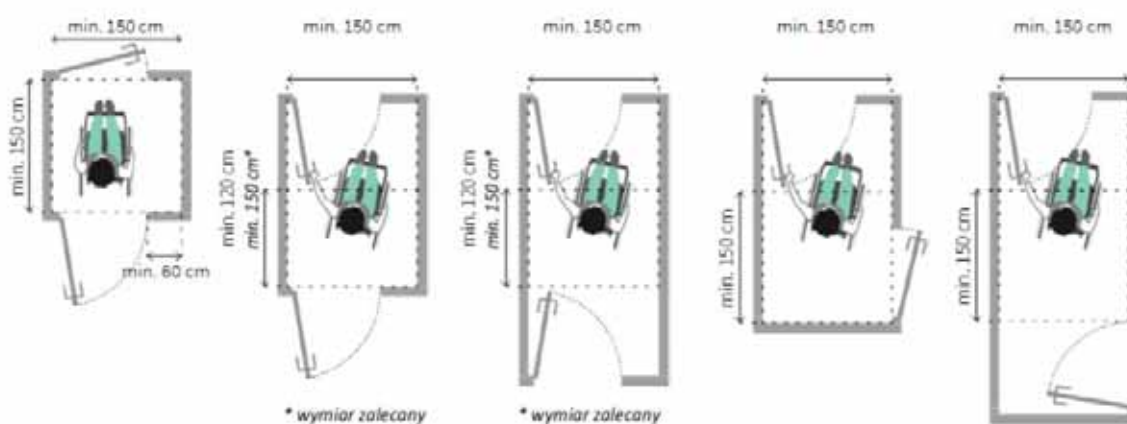

Nawierzchnia przed wejściem głównym jest utwardzona i wypłaszczona. Dojście do wejścia **nie jest** łatwe do odnalezienia, zaleca się jego czytelne oznaczenie (piktogramy) jako wejścia dostępnego. Wejście nie jest wskazane przez system oznaczeń fakturowych. Zaleca się także, aby wejście do budynku zostało zasygnalizowane pasem ostrzegawczym szerokości 50 cm ułożonym w odległości 50 cm przed drzwiami.

W budynkach użyteczności publicznej zaleca się umieszczenie tabliczek informujących o funkcji pomieszczenia w formie wizualnej oraz dotykowej (alfabet Braille'a). Informacja dotykowa powinna znajdować się na ścianie, po stronie klamki, na wysokości minimum 120 cm (dół tabliczki) i maksymalnie 160 cm (góra tabliczki), w odległości 5-10 cm od ościeżnicy drzwi (pomiar od krawędzi ościeżnicy do bliżej położonej krawędzi tabliczki).

Wejścia do budynku o wysokości powyżej dwóch kondygnacji nadziemnych, mającego pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, należy ochraniać daszkiem lub podcieniem ochronnym o szerokości o co najmniej 100 cm większej od szerokości drzwi oraz o wysięgu lub głębokości nie mniejszej niż 100 cm dla budynków niskich (czyli mających do 12 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalnych o wysokości do 4 kondygnacji nadziemnych włącznie) i 150 cm w budynkach wyższych. daszki oraz stałe i ruchome osłony przeciwsłoneczne mogą być umieszczane na wysokości co najmniej 240 cm nad poziomem chodnika, z pozostawieniem nieosłoniętego pasma ruchu od strony jezdni o szerokości co najmniej 100 cm

Parametry przedsionków. Opracowanie własne na podstawie ADA. Standards for Accessible Design oraz normy ISO 21542:2011⁴⁸.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

PLANY TYFLOGRAFICZNE

Plany powinny być umieszczane wewnątrz obiektu zaraz po wejściu do niego i powinny odzwierciedlać przestrzeń danej kondygnacji (lub wybrany jej fragment) oraz najistotniejsze jej elementy. Do planów tyflograficznych powinny prowadzić ścieżki dotykowe.

Plany tyflograficzne (dotykowe) można udostępniać w postaci instalacji w budynkach (umieszczenie i szczegóły takiego planu każdorazowo należy konsultować ze specjalistami), ale mogą to też być schematy drukowane alfabetem Braille'a, udostępniane w Punkcie Informacji. Zaletą tych ostatnich jest to, że osoba niewidoma korzystająca z danego obiektu, może zabrać taki plan do domu i zapoznać się z nim w dogodnych dla siebie warunkach.

Plan obiektu powinien zawierać:

- kolorystyczny schemat funkcjonalno-przestrzenny (oznakowanie głównych przestrzeni obsługi użytkowników);
- przebieg tras dotykowych;
- opisy w alfabecie Braille'a i oznaczenia wypukłe ścieżek dotykowych;
- legendę opisującą wszystkie wykorzystane symbole oraz oznaczenia kolorystyczne;
- oznaczenie miejsca lokalizacji osoby czytającej tzw. „jesteś tutaj” należy zaznaczyć w sposób bardzo czytelny zarówno dla osób z dysfunkcją wzroku, jak i osób widzących np. czerwone wypukłe pole.

Zastosowana kolorystyka na planach musi czytelnie przedstawiać przestrzenie zamknięte obiektów oraz rozróżniać przestrzenie otwarte.

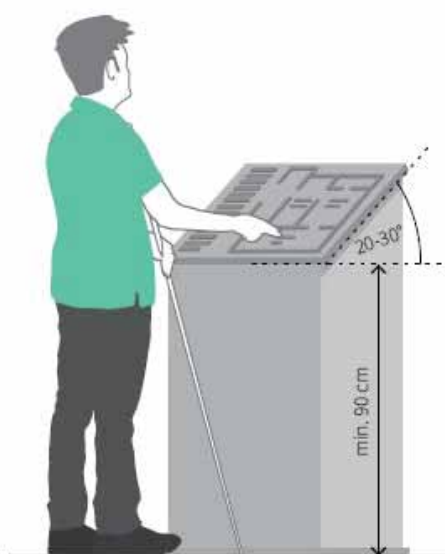
Nie należy oznaczać przestrzeni nie mających znaczenia dla ruchu osób jak np. powierzchnie techniczne niedostępne dla osób postronnych korzystających z obiektu. Pokazane powinny być tylko przestrzenie ogólnodostępne oraz drogi komunikacji pionowej i poziomej.

Jako warstwę z oznaczeniem dotykowym można zastosować materiał przezroczysty z tłoczeniem ścieżek i napisów dla niewidomych, a pod spodem jest nadruk w kolorze.

Informacje dotykowe stojące powinny być przytwierdzone do posadzki w sposób trwały i uniemożliwiający przemieszczenie lub poruszanie elementu. Dolna krawędź powinna znajdować się na wysokości 90 cm, górna na wysokości 105 cm, i być nachylona pod kątem 25 stopni.

Informacje szczegółowe w formie dotykowej (np. układ toalety wraz z wyposażeniem) powinny znaleźć się przy wejściu do danego pomieszczenia po stronie otwierania drzwi na wysokości 15 - 30 cm powyżej uchwytu otwierającego (górna krawędź tabliczki) i nie wyżej niż 140 cm od podłoża. Zaleca się opis w alfabecie Braille'a montować na półce odchylonej od pionu o 30 do 45 stopni.

Plan tyflograficzny.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

PCPR w Starogardzie Gdańskim

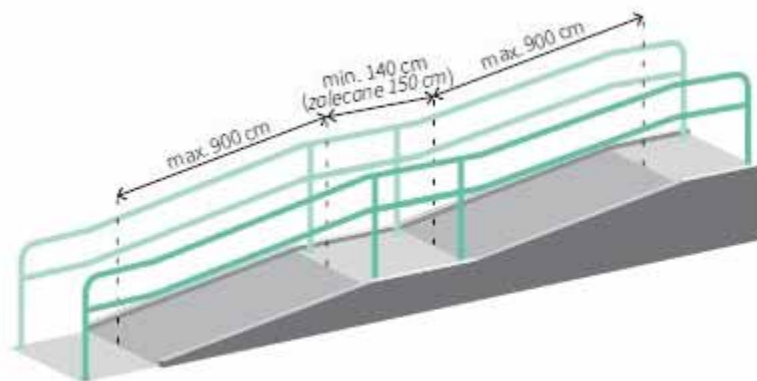

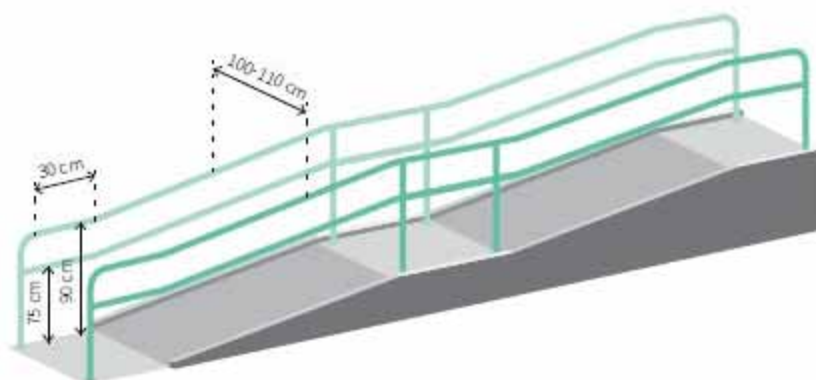
7		TAK	NIE
	Pochylnia przy furtce wejściowej		
	Nachylenie pochylni jest zgodne z przepisami prawa		X
	Szerokość pochylni wynosi co najmniej 1,20 m	+/-	
	Długość pojedynczego biegu nie przekracza 9,00 m	X	
	Pochylnia posiada krawężniki o wysokości co najmniej 70 mm		X
	Zaleca się przebudowę pochylni zgodnie z grafikami poniżej		
	Poręcze zainstalowane są na wysokości 0,90 m i 0,75 m od poziomu pochylni Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe poręczy i balustrad: • przy balustradach lub ścianach przyległych do pochylni oraz przy schodach należy stosować obustronne poręcze; • poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m; • średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m; • wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa; • poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m;		X

	• elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości; • poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń; • poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni; • poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia; • poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni; • na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a • wskazującą dokąd prowadzą schody/pochylnia; informacja wykonana w piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.		
	Pochwyty zostały przedłużone o 0,30 m poza długość pochylni		X
	Pochwyty zostały zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie (zaokrąglone / wywinięte w dół)		X
	Poręcze są wygodne w użytkowaniu		X
	Żadne elementy nie zawężają szerokości pochylni (roślinność, elementy budynku)		X
	Przed początkiem i za końcem pochylni znajduje się przestrzeń manewrowa o wymiarach co najmniej 1,50 x1,50 m	X	
UWAGI: W przypadku zastosowania pochylni, wymagana jest pochylnia o minimalnej szerokości 1,20 m¹², z poręczami w odstępie 1,10-1,00 m, przedłużonymi o 0,30 m poza początek i koniec biegu pochylni stopnia i zakończonymi w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie – konieczne jest wywinięcie ich końców w dół i oznaczenie kolorem kontrastującym. Maksymalne odpuszczalne nachylenie pochylni określa Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690z późn. zm.), przy czym każdorazowo zaleca się stosowanie najniższych możliwych spadków. Pochylnia powinna zostać wyposażona w krawężniki (lub rozwiązanie alternatywne, zapobiegające zsunięciu się kół wózka) o wysokości 0,07 m.			

Długość biegów i spoczników.

Rozmieszczenie poręczy przy pochylni.

Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe poręczy i balustrad:

- przy balustradach lub ścianach przyległych do pochylni oraz przy schodach należy stosować obustronne poręcze;
- poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m;
- średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m;
- wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa;
- poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m;
- elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości;
- poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń;
- poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni;
- poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia;
- poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni;
- na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a
- wskazującą dokąd prowadzą schody/pochylnia; informacja wykonana w piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Nachylenie pochylni według normy ISO 21542:2011

Maksymalna różnica wysokości	Maksymalne nachylenie	Maksymalna odległość między spocznikami
bez ograniczeń	poniżej 5%	bez ograniczeń
50 cm	5%	1000 cm
46 cm	5,3%	874 cm
42 cm	5,6%	756 cm
38,5 cm	5,9%	654,5 cm
35 cm	6,3%	560 cm
31,5 cm	6,7%	472,5 cm
28 cm	7,1%	392 cm
24,5 cm	7,7%	318,5 cm
21 cm	8,3%	252 cm

Nachylenie pochylni według rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

Różnica wysokości	Maksymalne nachylenie wewnątrz lub pod nachylenie zadaszeniem	Maksymalne nachylenie na zewnątrz, bez zadaszenia
do 15 cm	15%	15%
15–50 cm	10%	8%
powyżej 50 cm	8%	6%

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

4	STREFA WEJŚCIOWA DO BUDYNKU - Wejście ewakuacyjne od parkingu	TAK	NIE
	Ciąg pieszy prowadzący do budynku ma szerokość co najmniej 1,50 m	+/-	
	Ciąg pieszy prowadzący do budynku ma szerokość pozwalającą na wygodne minięcie się dwóch wózków (min. 1,80 m)	+/-	
	Ciąg pieszy prowadzący do budynku posiada oznaczenia fakturowe (pas prowadzący, fakturę ostrzegawczą) lub oznaczenia kolorystyczne Zaleca się wprowadzić oznakowanie fakturowe prowadzące do budynku		X
	W obrębie dojścia do budynku brak barier architektonicznych (wysokich krawężników, stopni, uskoków - dopuszczalne do 20 mm)		X
	Nawierzchnia ciągu pieszego prowadzącego do budynku jest w dobrym stanie technicznym (brak ubytków, nierówności nawierzchni)	X	
	Nawierzchnia ciągu pieszego ma właściwości antypoślizgowe	X	
	Wszystkie furtki i bramy prowadzące do budynku mają szerokość co najmniej 0,90 m	X	
	Wejście do budynku jest łatwe do odnalezienia i urządzone w sposób przewidywalny, bez przeszkód (można je uznać za dostępne dla OzN wzroku)		X
	Budynek jest czytelnie oznakowany (tablicą informacyjną lub w inny sposób) Zaleca się oznaczenie drzwi	X	
	Do budynku prowadzą oznaczenia / drogowskazy		X
	Wejścia są wystarczająco dobrze oświetlone Zaleca się instalację światła zewnętrznego		X
	Przynajmniej jedno z wejść do budynku zapewnia dostęp OzN	X	

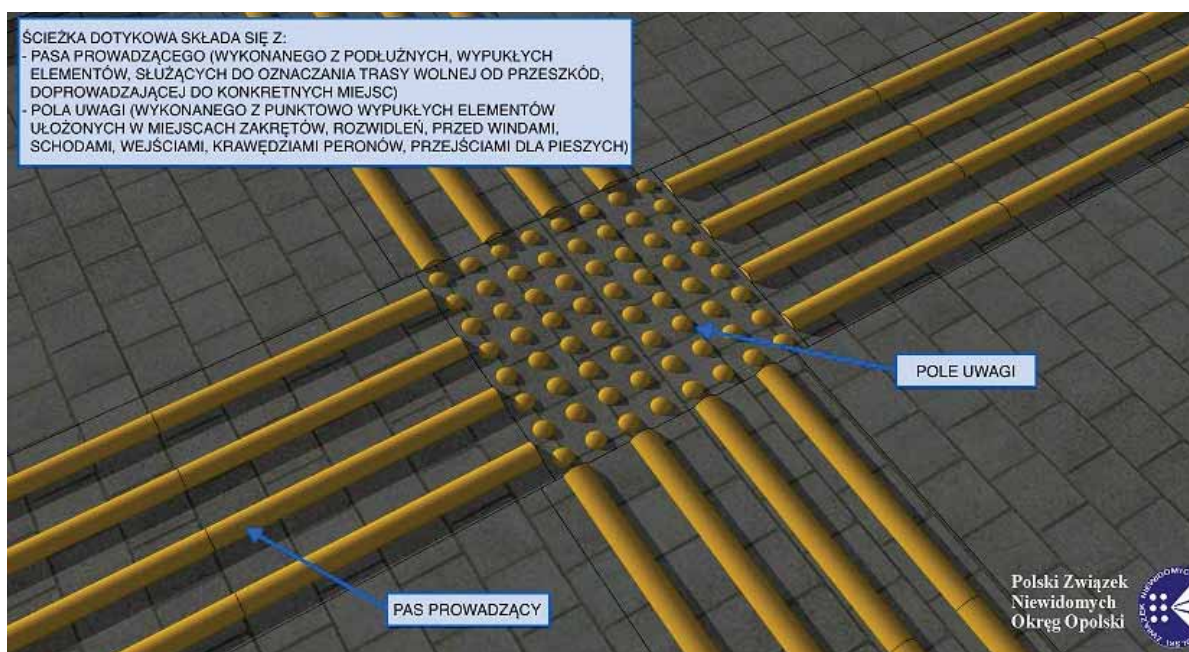
	Wszystkie kratki odwodnieniowe i inne ażurowe elementy w nawierzchni mają rozstaw / średnicę oczek nie większe niż 20 mm Zaleca się usunięcie wycieraczki		X
	Dostęp do budynku zapewniają: Pochylnia		X
	wejście z poziomu terenu (bez zmian wysokości)		X
	podnośnik		X
	dźwig osobowy		X

Uwagi:

Zaleca się w przestrzeni ruchu pieszego umieszczenie ścieżek dotykowych i pól uwagi dla niewidomych.

Bezpieczna i wygodna w użytkowaniu przestrzeń ruchu pieszego powinna uwzględniać podstawowe parametry ergonomiczne użytkowników. Należy zapewnić minimalną szerokość dojścia do budynku równą 1,50 m, przy czym rekomenduje się minimalną szerokość chodnika równą 1,80 m (wystarczającą dla wygodnego minięcia się dwóch osób). Konieczne jest **zapewnienie przestrzeni** wolnej od barier architektonicznych oraz utrzymanie ciągu komunikacyjnego w dobrym stanie technicznym – bez nierówności i ubytków. W przypadku ciągu pieszego o szerokości mniejszej niż 1,80 m zalecane jest stosowanie lokalnych poszerzeń w odległości maksymalnej 25 m, o minimalnych wymiarach 1,80 m szerokości i 1,50 m długości (zalecane jest 2,00 m długości)

W strefie wejściowej brak możliwości bezpiecznego zaparkowania skutera/wózka dziecięcego. W miarę możliwości rekomenduje się wyznaczenie takiego miejsca i oznaczenie go odpowiednim piktogramem (użytkownika wózka i / lub wózka dziecięcego - w zależności od przeznaczenia miejsca).

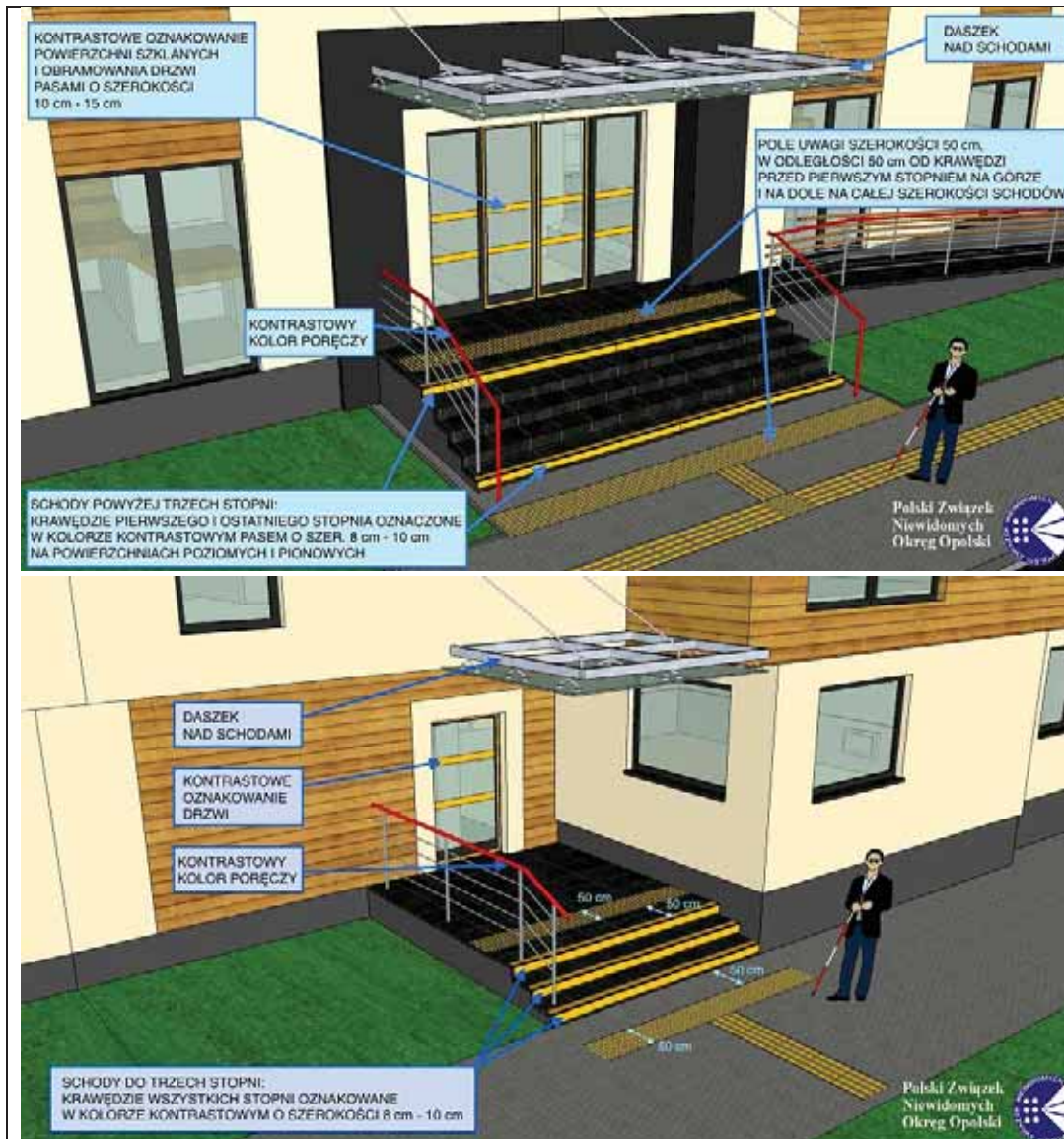
PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

5	Wejście ewakuacyjne od parkingu	TAK	NIE
	Schody zewnętrzne		
	Schody prowadzone są w linii prostej (nie są to schody zabiegowe, wachlarzowe)		X
	Ilość stopni w biegu nie przekracza 10	X	
	Szerokość użytkowa biegu wynosi co najmniej 1,20 m	X	
	Wszystkie stopnie w biegu mają taką samą szerokość i wysokość		X
	Wysokość stopnia nie przekracza 0,15 m	X	
	Szerokość stopnia wynosi co najmniej 0,35 m	X	
	Schody wyposażone są w obustronne poręcze Rekomenduje się instalację poręczy z jednej strony o parametrach przedstawionych poniżej: Poniżej doprecyzowano wymagane <u>parametry</u> techniczno-użytkowe <u>poręczy</u> i <u>balustrad</u>: • przy balustradach lub ścianach przyległych przy schodach należy stosować obustronne poręcze; • poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m; • średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m; • wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa; • poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m; • elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości; • poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń; • poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni; • poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia; • poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni; • na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a wskazującą dokąd prowadzą schody; informacja wykonana w		X

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.		
	Poręcze zainstalowane są na dwóch wysokościach		X
	W przypadku schodów o szerokości biegu powyżej 4 m schody wyposażone są w balustradę pośrednią	brak	
	Poręcze są skontrastowane kolorystycznie w stosunku do tła (łatwe do zauważenia)		X
	Poręcze przy schodach, przed ich początkiem i na końcu są przedłużone o 0,30 m		X
	Poręcze są wygodne w użytkowaniu (średnica 35-45 mm i kształt pochwyty)		X
	Pochwyty zostały zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie (zaokrąglone / wywinięte w dół)		X
	Odległość pochwyty poręczy od ściany lub innych elementów wynosi min. 50 mm		X
	Schody są oznaczone kontrastowo (pierwszy i ostatni stopień) Zaleca się oznakowanie wszystkich schodków kontrastowo jak na grafice poniżej		X
	Schody oznaczone są za pomocą faktury ostrzegawczej (pas ostrzegawczy w odległości 0,30 m przed pierwszym stopniem)		X
	Schody nie są ażurowe	X	
	Stopnie schodów pozbawione są nosków	X	
	Podnośnik, platforma		X
Uwagi:			

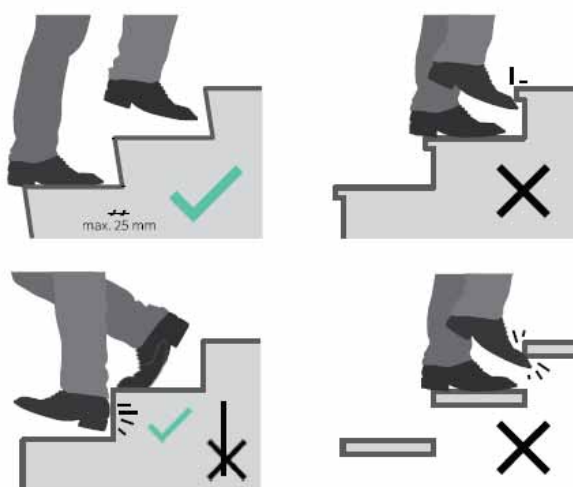
W przypadku zastosowania schodów zewnętrznych konieczne jest zapewnienie minimalnej szerokości biegu równej 1,20 m (przy czym według przepisów prawa wymagana jest szerokość nie mniejsza niż szerokość schodów wewnętrznych w budynku (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690z późn. zm.), § 68). Przy szerokości biegu schodów powyżej 4,00 m wymagane jest zastosowanie dodatkowej balustrady pośredniej. W jednym biegu schodów zewnętrznych może znajdować się od 3 do 10 stopni – w przypadku większej liczby stopni w biegu wymagane jest stosowanie spoczników. Minimalna szerokość użytkowa spocznika: 1,50 m, maksymalne dopuszczalne nachylenie jego płaszczyzny: 2%. Wysokość i szerokość stopni schodów zewnętrznych określa wzór $2h+s=0,60-0,65$ m, gdzie: h – wysokość stopnia, s – szerokość stopnia. Wszystkie stopnie w biegu muszą mieć taką samą szerokość i wysokość – minimalna szerokość stopnia: 0,35 m, maksymalna wysokość stopnia schodów zewnętrznych: 0,15 m. Konieczne jest wyposażenie schodów zewnętrznych w poręcze, przedłużone o 0,30 m poza krawędź pierwszego i ostatniego stopnia i zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie – konieczne jest wywinięcie ich końców w dół. Rekomenduje się również skonstruowanie koloru pochwytu poręczy z kolorem tła (LRV min. 30). Zalecane jest montowanie poręczy schodów na dwóch wysokościach:

wymaganej dla danego typu budynku (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690z późn. zm.), § 298), oraz dodatkowej: 0,75 m. Krawędzie pierwszego i ostatniego stopnia każdego biegu schodów należy oznaczyć pasami w jednolitym, skontrastowanym z tłem kolorze, znajdującymi się na powierzchni pionowej i poziomej stopnia. W przypadku biegu o trzech stopniach konieczne jest oznaczenie każdego z nich.

Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe poręczy i balustrad:

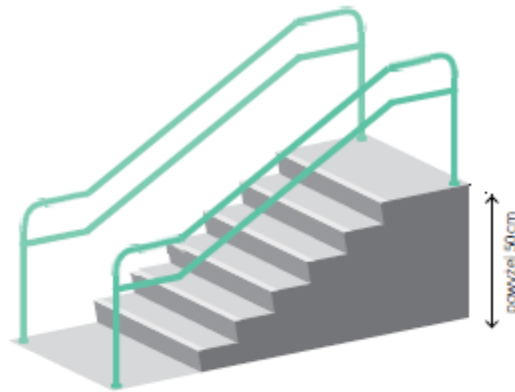
- przy balustradach lub ścianach przyległych przy schodach należy stosować obustronne poręcze;
- poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m;
- średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m;
- wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa;
- poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m;
- elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości;
- poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń;
- poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni;
- poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia;
- poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni;
- na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a wskazującą dokąd prowadzą schody; informacja wykonana w piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.

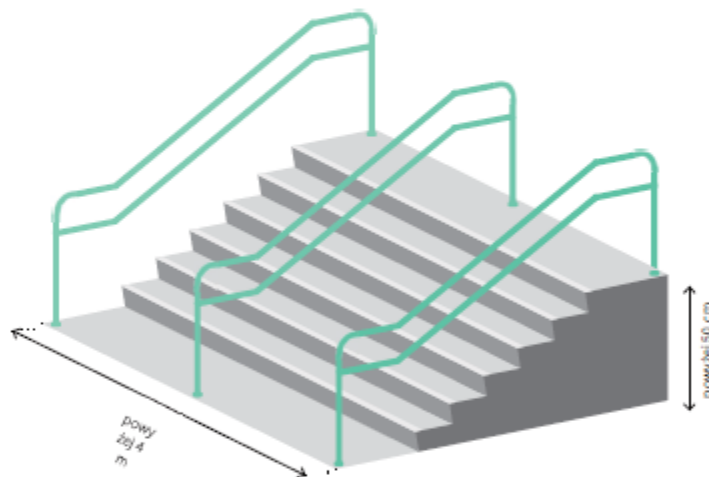
Różne sposoby kształtowania profilu stopni.

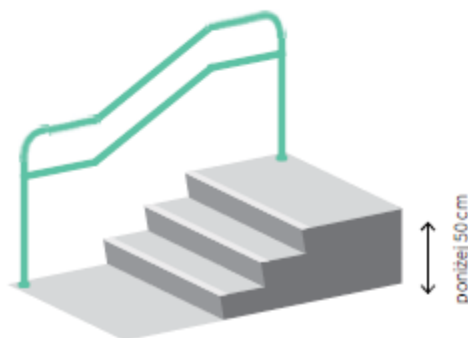
Zapewnienie poręczy przy schodach o wysokości mniejszej niż 50 cm nie jest wymagane, ale zainstalowanie przynajmniej jednej będzie korzystne dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością ruchu.

Schody o wysokości powyżej 50 cm – poręcz po obu stronach biegu.

Schody o wysokości powyżej 50 cm i szerokości powyżej 4 m – poręcz po obu stronach oraz dodatkowa poręcz na środku biegu.

Schody o wysokości poniżej 50 cm – zalecana przynajmniej 1 poręcz.

--

6	Wejście ewakuacyjne od parkingu	TAK	NIE
	Drzwi wejściowe do placówki		
	Drzwi wejściowe mają w świetle ościeżnicy co najmniej szer. 0,90m i wys. 2,00m	X	
	Wysokość progu do drzwi wejściowych nie przekracza 20 mm	X	
	Drzwi wejściowe otwierają się automatycznie		X
	Otwarcie drzwi nie wymaga znacznej siły	X	
	Przed drzwiami wejściowymi znajduje się przestrzeń manewrowa dla wózka o wymiarach 1,50 x 1,50 m, zapewniająca możliwość otwarcia drzwi i wejścia do budynku		X
	Za drzwiami wejściowymi znajduje się przestrzeń manewrowa dla wózka o wymiarach 1,50 x 1,50 m, zapewniająca możliwość otwarcia drzwi i wejścia do budynku		X
	Przedsionek ma długość co najmniej 1,50 m poza polem otwierania się drzwi		X
	Czy drzwi są wykonane w przynajmniej 75 proc. powierzchni z przezroczystego materiału		X
	Przeszklenia drzwi wejściowych i innych przegród są oznaczone kontrastowo przynajmniej dwoma pasami o szerokości co najmniej 0,10 m, na wysokości 0,90-1,00 m oraz 1,30-1,40 m	brak	
	Drzwi wejściowe zostały wyposażone w duży, wygodny pochwyt	X	
	Klamka / pochwyt drzwi wejściowych jest wygodna w obsłudze, niewymagająca obrotu	X	
	Klamki/ pochwyty są skonstrastowane w stosunku do barwy drzwi		X

	Rekomenduję się, aby klamki/ pochwytyskontrastować w stosunku do barwy drzwi		
	Wszystkie klamki i uchwyty zamontowano na wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki	X	
	Przed drzwiami wejściowym brak kratek, wycieraczek, skrobaczek lub innych elementów wystających powyżej poziomu nawierzchni (dopuszczalne są wycieraczki systemowe, zlicowane z podłożem). Zaleca się usunięcie wycieraczki		Z
	Wejście jest widoczne od fasady		X
	Budynek jest wyraźnie oznakowany tablicą informacyjną Zaleca się oznakować budynek od strony chodnika		X
	Wszystkie domofony, dzwonki, przyciski i włączniki zamontowano na wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki Zaleca się obniżenie przycisków do wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki		X
	Wszystkie domofony, dzwonki, przyciski są przystosowane do obsłużenia metodą bezwzrokową.	brak	
	Czy obiekt posiada zadaszenie nad wejściem chroniące przed opadami? Zaleca się instalację daszka nad drzwiami		X
	W strefie wejściowej lub bezpośrednio przy nim znajduje się plan tyflograficzny Zaleca się wykonanie i umieszczenie planu tyflograficznego		X

Uwagi

Drzwi wejściowe do budynku powinny mieć w świetle ościeżnicy co najmniej 0,90 m szerokości i 2,00 m wysokości, przy czym zaleca się, aby wszystkie drzwi otwierane ręcznie miały szerokość 0,90-1,00 m: mniejsze mogą utrudnić wjazd wózka, szersze – ze względu na swoje gabaryty – mogą być niewygodne do otworzenia. Wysokość progu drzwi wejściowych do budynku nie powinna przekraczać 0,02 m, przy czym – dla komfortu użytkowników wózków, osób z wózkami dziecięcymi oraz osób, mających problemy w poruszaniu się, zalecane są drzwi bez progów lub o progach nieprzekraczających 0,01 m. Przed drzwiami wejściowymi powinna znajdować się przestrzeń manewrowa dla wózka o wymiarach minimalnych 1,50x1,50 m. Jeśli do budynku prowadzą drzwi wahadłowe lub obrotowe, konieczne jest zapewnienie dla nich alternatywy w postaci drzwi

rozwieranych lub rozsuwanych, przy czym konieczne jest, aby drzwi rozwierane miały klamkę zarówno po stronie zewnętrznej, jak i wewnętrznej. W przypadku zastosowania drzwi szklanych lub drzwi z przeszkleniami wymagane jest stosowanie szyb ze szkła bezpiecznego. Konieczne jest też oznaczenie przynajmniej dwoma pasami kontrastującymi kolorystycznie z tłem: umieszczonymi na wysokości: 1,30–1,40 m (pierwszy pas) i 0,90–1,00 m (drugi pas). Zalecane jest umieszczenie także trzeciego pasa na wysokości 0,10-0,30 m (przydatnego dla osób patrzących pod nogi). Minimalna szerokość pasów: 0,10 m. W obrębie pasów mogą być umieszczone znaki / symbole / motywy graficzne. Konieczne jest zapewnienie kontrastu pasów i tła na poziomie min. LRV=60 w każdych warunkach oświetleniowych. Zaleca się także, aby dolna krawędź przeszklonych drzwi wejściowych była zabezpieczona w sposób chroniący przed uderzeniem kołami wózka do wysokości 0,40 m (np. poprzez zastosowanie listwy do tej wysokości lub innego elementu chroniącego szkło).

Wysokość montażu domofonów i wideofonów. Oprócz odpowiedniego umieszczenia przycisków istotny jest zasięg kamery, mikrofonu i głośnika.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

W przypadku instalacji domofonu **powinien on** spełniać następujące wymagania:

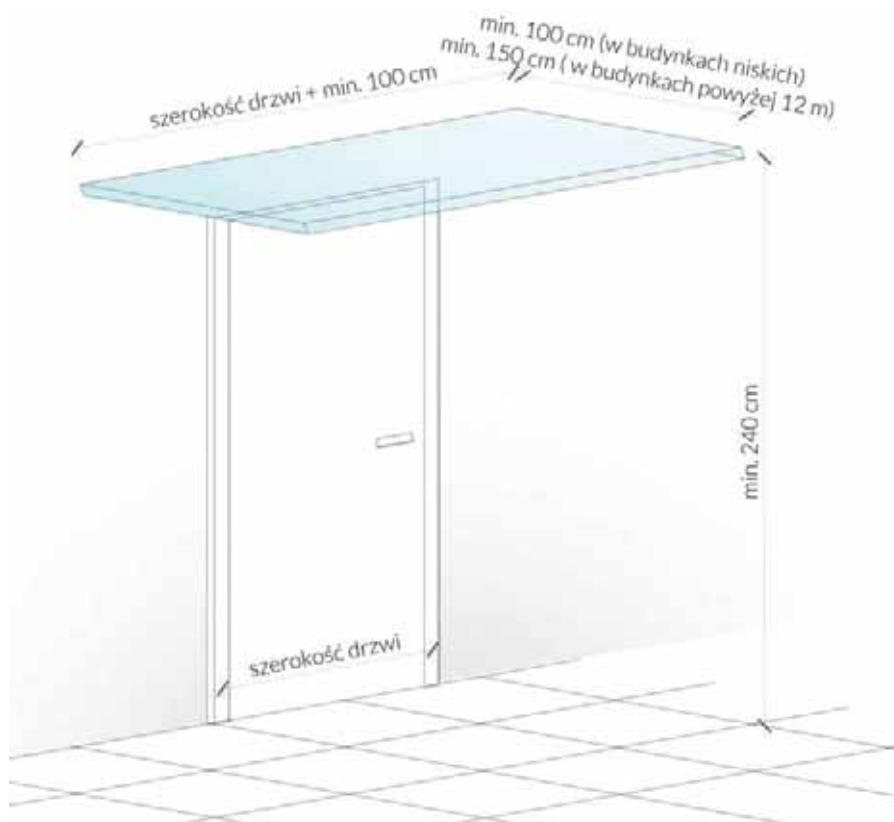
- posiadać potwierdzenie dźwiękowe i wizualne wybranego przycisku,
- być umieszczony w widocznym miejscu, po stronie klamki od drzwi (ale nie bezpośrednio przy niej), blisko wejścia,
- być w kontrastujących kolorach względem tła, na którym się znajduje,
- ekran domofonu powinien znajdować się nie wyżej niż 120 cm nad poziomem podłogi, a jego przyciski na wysokości 80 cm-110 cm i w odległości minimum 60 cm od narożnika wewnętrznego,
- przyciski dzwonek do drzwi powinny być odpowiednio dużej wielkości i dawać wizualny i dźwiękowy sygnał,
- przyciski powinny być w kontrastujących kolorach względem panelu na którym się znajdują oraz posiadać oznaczenia dotykowe,
- należy stosować klawisze zamiast systemu dotykowego (sensorycznego), z wyraźnym oznakowaniem klawiszy cyframi wypukłymi lub zastosowaniem międzynarodowej klawiatury z wyróżnieniem dotykowym cyfry „5”,
- mikrofon powinien być na takiej wysokości, by odbierać głos osób o różnym wzroście.

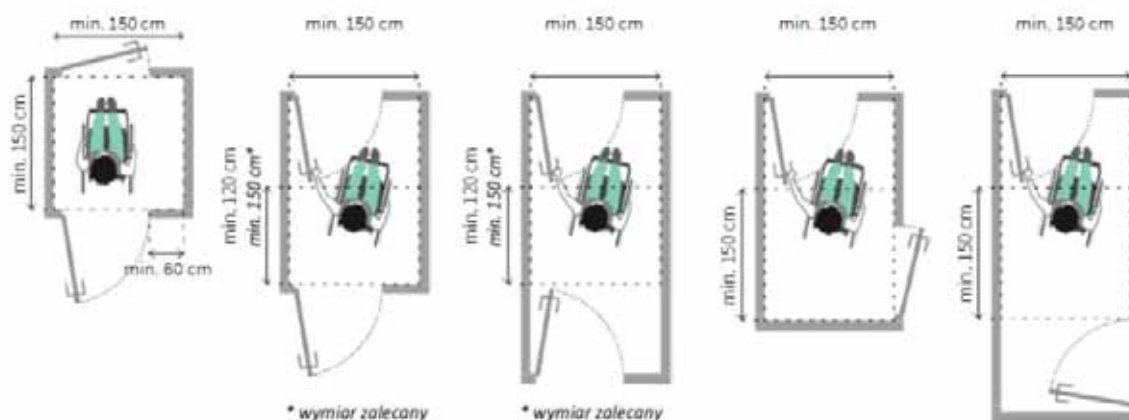

Nawierzchnia przed wejściem głównym jest utwardzona i wypłaszczona. Dojście do wejścia **nie jest** łatwe do odnalezienia, zaleca się jego czytelne oznaczenie (piktogramy) jako wejścia dostępnego. Wejście nie jest wskazane przez system oznaczeń fakturowych. Zaleca się także, aby wejście do budynku zostało zasygnalizowane pasem ostrzegawczym szerokości 50 cm ułożonym w odległości 50 cm przed drzwiami.

W budynkach użyteczności publicznej zaleca się umieszczenie tabliczek informujących o funkcji pomieszczenia w formie wizualnej oraz dotykowej (alfabet Braille'a). Informacja **dotykowa powinna** znajdować się na ścianie, po stronie klamki, na wysokości minimum 120 cm (dół tabliczki) i maksymalnie 160 cm (góra tabliczki), w odległości 5-10 cm od ościeżnicy drzwi (pomiar od krawędzi ościeżnicy do bliżej położonej krawędzi tabliczki).

Wejścia do budynku o wysokości powyżej dwóch kondygnacji nadziemnych, mającego pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, należy ochraniać daszkiem lub podcieniem ochronnym o szerokości o co najmniej 100 cm większej od szerokości drzwi oraz o wysięgu lub głębokości nie mniejszej niż 100 cm dla budynków niskich (czyli mających do 12 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalnych o wysokości do 4 kondygnacji nadziemnych włącznie) i 150 cm w budynkach wyższych. daszki oraz stałe i ruchome osłony przeciwsłoneczne mogą być umieszczane na wysokości co najmniej 240 cm nad poziomem chodnika, z pozostawieniem nieosłoniętego pasma ruchu od strony jezdni o szerokości co najmniej 100 cm

Parametry przedsiönków. Opracowanie własne na podstawie ADA. Standards for Accessible Design oraz normy ISO 21542:2011⁴⁸.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

PLANY TYFLOGRAFICZNE

Plany powinny być umieszczane wewnątrz obiektu zaraz po wejściu do niego i powinny odzwierciedlać przestrzeń danej kondygnacji (lub wybrany jej fragment) oraz najistotniejsze jej elementy. Do planów tyflograficznych powinny prowadzić ścieżki dotykowe.

Plany tyflograficzne (dotykowe) można udostępniać w postaci instalacji w budynkach (umieszczenie i szczegóły takiego planu każdorazowo należy konsultować ze specjalistami), ale mogą to też być schematy drukowane alfabetem Braille'a, udostępniane w Punkcie Informacji. Zaletą tych ostatnich jest to, że osoba niewidoma korzystająca z danego obiektu, może zabrać taki plan do domu i zapoznać się z nim w dogodnych dla siebie warunkach.

Plan obiektu powinien zawierać:

- kolorystyczny schemat funkcjonalno-przestrzenny (oznakowanie głównych przestrzeni obsługi użytkowników);
- przebieg tras dotykowych;
- opisy w alfabecie Braille'a i oznaczenia wypukłe ścieżek dotykowych;
- legendę opisującą wszystkie wykorzystane symbole oraz oznaczenia kolorystyczne;
- oznaczenie miejsca lokalizacji osoby czytającej tzw. „jesteś tutaj” należy zaznaczyć w sposób bardzo czytelny zarówno dla osób z dysfunkcją wzroku, jak i osób widzących np. czerwone wypukłe pole.

Zastosowana kolorystyka na planach musi czytelnie przedstawiać przestrzenie zamknięte obiektów oraz rozróżniać przestrzenie otwarte.

Nie należy oznaczać przestrzeni nie mających znaczenia dla ruchu osób jak np. powierzchnie

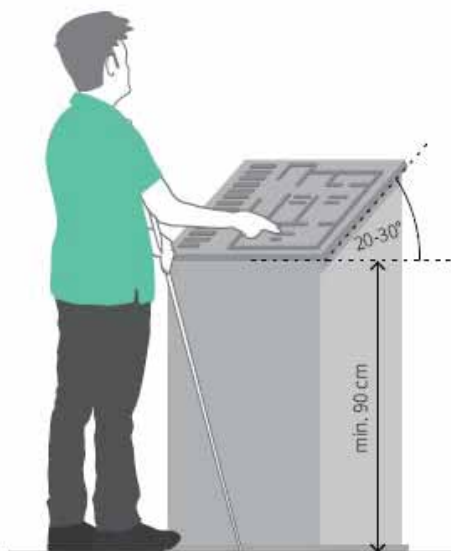

techniczne niedostępne dla osób postronnych korzystających z obiektu. Pokazane powinny być tylko przestrzenie ogólnodostępne oraz drogi komunikacji pionowej i poziomej.

Jako warstwę z oznaczeniem dotykowym można zastosować materiał przezroczysty z tłoczeniem ścieżek i napisów dla niewidomych, a pod spodem jest nadruk w kolorze.

Informacje dotykowe stojące powinny być przytwierdzone do posadzki w sposób trwały i uniemożliwiający przemieszczenie lub poruszanie elementu. Dolna krawędź powinna znajdować się na wysokości 90 cm, górna na wysokości 105 cm, i być nachylona pod kątem 25 stopni.

Informacje szczegółowe w formie dotykowej (np. układ toalety wraz z wyposażeniem) powinny znaleźć się przy wejściu do danego pomieszczenia po stronie otwierania drzwi na wysokości 15 - 30 cm powyżej uchwytu otwierającego (górna krawędź tabliczki) i nie wyżej niż 140 cm od podłoża. Zaleca się opis w alfabecie Braille'a montować na płócie odchylonej od pionu o 30 do 45 stopni.

Plan tyflograficzny.

Źródło Włóczyk Kamil Kowalski

PCPR w Starogardzie Gdańskim

Źródło: <https://yourway.szansadlaniewidomych.org/location/265>

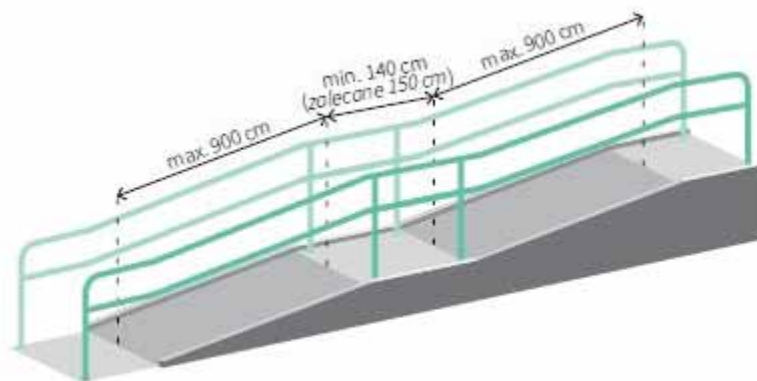

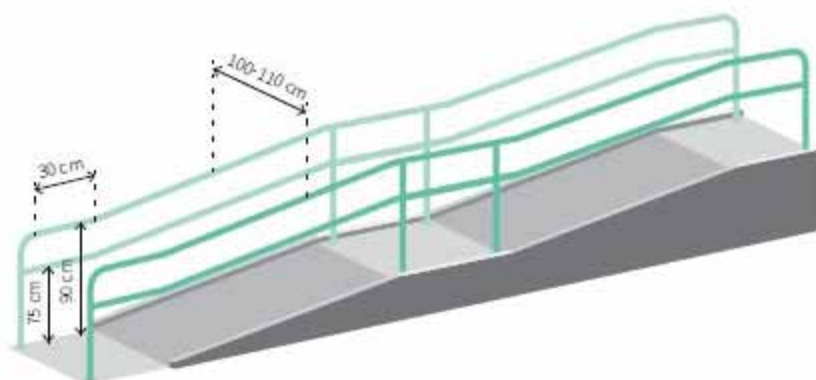
7	Wejście ewakuacyjne od parkingu	TAK	NIE
	Pochylnia	brak	
	Nachylenie pochylni jest zgodne z przepisami prawa		
	Szerokość pochylni wynosi co najmniej 1,20 m		
	Długość pojedynczego biegu nie przekracza 9,00 m		
	Pochylnia posiada krawężniki o wysokości co najmniej 70 mm		
	Poręcze zainstalowane są na wysokości 0,90 m i 0,75 m od poziomu pochylni		
	Pochwyty zostały przedłużone o 0,30 m poza długość pochylni		
	Pochwyty zostały zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie (zaokrąglone / wywinięte w dół)		
	Poręcze są wygodne w użytkowaniu		
	Żadne elementy nie zawężają szerokości pochylni (roślinność, elementy budynku)		
	Przed początkiem i za końcem pochylni znajduje się przestrzeń manewrowa o wymiarach co najmniej 1,50 x 1,50 m		

UWAGI:

W przypadku zastosowania pochylni, wymagana jest pochylnia o minimalnej szerokości 1,20 m¹², z poręczami w odstępie 1,10-1,00 m, przedłużonymi o 0,30 m poza początek i koniec biegu pochylni stopnia i zakończonymi w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie – konieczne jest wywinięcie ich końców w dół i oznaczenie kolorem kontrastującym. Maksymalne odpuszczalne nachylenie pochylni określa Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690z późn. zm.), przy czym każdorazowo zaleca się stosowanie najniższych możliwych spadków. Pochylnia powinna zostać wyposażona w krawężniki (lub rozwiązanie alternatywne, zapobiegające zsunięciu się kół wózka) o wysokości 0,07 m.

Długość biegów i spoczników.

Rozmieszczenie poręczy przy pochylni.

Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe poręczy i balustrad:

- przy balustradach lub ścianach przyległych do pochylni oraz przy schodach należy stosować obustronne poręcze;
- poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m;
- średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m;
- wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa;
- poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m;
- elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości;
- poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń;
- poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni;
- poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia;
- poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni;
- na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a
- wskazującą dokąd prowadzą schody/pochylnia; informacja wykonana w piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

Nachylenie pochylni według normy ISO 21542:2011

Maksymalna różnica wysokości	Maksymalne nachylenie	Maksymalna odległość między spocznikami
bez ograniczeń	poniżej 5%	bez ograniczeń
50 cm	5%	1000 cm
46 cm	5,3%	874 cm
42 cm	5,6%	756 cm
38,5 cm	5,9%	654,5 cm
35 cm	6,3%	560 cm
31,5 cm	6,7%	472,5 cm
28 cm	7,1%	392 cm
24,5 cm	7,7%	318,5 cm
21 cm	8,3%	252 cm

Nachylenie pochylni według rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

Różnica wysokości	Maksymalne nachylenie wewnątrz lub pod zadaszeniem	Maksymalne nachylenie na zewnątrz, bez zadaszenia
do 15 cm	15%	15%
15–50 cm	10%	8%
powyżej 50 cm	8%	6%

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

INFORMACJA W BUDYNKU

Z uwagi na różnorodność potrzeb poszczególnych grup użytkowników, konieczne jest dążenie do maksymalnie szerokiego zakresu przekazywanych informacji – zalecane jest przekazywanie wszystkich komunikatów w formie wizualnej, głosowej i dotykowej. Poszczególne funkcje w budynku powinny zostać wydzielone za pomocą odrębnej kolorystyki. Rekomenduje się także stosowanie piktogramów i strzałek kierunkowych, informujących o podstawowych funkcjach w obiekcie i kierunku dotarcia do nich, przy czym nie należy stosować większej liczby piktogramów niż pięć (łącznie ze strzałką kierunkową). Zaleca się również umieszczenie czytelnych informacji o numerze piętra, widocznych zarówno dla osób poruszających się zarówno schodami, jak i windą. Wszystkie informacje tekstowe (**drukowane i wyświetlane**) umieszczone w przestrzeni budynku powinny być czytelne, pisane dużą i bezszeryfową, prostą czcionką, bez ozdobników, bez kursywy. Wszystkie napisy należy umieszczać na matowym, kontrastowym tle a oświetlenie tablic / napisów nie może powodować zjawiska olśnienia (nie może powodować odbłasków). Brzeg tablic informacyjnych wiszących, których dolna krawędź znajduje się poniżej 2,20 m od poziomu posadzki (np. gablot) może odstawać od płaszczyzny ściany maksymalnie o 0,10 m. Jeśli tablice odstają o 0,10-0,50 m, tablice i gabloty powinny posiadać w dolnej części (do 0,30 m od poziomu nawierzchni) krawędzie ostrzegawcze zabezpieczające przed niekontrolowanym wejściem osoby z niepełnosprawnością wzroku. Rekomenduje się, aby informacji wizualnej (graficznej i tekstowej) zawsze towarzyszyła informacja głosowa. Komunikaty powinny przekazywać dokładnie te same informacje, które są przedstawione w formie wizualnej. W dużych i szczególnie skomplikowanych przestrzeniach (obiekty i przestrzenie zabytkowe, budynki o skomplikowanym układzie) szczególnie przydatne dla osób z niepełnosprawnością wzroku jest stosowanie planów, map i makiet dotykowych. Konieczne jest, aby na planie łączyć oznaczenia dotykowe dla osób niewidomych i oznaczenia **drukowane dostosowane** do możliwości wzrokowych osób słabowidzących. Na planie powinna być również umieszczona legenda, znajdująca się w takiej odległości od samego planu, by użytkownik jednocześnie mógł dotykać danego elementu na planie i sprawdzać, co oznacza on w legendzie. Zaleca się, aby plany, mapy i makiety były umieszczane w taki sposób, by umożliwić dotarcie do nich również użytkownikom wózków: rekomenduje się umieszczanie ich na postumencie

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

18	KOMUNIKACJA POZIOMA BUDYNKU	TAK	NIE
	Korytarze mają szerokość co najmniej 1,20 m (nie dotyczy to przewężeń do szerokości 0,90 m na długości do 0,50 m)	X	
	Długość korytarzy wynosi co najmniej 1,50 m poza polem otwierania drzwi	X	
	W przypadku zmiany kierunku korytarza o 90° zapewniona jest przestrzeń wystarczająca do manewru wózkiem -	X	
	W ramach jednej kondygnacji brak zmian poziomów / pojedynczych stopni	X	
	Drzwi wewnętrzne mają co najmniej szerokość 0,90 m i wysokość 2,00 m w świetle ościeżnicy Drzwi wewnętrzne w budynku powinny mieć w świetle ościeżnicy co najmniej 0,90 m szerokości i 2,00 m wysokości oraz próg o wysokości nieprzekraczającej 0,02 m (rekomendowane są progi o wysokości do 0,01 m). Framugi lub skrzydła drzwiowe powinny być skontrastowane w stosunku do ścian, w których się znajdują – tak, aby były łatwe do odnalezienia również przez osoby z niepełnosprawnością wzroku. Klamki i uchwyty powinny być łatwe w obsłudze – możliwe do obsłużenia jedną ręką i niewymagające mocnego ściskania ani przekręcania (co jest szczególnie istotne dla komfortu osób o osłabionych chwycie i mających problemy z czynnościami manipulacyjnymi).		X
	Framugi drzwi lub skrzydła drzwi są w kolorze kontrastowym do koloru ściany, w której się znajdują Zaleca się, aby framugi drzwi lub skrzydła drzwi były w kolorze kontrastowym do koloru ściany, w której się znajdują		X
	Drzwi w budynku nie mają progów powyżej 20 mm	X	
	Stosowane materiały wykończeniowe posadzek nie odbijają światła (nie powodują zjawiska olśnienia) i mają właściwości antypoślizgowe również w warunkach zawilgocenia	+/-	
	Ściany i podłogi są ze sobą skontrastowane lub zastosowano listwy przypodłogowe / cokoły w kontrastowym kolorze Zalecane jest, aby wszystkie powierzchnie podłóg miały jednolitą barwę (bez wzorów) lub o wzorach o		X

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	kontraście kolorystycznym nie większym niż LRV=20. Z kolei rekomendowane jest, aby ściany i podłogi były ze sobą skontrastowane (min. LRV=30), a jeśli jest to niemożliwe, zaleca się stosowanie listew przypodłogowych lub cokołów. Nie należy stosować powierzchni połyskliwych, które mogą powodować powstawanie zjawiska olśnienia. Wszystkie stosowane wykładziny i dywany powinny mieć włókna o długości nie większej niż 0,015 m. .		
	Meble i elementy wyposażenia nie zawężają szerokości przejścia i nie powodują utrudnień w poruszaniu się w budynku Zaleca się usunięcie mebli z poziomu 0		X
	Wykładziny, dywany i wycieraczki są na stałe przymocowane do podłoża Zaleca się usunięcie luźnych wycieraczek		X
	Oznaczenia i tabliczki informacyjne umieszczone na wysokości 140-170 cm Zaleca się umieszczenie tabliczek zgodnie z grafiką poniżej		X
	Napisy informacyjne umieszczane na drzwiach lub obok drzwi do pomieszczeń oraz w wydzielonych strefach są z zastosowaniem dużych i kontrastowych znaków Zaleca się oznakowanie zgodnie z grafiką poniżej. W budynkach użyteczności publicznej zaleca się umieszczenie tabliczek informujących o funkcji pomieszczenia w formie wizualnej oraz dotykowej (alfabet Braille'a). Informacja dotykowa powinna znajdować się na ścianie, po stronie klamki, na wysokości minimum 120 cm (dół tabliczki) i maksymalnie 160 cm (górną tabliczki), w odległości 5-10 cm od ościeżnicy drzwi (pomiar od krawędzi ościeżnicy do bliżej położonej krawędzi tabliczki).		X
	Na korytarzach dostępne są usprawnienia pod kątem niepełnosprawności ruchowej, wzrokowej, słuchowej na przykład: pola uwagi, tabliczki z brajlem, pulpity ze szkłem powiększającym, pętle indukcyjne, infografika, tablice typu: Tu jesteś Zaleca się doposażenie korytarzy w : pola uwagi, tabliczki z brajlem, pulpity ze szkłem powiększającym, pętle indukcyjne, infografika, tablice typu: Tu jesteś		X

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Czy źródła światła we wnętrzach obiektu nie oślepiają użytkowników lub nie powodują olśnienia (np. zastosowano źródła rozproszonego światła, zastosowano odpowiednie osłony, światło nie jest kierowane w stronę oczu użytkowników)?	x	
	Czy miejsca kluczowe dla obiektu, z punktu widzenia funkcji jaką on pełni, są odpowiednio oświetlone, tj. zgodnie z normą PN-EN 12464-1:2012? Zaleca się, aby miejsca kluczowe dla obiektu z punktu widzenia funkcji jaką on pełni, były odpowiednio oświetlone zgodnie z tabelą poniżej		x
	Czy personel obiektu jest przeszkolony z zasad postępowania z psem przewodnikiem i psem asystującym? Zaleca się przeprowadzenie szkoleń z zasad postępowania z psem przewodnikiem i psem asystującym		x
	W przypadku stosowania bramek dostępu – czy zapewniona jest przynajmniej jedna bramka kontroli dostępu z możliwością otwarcia, o szerokości przejścia przynajmniej 90 cm	brak	
	W przypadku zastosowania w obiekcie urządzeń wspomagających poruszanie się osób na wózku, czy personel obiektu jest przeszkolony z obsługi tych urządzeń?	brak	

UWAGI:

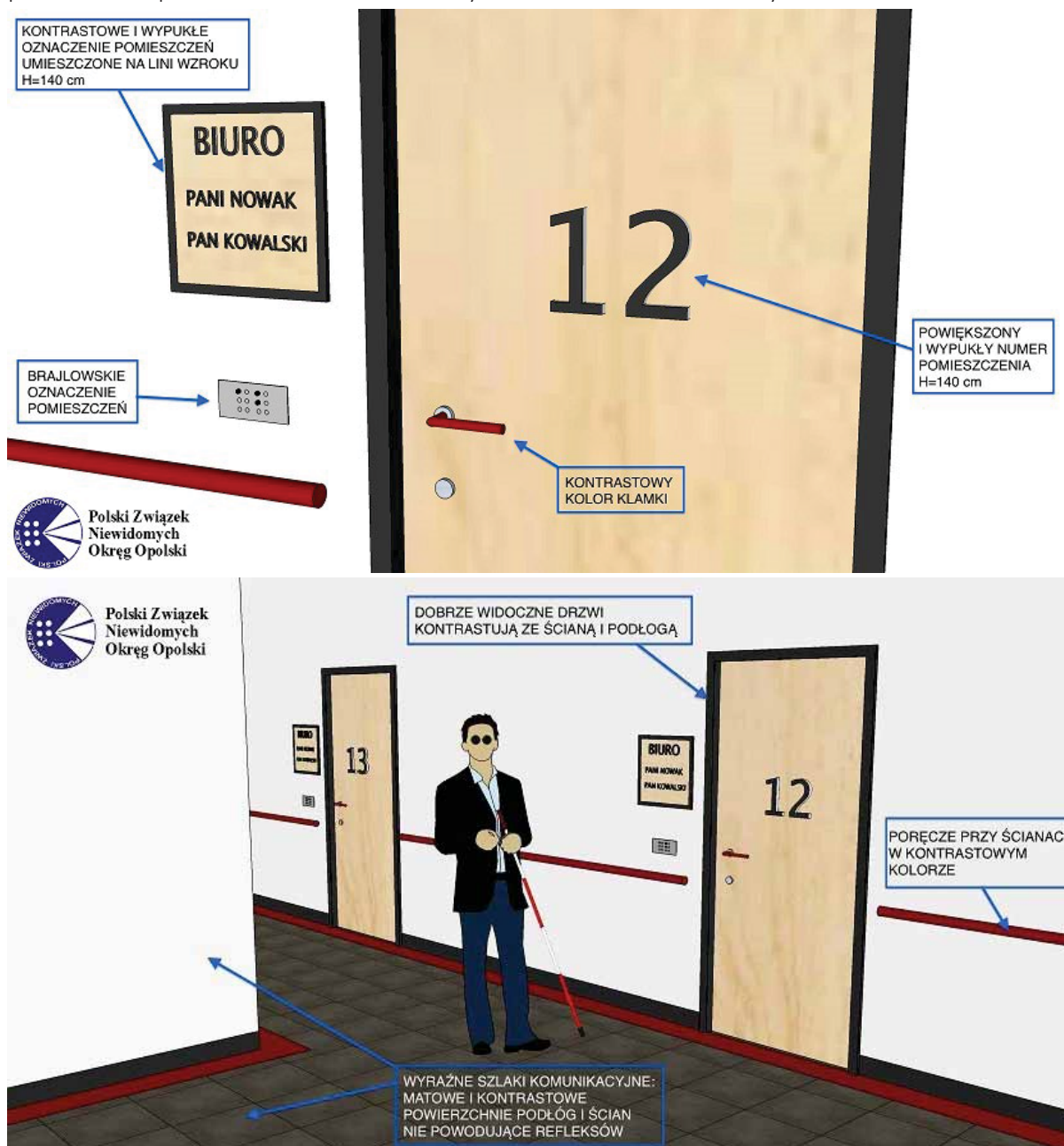
Drzwi wewnętrzne w budynku powinny mieć w świetle ościeżnicy co najmniej 0,90 m szerokości i 2,00 m wysokości oraz próg o wysokości nieprzekraczającej 0,02 m (rekomendowane są progi o wysokości do 0,01 m). Framugi lub skrzydła drzwiowe powinny być skonstruowane w stosunku do ścian, w których się znajdują – tak, aby były łatwe do odnalezienia również przez osoby z niepełnosprawnością wzroku. Klamki i uchwyty powinny być łatwe w obsłudze – możliwe do obsłużenia jedną ręką i niewymagające mocnego ściskania ani przekręcania (co jest szczególnie istotne dla komfortu osób o osłabionych chwycie i mających problemy z czynnościami manipulacyjnymi).

Zalecane jest, aby wszystkie powierzchnie podłóg miały jednolitą barwę (bez wzorów) lub o wzorach o kontraście kolorystycznym nie większym niż LRV=20. Z kolei rekomendowane jest, aby ściany i podłogi były ze sobą skonstruowane (min. LRV=30), a jeśli jest to niemożliwe, zaleca się stosowanie listew przypodłogowych lub cokołów. Nie należy stosować powierzchni połyskliwych, które mogą powodować powstawanie zjawiska olśnienia. Wszystkie stosowane wykładziny i dywany powinny mieć włókna o długości nie większej niż 0,015 m.

W przypadku zastosowania drzwi szklanych lub drzwi z przeszkleniami wymagane jest stosowanie szyb ze szkła bezpiecznego. Konieczne jest też oznaczenie ich przynajmniej dwoma pasami kontrastującymi kolorystycznie z tłem: umieszczonymi na wysokości: 1,30–1,40 m (pierwszy pas) i 0,90–1,00 m (drugi pas). Zalecane jest umieszczenie także trzeciego pasa na wysokości 0,10-0,30 m (przdatnego dla osób patrzących pod nogi). Minimalna szerokość pasów: 0,10 m. W obrębie pasów mogą być umieszczone znaki / symbole / motywy graficzne. Konieczne jest zapewnienie kontrastu pasów i tła na poziomie min. LRV=60 w każdych warunkach oświetleniowych

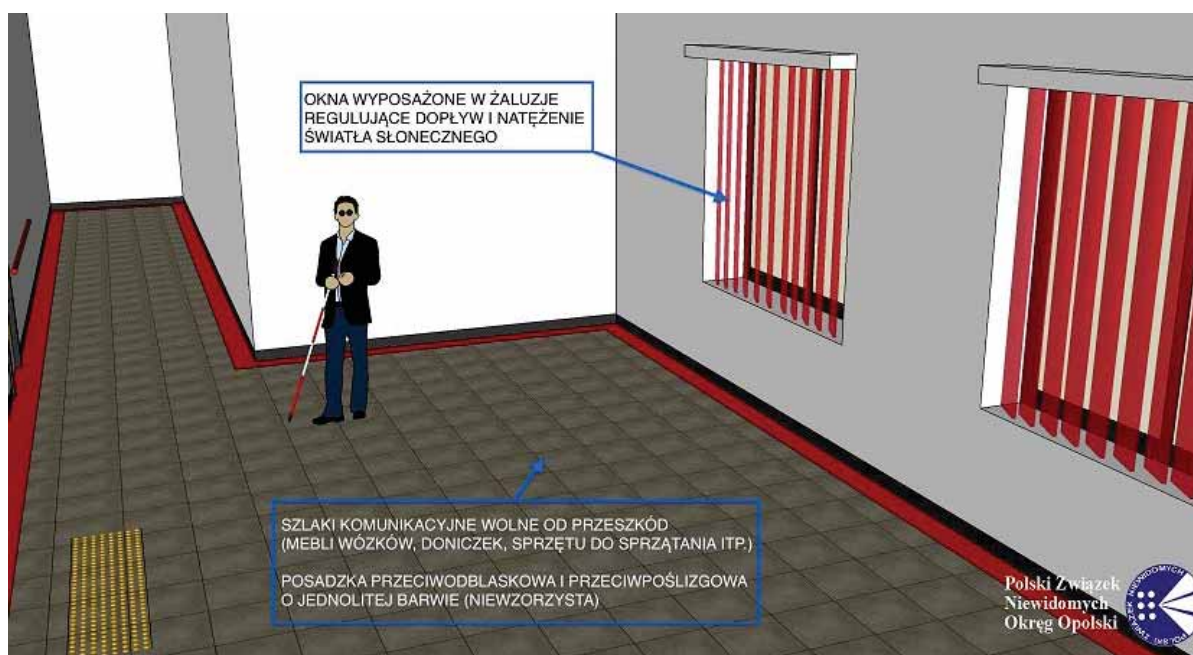

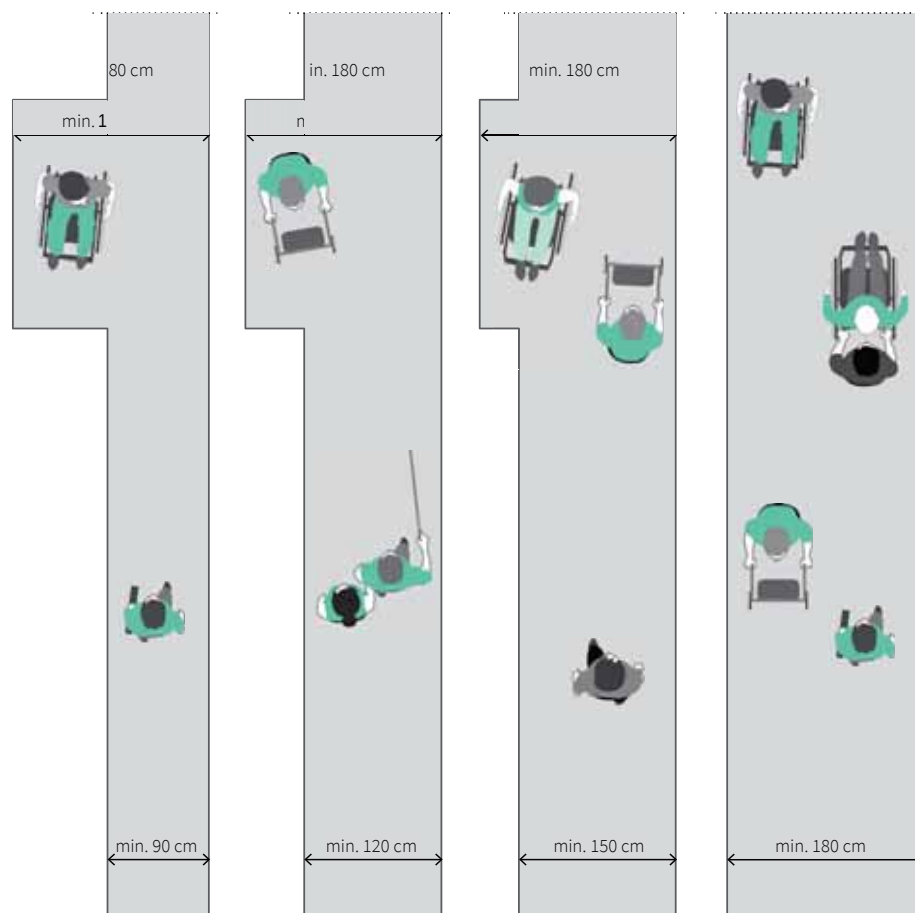
Wszystkie korytarze i hole muszą posiadać przestrzeń wystarczającą dla bezpiecznego i wygodnego poruszania się wózkem. Minimalna szerokość powinna wynosić 1,20 m, minimalna długość korytarza – 1,50 m poza polem otwierania się drzwi. Zaleca się, aby w miarę możliwości szerokość korytarza wynosiła 1,80 m – dla ważniejszych ciągów komunikacyjnych i co najmniej 1,20 m – dla ciągów

PCPR w Starogardzie Gdańskim

drugorzędnych. Szerokość korytarza może być ograniczona do 0,90 m – na długości nie większej niż 0,50 m. W przypadku zmiany kierunku korytarza o 90stopni konieczne jest zapewnienie wolnej od przeszkód przestrzeni manewrowej o minimalnych wymiarach 1,50 x 1,50 m. Meble i elementy wyposażenia nie mogą zawężać szerokości przejścia ani utrudniać poruszania się użytkownikom **przestrzeni**. W ramach jednej kondygnacji nie należy stosować zmian poziomów, szczególnie pojedynczych stopni, a jeśli – z uwagi na charakter budynku (budynki zabytkowe, budynki adaptowane do nowych funkcji) takie zmiany się pojawiają, konieczne jest zapewnienie możliwości pokonania jej przez użytkowników wózków i osoby z wózkami dziecięcymi. Zaleca się zabezpieczenie ścian i narożników odbojami lub wysokimi listwami przypodłogowymi (do wysokości 0,30 m). Stosowane materiały wykończeniowe nawierzchni powinny zapewniać stabilne oparcie i posiadać właściwości antypoślizgowe, również w warunkach zawilgocenia. Powinny również być wykonane z materiału o podwyższonej odporności na ścieranie, nie powodującego przy tym hamowania kół wózka.

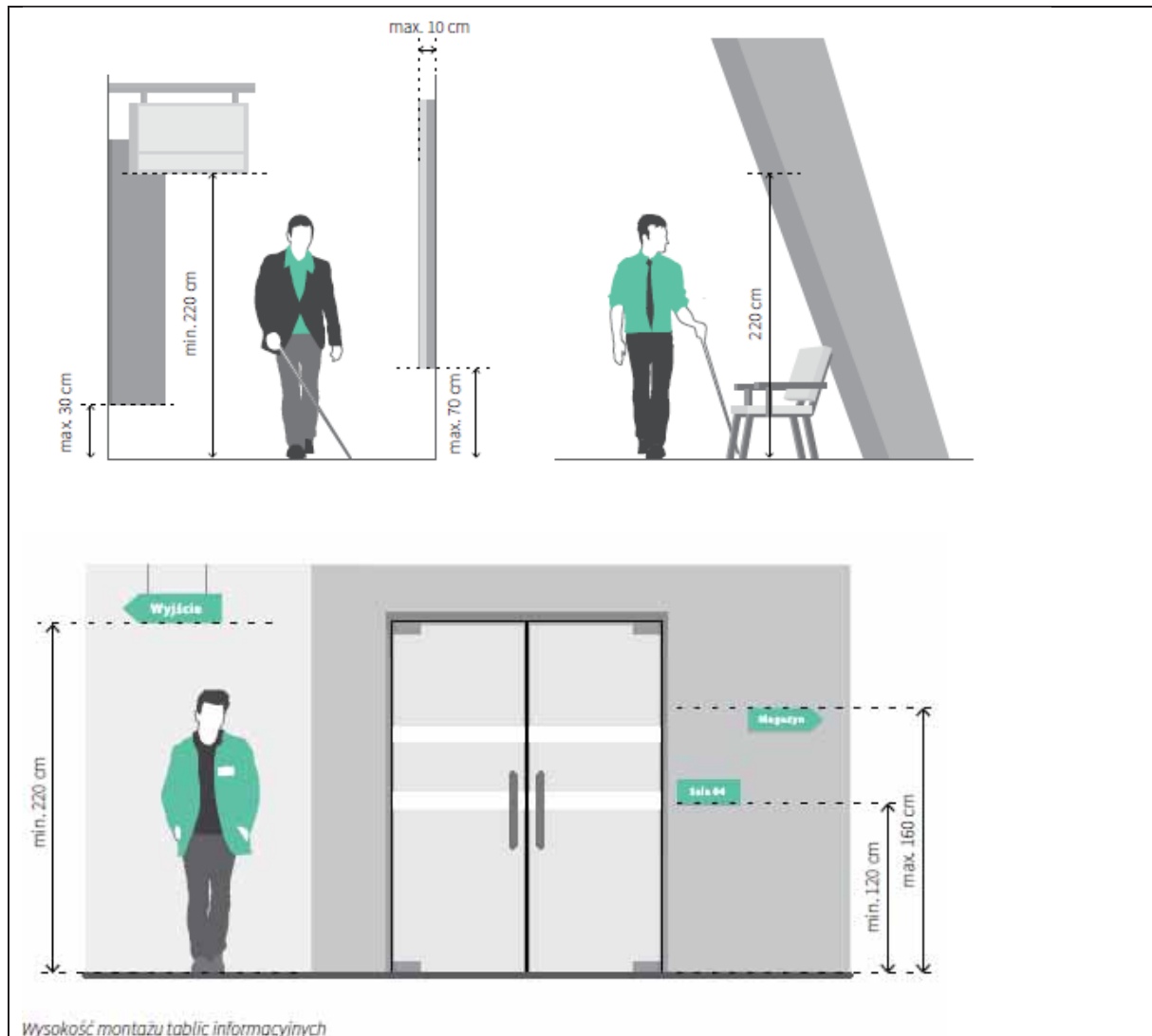

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

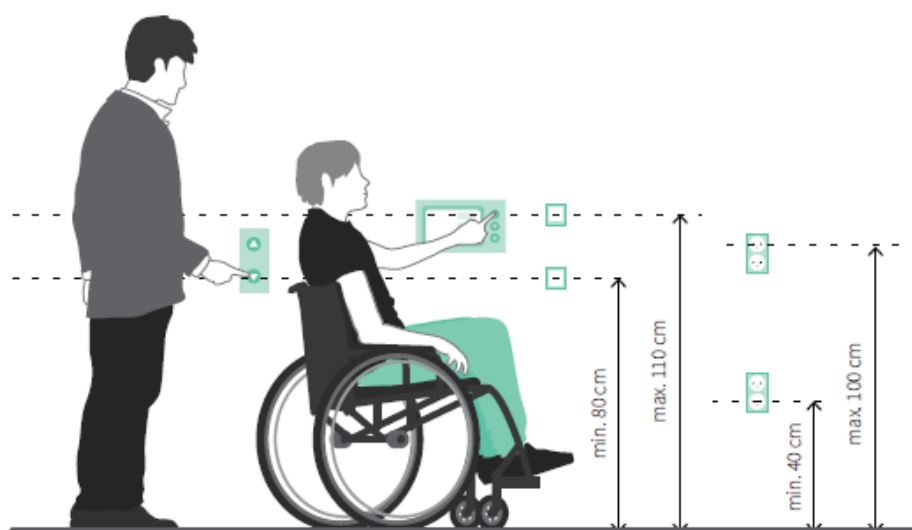

PCPR w Starogardzie Gdańskim

Wysokość montażu tablic informacyjnych

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Wysokość montażu paneli sterujących, włączników światła, przycisków otwierania drzwi, czytników kart dostępu oraz (po prawej stronie rysunku) gniazd elektrycznych.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

PCPR w Starogardzie Gdańskim

Lp.	Rodzaj wnętrza, zadania lub czynności	Wymagane natężenie
1	Strefy komunikacji, korytarze	100 lx
2	Schody (w tym ruchome)	150 lx
3	Stołówki, spiżarnie	200 lx
4	Szatnie, umywalnie, łazienki, toalety	200 lx
5	Pokoje opieki medycznej	500 lx
6	Pomieszczenia z urządzeniami technicznymi, rozdzielczymi	200 lx
7	Tablice rozdzielcze	500lx
8	Magazyny	100 lx
9	Strefy pakowania i wysyłki	300 lx
10	Ogólne prace mechaniczne	300 lx
11	Prace fryzjerskie	500 lx
12	Wyrób biżuterii	1000 lx
13	Praca przy komputerze	500 lx
14	Archiwa dokumentów	200 lx
15	Kreślenie techniczne (biura projektowe)	750 lx
16	Salki konferencyjne	500 lx
17	Sklepy - strefa sprzedaży	300 lx
18	Sklepy - strefa kasy, pakowanie	500 lx
19	Czytelnie	500 lx
20	Strefy parkowania samochodów	75 lx
21	Przedszkola, żłobki	300 lx
22	Szkoły - sale lekcyjne	300 lx
23	Szkoły - tablice, sale wykładowe	500 lx
24	Zadaszone perony i przejścia dla podróżnych	50 lx

Tabela norm natężenia światła.

PCPR w Starogardzie Gdańskim

<http://www.altix.pl/pl/tyflografika-drukarnia/oznaczenia-dla-niewidomych-i-niedowidzacych/>

Urząd Dzielnicy Ursynów, Wydział Obsługi Mieszkańców – meble ustawiono z zachowaniem zasady jednej linii, co pozwoliło uzyskać dobrze zorganizowaną i czytelną przestrzeń komunikacyjną. Pod schodami ustawiono meble i tablice informacyjne, dzięki którym osoby z niepełnosprawnością wzroku nie uderzą głową o spód konstrukcji schodów. Zapewniono również czytelną informację wizualną oraz ścieżki dotykowe, które ułatwiają poruszanie się po budynku osobom z niepełnosprawnością wzroku.

źródło: http://www.integracja.org/wp-content/uploads/2019/01/katalog_dobrych_praktyk2.pdf

W przypadku aranżacji i zagospodarowania przestrzeni, po której mogą poruszać się osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności osoby z niepełnosprawnością wzrokową, konieczne jest wprowadzenie elementów ułatwiających samodzielną orientację (ang. wayfinding), poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu, do których można zaliczyć m.in.:

- umieszczenie oznakowania kierunkowego we wszystkich punktach węzłowych (np. skrzyżowania dróg komunikacyjnych budynku) oraz oznakowania miejsc w logicznych punktach – czyli w miejscach, gdzie następuje moment wyboru dalszej drogi, zmiana kierunku poruszania się, zróżnicowanie kolorystyczne posadzek,
- wprowadzenie pochwytów wzdłuż ciągów komunikacyjnych najlepiej na dwóch wysokościach: od 85 cm do 100 cm (pierwszy pochwyt) i od 60 cm do 75cm (drugi pochwyt), w kolorystyce odmiennej od ścian i podłóg z uwagi na osoby słabowidzące; zasada ta dotyczy także stosowania kontrastowej kolorystyki ścian w stosunku do podłóg,
- projektowanie systemu identyfikacji wizualnej (oznaczenia, piktogramy), uwzględniającego możliwe ograniczenia użytkowników,
- napisy informacyjne umieszczane na drzwiach lub obok drzwi do pomieszczeń oraz w wydzielonych strefach z zastosowaniem dużych i kontrastowych znaków,
- stosowanie informacji dotykowej, np. oznaczenia w alfabecie Braille’a przy wejściach do pomieszczeń, na poręczach schodów,
- oznaczenia, symbole i piktogramy należy stosować konsekwentnie na całej długości trasy²⁸,
- banery informacyjne zlokalizowane w charakterystycznych miejscach budynku, np. przy wejściu lub w węzłach komunikacyjnych,
- **ogólny plan budynku** – w recepcji lub w miejscu występowania węzła komunikacyjnego, z zaznaczeniem punktu „tu jesteś”, oraz dodatkowo plan budynku z informacjami w alfabecie Braille’a,
- tablice informacyjne, obrazujące sposób poruszania się po budynku (pokazujące kierunek ruchu), informacje o funkcji danego pomieszczenia,
- zegar, kalendarz – elementy bardzo ważne, szczególnie dla osób z chorobami otępiennymi, demencją, które łatwo tracą orientację. Proponowane punkty umieszczenia tych elementów to recepcje lub hole główne.

Nie zaleca się projektowania pustych, monochromatycznych przestrzeni o znacznych rozmiarach, gdyż powoduje to brak orientacji u osób niedowidzących i niewidzących.

PLANY TYFLOGRAFICZNE

Plany powinny być umieszczane wewnątrz obiektu zaraz po wejściu do niego i powinny odzwierciedlać przestrzeń danej kondygnacji (lub wybrany jej fragment) oraz najistotniejsze jej elementy. Do planów tyflograficznych powinny prowadzić ścieżki dotykowe.

Plany tyflograficzne (dotykowe) można udostępniać w postaci instalacji w budynkach (umiejscowienie i szczegóły takiego planu każdorazowo należy konsultować ze specjalistami), ale mogą to też być schematy drukowane alfabetem Braille’a, udostępniane w Punkcie Informacji. Zaletą tych ostatnich jest to, że osoba niewidoma korzystająca z danego obiektu, może zabrać taki plan do domu i zapoznać się z nim w dogodnych dla siebie warunkach.

Plan obiektu powinien zawierać:

- kolorystyczny schemat funkcjonalno-przestrzenny (oznakowanie głównych przestrzeni obsługi użytkowników);
- przebieg tras dotykowych;
- opisy w alfabecie Braille'a i oznaczenia wypukłe ścieżek dotykowych;
- legendę opisującą wszystkie wykorzystane symbole oraz oznaczenia kolorystyczne;
- oznaczenie miejsca lokalizacji osoby czytającej tzw. „jesteś tutaj” należy zaznaczyć w sposób bardzo czytelny zarówno dla osób z dysfunkcją wzroku, jak i osób widzących np. czerwone wypukłe pole.

Zastosowana kolorystyka na planach musi czytelnie przedstawiać przestrzenie zamknięte obiektów oraz rozróżniać przestrzenie otwarte.

Nie należy oznaczać przestrzeni nie mających znaczenia dla ruchu osób jak np. powierzchnie techniczne niedostępne dla osób postronnych korzystających z obiektu. Pokazane powinny być tylko przestrzenie ogólnodostępne oraz drogi komunikacji pionowej i poziomej.

Jako warstwę z oznaczeniem dotykowym można zastosować materiał przezroczysty z tłoczeniem ścieżek i napisów dla niewidomych, a pod spodem jest nadruk w kolorze.

Informacje dotykowe stojące powinny być przytwierdzone do posadzki w sposób trwały i uniemożliwiający przemieszczenie lub poruszanie elementu. Dolna krawędź powinna znajdować się na wysokości 90 cm, górna na wysokości 105 cm, i być nachylona pod kątem 25 stopni.

Informacje szczegółowe w formie dotykowej (np. układ toalety wraz z wyposażeniem) powinny znaleźć się przy wejściu do danego pomieszczenia po stronie otwierania drzwi na wysokości 15 - 30 cm powyżej uchwytu otwierającego (górna krawędź tabliczki) i nie wyżej niż 140 cm od podłoża. Zaleca się opis w alfabecie Braille'a montować na półce odchylonej od pionu o 30 do 45 stopni.

		TAK	NIE
	Pochylna wewnętrzna - brak	brak	
	Nachylenie pochylni jest zgodne z przepisami prawa		
	Szerokość pochylni wynosi co najmniej 1,20 m		
	Długość pojedynczego biegu nie przekracza 9,00 m		
	Pochylnia posiada krawężniki o wysokości co najmniej 70 mm		
	Poręcze zainstalowane są na wysokości 0,90 m i 0,75 m od poziomu pochylni		
	Pochwyty zostały przedłużone o 0,30 m poza długość pochylni		

	Pochwyty zostały zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie (zaokrąglone / wywinięte w dół)	brak	
	Poręcze są wygodne w użytkowaniu	brak	
	Żadne elementy nie zawężają szerokości pochylni (roślinność, elementy budynku)	brak	
	Przed początkiem i za końcem pochylni znajduje się przestrzeń manewrowa o wymiarach co najmniej 1,50 x 1,50 m	brak	

UWAGI:**Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe pochylni wewnętrznych:**

- przy różnicach poziomu posadzki od 0,15 do 0,50 m nachylenie pochylni może wynosić max 10%;
- przy różnicach poziomu posadzki powyżej 0,50 m należy stosować pochylnie spadek pochylni nie może przekraczać 8%;
- dla pochylni do 0,15 m nachylenie może wynosić maksymalnie 15%, lecz jako zalecane jest stosowanie nachylenia do 8%;
- dopuszcza się stosowanie pochylni prowadzonych po łuku jedynie o nachyleniu $\leq 5\%$;
- szerokość pochylni pomiędzy poręczami powinna wynosić min. 1,6 m (zalecane 2,0 m);
- spocznik na pochylniach powinien mieć wymiary min. 1,6 x 1,6 m (zalecane 2,0 x 2,0 m);
- długość poziomej płaszczyzny ruchu na początku i na końcu pochylni powinna wynosić co najmniej 1,5 m (zalecane 2,0 m);
- wzdłuż całej pochylni powinny być zamontowane zabezpieczenia (cokoły) o wysokości min. 0,07 m uniemożliwiające niekontrolowany upadek osoby na wózku inwalidzkim poruszającej się po pochylni.

Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe poręczy i balustrad:

- przy balustradach lub ścianach przyległych do pochylni oraz przy schodach należy stosować obustronne poręcze;
- poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m;
- średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m;
- wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa;
- poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m;
- elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości;
- poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń;
- poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni²⁴;
- poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia;
- poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni;
- na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a wskazującą dokąd prowadzą schody/pochylnia; i informacja wykonana w piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

Lp.	Rodzaj wnętrza, zadania lub czynności	Wymagane natężenie
1	Strefy komunikacji, korytarze	100 lx
2	Schody (w tym ruchome)	150 lx
3	Stołówki, spiżarnie	200 lx
4	Szatnie, umywalnie, łazienki, toalety	200 lx
5	Pokoje opieki medycznej	500 lx
6	Pomieszczenia z urządzeniami technicznymi, rozdzielczymi	200 lx
7	Tablice rozdzielcze	500lx
8	Magazyny	100 lx
9	Strefy pakowania i wysyłki	300 lx
10	Ogólne prace mechaniczne	300 lx
11	Prace fryzjerskie	500 lx
12	Wyrób biżuterii	1000 lx
13	Praca przy komputerze	500 lx
14	Archiwa dokumentów	200 lx
15	Kreślenie techniczne (biura projektowe)	750 lx
16	Salki konferencyjne	500 lx
17	Sklepy - strefa sprzedaży	300 lx
18	Sklepy - strefa kasy, pakowanie	500 lx
19	Czytelnie	500 lx
20	Strefy parkowania samochodów	75 lx
21	Przedszkola, żłobki	300 lx
22	Szkoły - sale lekcyjne	300 lx
23	Szkoły - tablice, sale wykładowe	500 lx
24	Zadaszone perony i przejścia dla podróżnych	50 lx

19	KOMUNIKACJA PIONOWA BUDYNKU	TAK	NIE
	Schody wewnętrzne		
	Ilość stopni w biegu nie przekracza 17	X	
	Szerokość użytkowa biegu wynosi co najmniej 1,20 m.	X	
	Szerokość użytkowa spocznika wynosi co najmniej 1,50 m	X	
	Żadne elementy nie zawężają szerokości biegu i spocznika.	X	

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Wszystkie stopnie w biegu mają taką samą szerokość i wysokość	X	
	Wysokość stopnia wynosi maksymalnie: 150 mm dla budynków przedszkoli, żłobków, budynków opieki zdrowotnej lub 175 mm dla pozostałych budynków użyteczności publicznej.	X	
	Wysokość i szerokość stopnia spełniają wymagania $2h+s=0,60-0,65$ m	X	
	Szerokość stopnia wynosi co najmniej 0,35 m		X
	Schody wyposażone są w obustronne poręcze Zaleca się instalację pochwytów z jednej strony. Poniżej doprecyzowano wymagane parametry techniczno-użytkowe poręczy i balustrad: • przy balustradach przy schodach należy stosować obustronne poręcze; • poręcz powinna być dwururowa o wysokości rur ok. 0,75 m i 0,90 m; • średnica poręczy powinna mieścić się w przedziale 0,032 – 0,038 m; • wymagany przekrój poręczy to koło lub elipsa; • poręcze instalowane blisko ścian lub innych przegród muszą być od nich odsunięte na minimum 0,050 m; • elementy montażowe należy umieszczać pod poręczami w celu zapewnienia wygodnego chwytu na całej długości; • poręcze muszą być pozbawione ostrych zakończeń; • poręcze powinny być wysunięte w poziomie na odległość minimum 0,30 m przed pierwszym i ostatnim stopniem schodów oraz przed początkiem i za końcem pochylni²⁴; • poręcze nie powinny wchodzić w światło skrajni ciągu komunikacji wewnętrznej. Jeżeli nie jest to możliwe, ich końce powinny być zawinięte w dół i oznaczone kontrastem barwnym w oparciu o skalę LRV (min. 50% - zalecane 70%) otoczenia; • poręcze powinny być wykonane z materiałów o nieśliskiej powierzchni;		X

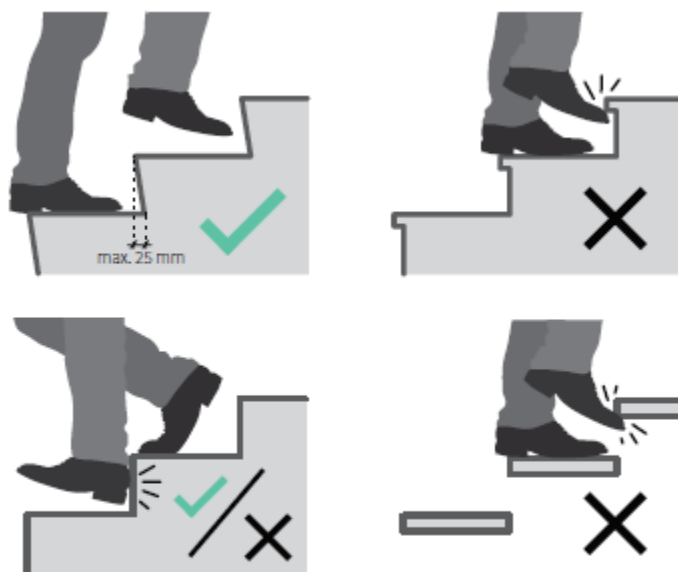

PCPR w Starogardzie Gdańskim

	na poręczach przy schodach i pochylniach należy umieszczać informację pismem Braille'a wskazującą dokąd prowadzą schody/pochylnia; informacja wykonana w piśmie Braille'a powinna być krótka i zawierać podstawowe informacje dot. miejsca jako punktu orientacji przestrzennej.		
	Poręcze zainstalowane są na dwóch wysokościach Należy zamontować poręcze na dwóch wysokościach		X
	Poręcze, przed początkiem, końcu, są przedłużone o 0,30 m		X
	Poręcze są skonstrastowane kolorystycznie w stosunku do tła (łatwe do zauważenia)	X	
	Poręcze są wygodne w użytkowaniu (średnica i kształt pochwyty)		X
	Schody oznaczone są kontrastowo (pierwszy i ostatni stopień) Należy wykonać oznaczenie kontrastowe schodów		X
	Na poręczach schodów znajdują się oznaczenia brajlowskie, informujące o numerze kondygnacji Należy wprowadzić oznakowanie alfabetem Braille'a		X
	Pochwyty zostały zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie (zaokrąglone / wywinięte w dół)	X	
	Odległość pochwyty poręczy od ściany lub innych elementów wynosi min. 50 mm.	X	
	Czy schody są odpowiednio oświetlone? Zaleca się doświetlenie schodów aby uzyskać min 200lx		X
	Czy w obiekcie wielokondygnacyjnym, każda kondygnacja jest oznaczona numerem umieszczonym w widocznym miejscu? Zaleca się oznaczenie numerem każdej kondygnacji w widocznym miejscu		X
	Czy w obiekcie wielokondygnacyjnym jest działająca winda lub inne urządzenie umożliwiające bezpieczny transport osoby na wózku na wyższe kondygnacje?		X
	Stopnie schodów pozbawione są nosków.		X
	Stopnie schodów nie są ażurowe	X	
	Schody można ominąć za pomocą dźwigu osobowego		X

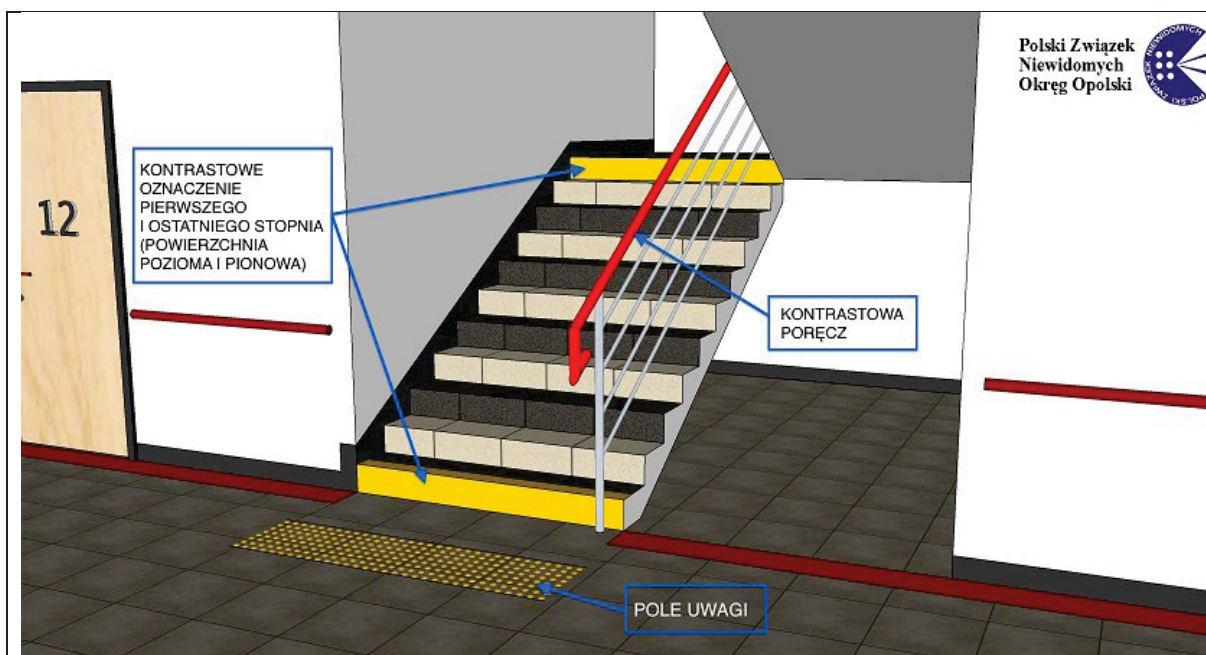

Uwagi :

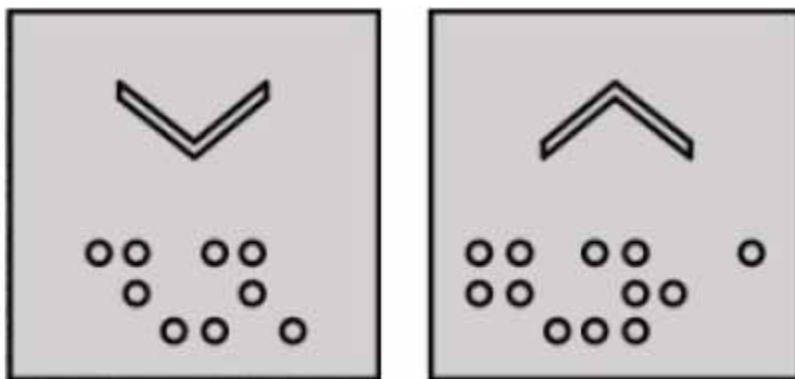

Różne sposoby kształtowania profilu stopni.

W przypadku schodów wewnętrznych konieczne jest zapewnienie minimalnej szerokości biegu równej 1,20 m. Maksymalna liczba stopni w biegu wynosi 14 dla budynków opieki zdrowotnej lub 17 dla pozostałych budynków. Maksymalna wysokość stopnia: 0,15 m dla budynków przedszkoli, żłobków, budynków opieki zdrowotnej lub 0,175 m dla pozostałych budynków użyteczności publicznej¹⁵. W przypadku większej liczby stopni w biegu wymagane jest stosowanie spoczników: minimalna szerokość użytkowa spocznika: 1,50 m, maksymalne dopuszczalne nachylenie jego płaszczyzny: 2%. Wysokość i szerokość stopnia określa wzór $2h+s=0,60-0,65$ m¹⁶, gdzie: h – wysokość stopnia, s – szerokość stopnia. Wszystkie stopnie w biegu muszą mieć taką samą szerokość i wysokość. Konieczne jest wyposażenie schodów wewnętrznych w poręcze, przedłużone o 0,30 m poza krawędź pierwszego i ostatniego stopnia i zakończone w sposób zapewniający ich bezpieczne użytkowanie – konieczne jest wywiniecie ich końców w dół. Wymaga się, aby linia poręczy wiernie odzwierciedlała bieg schodów: skos poręczy powinien kończyć się na wysokości ostatniego stopnia. Zalecana średnica pochwyty poręczy” 0,035-0,045 m, przekrój okrągły lub obły. Rekomenduje się również skontrastowanie koloru pochwyty poręczy z kolorem tła (LRV min. 30). Zalecane jest montowanie poręczy schodów na dwóch wysokościach: wymaganej dla danego typu budynku (*Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz.U. 2002 nr 75 poz. 690z późn. zm.), § 298), oraz dodatkowej: 0,75 m.

Wymagane jest również, aby krawędzie pierwszego i ostatniego stopnia każdego biegu schodów zostały oznakowane pasami w jednolitym, skontrastowanym z tłem kolorze, znajdującymi się na powierzchni pionowej i poziomej stopnia, a w przypadku biegu o trzech stopniach konieczne jest oznaczenie każdego z nich. Na końcach poręczy schodów zaleca się umieszczenie oznaczeń dotykowych informujących o kierunku poruszania i kondygnacji.

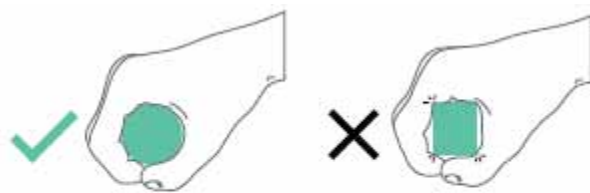

W przypadku stosowania oznaczeń tego rodzaju ostateczne wytyczne co do lokalizacji, ilości przekazywanych informacji i rodzajów użytych materiałów powinny pochodzić od specjalisty w zakresie tyflografiki.

Zaleca się oznaczyć kontrastowo schody (pierwszy i ostatni stopień).

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Wpływ przekroju klamki na wygodę chwytu.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Lp.	Rodzaj wnętrza, zadania lub czynności	Wymagane natężenie
1	Strefy komunikacji, korytarze	100 lx
2	Schody (w tym ruchome)	150 lx
3	Stołówki, spiżarnie	200 lx
4	Szatnie, umywalnie, łazienki, toalety	200 lx
5	Pokoje opieki medycznej	500 lx
6	Pomieszczenia z urządzeniami technicznymi, rozdzielczymi	200 lx
7	Tablice rozdzielcze	500 lx
8	Magazyny	100 lx
9	Strefy pakowania i wysyłki	300 lx
10	Ogólne prace mechaniczne	300 lx
11	Prace fryzjerskie	500 lx
12	Wyrób biżuterii	1000 lx
13	Praca przy komputerze	500 lx
14	Archiwa dokumentów	200 lx
15	Kreślenie techniczne (biura projektowe)	750 lx
16	Salki konferencyjne	500 lx
17	Sklepy - strefa sprzedaży	300 lx
18	Sklepy - strefa kasy, pakowanie	500 lx
19	Czytelnie	500 lx
20	Strefy parkowania samochodów	75 lx
21	Przedszkola, żłobki	300 lx
22	Szkoły - sale lekcyjne	300 lx
23	Szkoły - tablice, sale wykładowe	500 lx
24	Zadaszone perony i przejścia dla podróżnych	50 lx

20	Dźwig osobowy - brak		
	W budynku znajduje się przynajmniej jeden dźwig osobowy (windę), przystosowany do przewozu OzN		
	Odległość pomiędzy drzwiami przystankowymi dźwigu osobowego a przeciwległą ścianą lub inną przegrodą wynosi co najmniej 1,6 m Odległość między drzwiami a ścianą/ przegrodą:		
	Zewnętrzny panel sterujący (tablica przyzywowa) znajduje się na wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki		
	W tablicy przyzywowej stosowane są przyciski klawiszowe, wystające poza powierzchnię panelu		

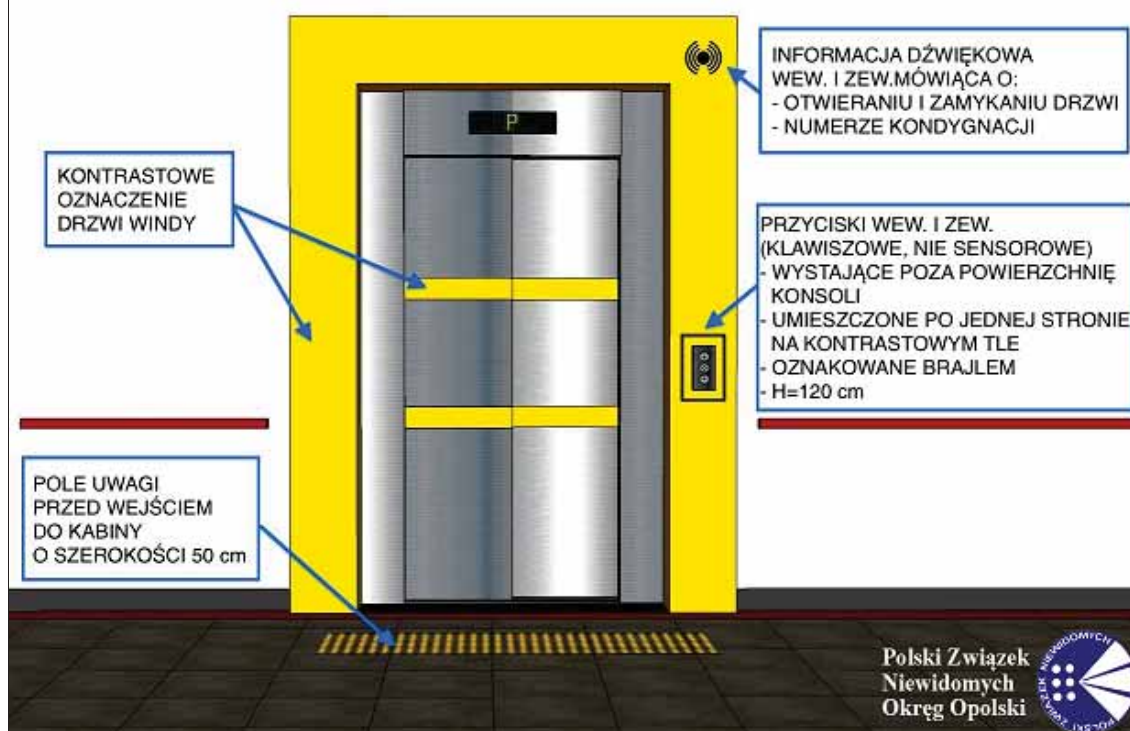

	Tablica przyzywowa wyposażona jest w oznaczenia wypukłe/ brajlowskie		
	Dźwig dysponuje sygnalizacją świetlną przyjazdu (która winda przyjechała i w którą zmierza stronę)		
	Dźwig dysponuje sygnalizacją dźwiękową/ głosową przyjazdu (która winda przyjechała i w którą zmierza stronę)		
	Dźwig dysponuje sygnalizacją dźwiękową/ głosową informującą o otwieraniu się drzwi		
	Drzwi do kabiny dźwigu są wystarczająco skonstrastowane w stosunku do ścian, w której się znajdują		
	Drzwi do kabiny dźwigu mają szerokość co najmniej 0,90 m		
	Drzwi do kabiny dźwigu otwierają i zamykają się automatycznie		
	Drzwi do kabiny dźwigu zostały wyposażone w system zatrzymujący zamykanie, oparty na czujnikach		
	Różnica wysokości pomiędzy poziomem posadzki w budynku a poziomem podłogi dźwigu nie jest większa niż 20 mm Różnica wysokości: ---		
	Kabina dźwigu ma wymiary wewnętrzne co najmniej 1,10 m szerokości i 1,40 m długości Wymiary kabiny dźwigu:		
	W przypadku kabiny nieprzelotowej - na wprost wejścia umieszczone jest lustro (od poziomu 0,40 m powyżej poziomu posadzki do poziomu ok. 1,80-2,00 m)		
	W kabinie znajduje się przynajmniej jedna poręcz na wysokości 0,90 m Wysokość montażu poręczy:		
	Wewnętrzny panel sterujący znajduje się na wysokości 0,80-1,10 m od poziomu posadzki, w odległości co najmniej 0,50 m od naroża kabiny Wysokość montażu (do najwyższego przycisku): Odległość od narożnika:		
	Wewnętrzny panel sterowania wyposażony jest w oznaczenia wypukłe/ brajlowskie		
	W panelu sterowania stosowane są przyciski klawiszowe, wystające poza powierzchnię panelu		
	Przycisk kondygnacji „O” jest dodatkowo wyróżniony		
	Kabina dźwigu jest jasno oświetlona światłem niepowodującym zjawiska olśnienia		
	Dźwig dysponuje sygnalizacją głosową, informującą o numerze piętra, na którym się znajduje		

	Dźwig dysponuje sygnalizacją wizualną, informującą o numerze piętra, na którym się znajduje (w kabinie znajduje się wyświetlacz, pokazujący numer piętra, na którym znajduje się dźwig)		
	Kabina dźwigu jest wyposażona w instalację alarmową		

Zaleca się instalację dźwigu osobowego, aby umożliwić komunikację pionową dla osób ze szczególnymi potrzebami.

W każdym budynku wyposażonym w windy służące komunikacji ogólnej, należy zapewnić dojazd do nich z poziomu terenu oraz dostęp za ich pomocą na wszystkie piętra budynku.

W przypadku przybudowy dźwigu do istniejącego budynku dopuszczalne jest umiejscowienie drzwi przystankowych dźwigu na poziomie spocznika międzypiętrowego, ale pod warunkiem zapewnienia swobodnego dostępu do pozostałych kondygnacji użytkowych danego obiektu.

Wymiary kabiny i drzwi:

Wymogi dostępności dźwigów dla ludzi korzystających z wózków inwalidzkich lub innych sprzętów ułatwiających poruszanie się zostały ściśle określone w „Rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie”, zgodnie z którym minimalne wymiary kabiny to 1100x1400mm.

Dla dźwigu kąтового, posiadającego dwa wejścia do kabiny usytuowane pod kątem 90°, minimalne wymiary kabiny, które umożliwiają swobodne manewrowanie wózkiem wynoszą 1400x1400mm. Dobrym wyznacznikiem są również wymagania normy PN EN 81-70 „Dostępność dźwigów dla osób, w tym osób niepełnosprawnych”.

Dźwigi dla niepełnosprawnych wyposaża się w drzwi automatyczne przesuwne, których optymalna szerokość 900mm (minimalna – 800mm zgodnie z PN EN 81-70) umożliwia swobodne przemieszczanie się wózkiem inwalidzkim lub dziecięcym. Osiągnięcie zalecanych wymiarów kabin w dźwigach modernizowanych uwarunkowane jest wielkością szybów, które mają znormalizowane wymiary.

Przestrzeń manewrowa przed windą

Zgodnie z prawem budowlanym minimalna wolna powierzchnia przed wejściem do windy, zapewniająca swobodę manewrowania wózkiem, wynosi 1,6m odległości i zawiera się między drzwiami przystankowymi, a przeciwległą ścianą. Warto zaznaczyć, że wymóg ten jest jedynie wskazówką przy dobudowie dźwigu lub nowo projektowanych obiektach.

Przyciski i sygnalizacja przystankowa

Sygnalizacja optyczna i dźwiękowa powinna umożliwiać łatwą identyfikację dźwigu, zarówno osobom niesłyszącym, jak i niewidomym. W związku z czym, zaleca się, aby wszelkim zastosowanym oznaczeniom wizualnym towarzyszył równorzędny komunikat głosowy informujący o położeniu kabiny oraz **otwieraniu** i zamykaniu **drzwi**.

Elementy sterowe w kabinie windy, takie jak panel dyspozycji z numerami pięter oraz kaseta wezwań powinny być umieszczone w zasięgu ręki **osoby** z niepełnosprawnością ruchową, czy też osoby o niskim wzroście (niedobór wzrostu/karłowatość). Optymalna wysokość elementów sterowych mieści się w granicach 0,9-1,1 m odległości od podłogi.

Ponadto zaleca się, aby **barwa** i jaskrawość drzwi przystankowych kontrastowały z wykończeniem otaczających je ścian w celu ułatwienia zlokalizowania wejścia do windy przez osoby niedowidzące / seniorów. Równie ważne jest, aby stosowane oznaczenia miały **barwy rozpoznawalne przez osoby** cierpiące na deuteranopię (daltonizm).

Znaki wyczuwalne dotykiem, alfabet Braille'a

Przyciski w windach powinny być dobrze widoczne, kontrastowe, o minimalnej średnicy 20 mm. Rekomenduje się, aby przyciski elementów sterowniczych wystawały kilka milimetrów ze ściany kabiny. W dźwigach spełniających współczesne standardy przyjęcie wezwania sygnalizowane jest podświetleniem obwódki przycisku.

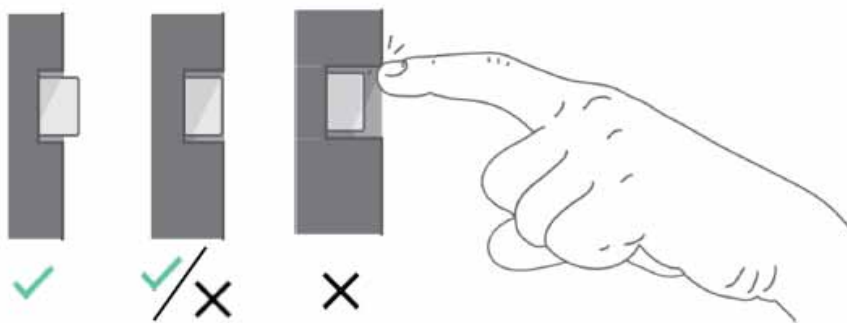
Co istotne, przystanek wyjścia z budynku należy wyróżnić podkładką koloru zielonego, wystającą ponad inne przyciski. Takie oznaczenie w razie potrzeby ułatwi osobom niepełnosprawnym ewakuację z budynku. Równie ważne jest, aby dźwig posiadał instrukcję postępowania w razie awarii dźwigu, która umożliwia odczytanie tekstu także osobom niewidomym.

Zaleca się, aby przyciski z numerami pięter były wypukłe – otoczone kółkiem i dodatkowo oznaczone alfabetem Braille'a. Nie tylko układ punktów jest istotny, ale też ich kształt i odstępy między nimi, by napis był czytelny i zrozumiały dla osób niewidomych oraz niedowidzących.

Wypożażenie kabiny

Wypożażenie dźwigu w lustro na ścianie tylnej umożliwia użytkownikowi poruszającemu się na wózku inwalidzkim obserwowanie przeszkód znajdujących się za nim, np. podczas wyjeżdżania tyłem z kabiny. Samo pokrycie podłogi powinno zapobiegać upadkom i poślizgnięciom – zaleca się wykładziny antypoślizgowe. Optymalne natężenie oświetlenia wewnątrz kabiny mieści się w zakresie 150-200 lx i ma barwę najbardziej zbliżoną do światła naturalnego, dzięki czemu nie wywołuje zmęczenia oczu.

Sposób projektowania przycisków na panelach sterujących. Po lewej stronie przycisk wypukły – najkorzystniejszy; pośrodku – przycisk zlicowany z powierzchnią panelu; po prawej przycisk wklęsły – utrudniający korzystanie z panelu osobom z niepełnosprawnością manualną.

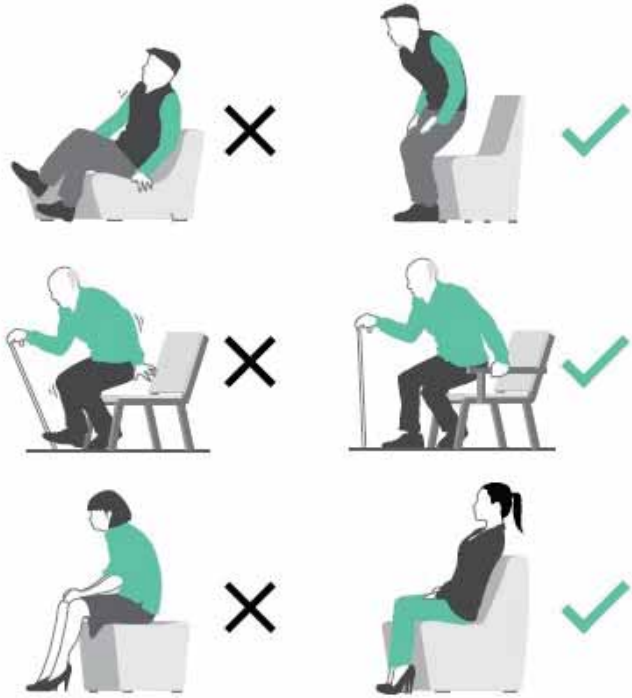
DOSTĘPNOŚĆ USŁUG I FUNKCJI W BUDYNKU

Wszystkie pomieszczenia – zarówno te przeznaczone do obsługi klientów, jak i pomieszczenia dla pracowników budynku – powinny być zaaranżowane w sposób logiczny i przewidywalny, z wydzielonymi (w miarę możliwości kolorystycznie) ciągami komunikacyjnymi. Oświetlenie – naturalne i sztuczne – powinno równomiernie oświetlać całą ich powierzchnię a oświetlenie światłem sztucznym połączonych ze sobą pomieszczeń nie wykazuje różnic natężenia, wywołujących zjawisko olśnienia przy przejściu między tymi pomieszczeniami. Meble i elementy wyposażenia nie mogą zawężać szerokości przejścia, powodując utrudnienia w poruszaniu się w budynku. Wszystkie stosowane wykładziny i dywany powinny mieć włókna o długości nie większej niż 0,015 m. Wszystkie stanowiska obsługi klientów powinny być dostępne dla użytkowników wózków: lady, biurka i kontuary powinny być obniżone, przynajmniej na fragmencie długości 0,90 m, do wysokości 0,80 m. Stanowiska obsługi powinny również zostać wyposażone w stanowiskowe pętle indukcyjne a miejsce umieszczenia pętli musi być czytelnie oznaczone odpowiednim znakiem graficznym. Zaleca się także umieszczanie ściennych oznaczeń informujących o przeznaczeniu pomieszczenia: oznaczenia te powinny mieć formę wizualną (piktogram) oraz opis brajlowski. Zalecane jest oznaczenie numerem wszystkich pomieszczeń wychodzących z głównych ciągów komunikacyjnych w obiekcie a pomieszczenia najbardziej charakterystyczne powinny być opisane słowem brajlowskim wraz z numerem. Numer brajlowski może być połączony z tablicą informacyjną przy drzwiach lub występować odrębnie. Dla oznaczeń ściennych zalecany jest standard brajla Marburg Medium. W budynku należy zapewnić dostęp do tłumacza języka migowego – **zdalny lub bezpośredni**. W przypadku tłumaczenia zdalnego konieczne jest, aby miejsce, gdzie znajduje się wideotłumacz, było prawidłowo i czytelnie oznaczone odpowiednim znakiem graficznym a pracownicy obiektu potrafili zainicjować usługę zdalnego tłumaczenia. Istotne jest również zapewnienie odpowiednich warunków zdalnego tłumaczenia (konfiguracja sprzętu, łącze internetowe zapewniające płynność obrazu, wystarczająca jakość kamery przekazującej obraz).

21	DOSTĘPNOŚĆ USŁUG I FUNKCJI W BUDYNKU	TAK	NIE
	Poczekalnie (zlokalizowane w obrębie korytarzy), miejsca odpoczynku		
	Pomieszczenia są zorganizowane w sposób logiczny i przewidywalny, Z wydzielonymi ciągami komunikacyjnymi	X	
	Ogólne oświetlenie sztuczne pomieszczenia równomiernie oświetla całą jego powierzchnię Zaleca się wymianę źródeł światła i uzupełnienie oświetlenia		X
	Oświetlenie światłem sztucznym sąsiadujących i połączonych ze sobą pomieszczeń nie wykazuje różnic natężenia, nie wywołując zjawiska olśnienia przy przejściu pomiędzy pomieszczeniami	X	

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Meble i elementy wyposażenia nie zawężają szerokości przejścia i nie powodują utrudnień w poruszaniu się po pomieszczeniu	x	
	Wykładziny i dywany są na stałe przymocowane do podłoża-	brak	
	Wykładziny i dywany mają włókna o długości włosa nie przekraczającej 5 mm	brak	
Uwagi <i>Parametry siedzisk a wygoda użytkowników.</i> Źródło Włócznik Kamil Kowalski			

	Pomieszczenia obsługi klientów	TAK	NIE
22	biuro obsługi klienta/recepcja		
	Czy w obiekcie jest możliwość udzielenia informacji lub obsługi klientów w pobliżu wejścia do budynku (recepcja, punkt obsługi itp.)?	x	
	Drzwi wejściowe mają w świetle ościeżnicy co najmniej szer. 0,90m i wys. 2,00m		x
	Wysokość progu do drzwi wejściowych nie przekracza 20 mm	x	

PCPR w Starogardzie Gdańskim

	Pomieszczenia są czytelnie oznaczone za pomocą numeru / znaku graficznego		X
	Numer i opis pomieszczenia znajduje się na wysokości w przedziale 1,20 – 1,60 m		X
	Pomieszczenia są czytelnie oznaczone za pomocą numeru / opisu brajlowskiego Zaleca się wprowadzenie oznaczeń alfabetem Braille'a		X
	Pomieszczenia są zaaranżowane w sposób logiczny i przewidywalny z wydzielonymi ciągami komunikacyjnymi	X	
	Ogólne oświetlenie sztuczne pomieszczenia równomiernie oświetla całą jego powierzchnię	X	
	Oświetlenie światłem sztucznym sąsiadujących i połączonych ze sobą pomieszczeń nie wykazuje różnic natężenia, nie wywołując zjawiska olśnienia przy przejściu pomiędzy tymi pomieszczeniami		X
	Meble i elementy wyposażenia nie zawężają szerokości przejścia i nie powodują utrudnień w poruszaniu się po pomieszczeniu Należy udrożnić ciągi komunikacyjne		X
	Wykładziny i dywany są na stałe przymocowane do podłoża	X	
	Wykładziny i dywany mają włókna o długości włosa nie przekraczającej 5 mm	X	
	Wszystkie stanowiska obsługi klientów są dostępne dla użytkowników wózków. Obniżenie lady do wysokości 0,80 m na długości 0,90 m możliwość podjechania wózkiem		X
	Lada / kontuar jest obniżona na odcinku o długości co najmniej 0,90 m do wysokości maksymalnej 0,80 m		X
	Recepcja jest wyróżniona przez elementy architektury / kontrast kolorystyczny		X
	Dojście do recepcji / punktu informacyjnego jest oznaczone fakturowo (w posadzce)		X
	Blat lady zabezpieczono przed zsuwaniem się dokumentów		X

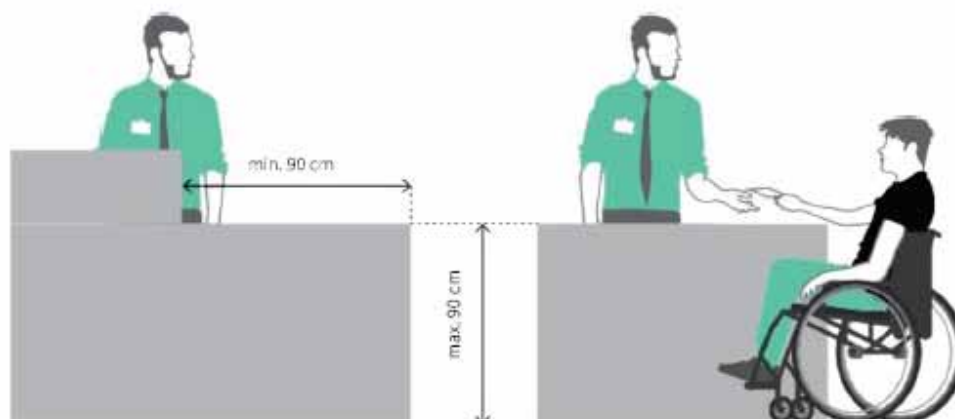

	Błat i lupa do czytania dla niedowidzących		X
	Przy ladzie znajduje się miejsce na odłożenie kul, balkonika itp.		X
	Recepcja jest wyposażona w stanowiskową pętlę indukcyjną		X

Zaleca się utworzenie biura obsługi klienta w pobliżu **drzwi wejściowych**.

Zaleca się wyposażenie w urządzenia, takie jak np. oświetlenie punktowe, pomoce optyczne (np. lupa), komputer z programem udźwiękwiająco-powiększającym z materiałami dostępnymi dla klienta zgodnie ze standardem WCAG 2.1, urządzenia umożliwiające wyświetlanie informacji dla klienta (np. ekrany, wyświetlacze, rzutniki), urządzenia do czytania i rozpoznawania drukowanego tekstu, syntezatory mowy (wsparcie osób z niepełnosprawnością wzroku lub słuchu).

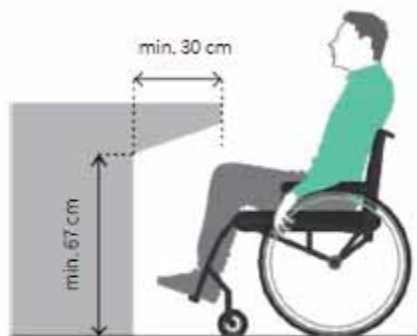
Umieszczenie recepcji blisko wejścia umożliwia pracownikom obserwowanie wchodzących osób i udzielenie im pomocy, a jej znalezienie przez użytkowników wchodzących do budynku będzie łatwiejsze. Niski blat recepcji ułatwi nawiązanie kontaktu między recepcjonistą, a osobą poruszającą się na wózku lub osobą niską. Z drugiej strony – wysoki blat zapewnia komfort pracy recepcjonistom, odgradzając ich od ruchu osób w holu budynku, a tak- że ułatwia złożenie podpisu czy wypełnienie dokumentów osobom stojącym. Dlatego korzystne jest recepcji o dwóch poziomach blatu: 110–115 cm oraz do 90 cm.

Parametry recepcji.

Niższa część blatu powinna być z przodu recepcji tak, żeby osoba z niepełnosprawnością nie była zmuszona do szukania odpowiedniego miejsca. Nie może być również zastawiona przez żadne urządzenia (np. monitor), elementy informacji lub reklamy.

Wygodę osoby poruszającej się na wózku zwiększa wysunięcie blatu w kierunku holu, dzięki czemu możliwe jest wygodne podjechanie wózkiem.

Parametry blatu umożliwiające wygodne podejście wózkiem.

Dla osób z niepełnosprawnością słuchu pomocne jest zainstalowanie w recepcji pętli indukcyjnej oraz tłumacza języka migowego online. Pętla indukcyjna przeznaczona jest dla osób słabosłyszących. Stanowisko recepcyjne musi być w takiej sytuacji wyposażone w mikrofon, wzmacniacz oraz rozciągnięty pod blatem przewód, który przekazuje dźwięk przetworzony na sygnał elektromagnetyczny. Sygnał taki odbierany jest bezpośrednio przez aparat słuchowy, dzięki czemu do ucha osoby słabosłyszącej dociera wyłącznie głos pracownika, bez zbędnych odgłosów otoczenia. Użytkownik aparatu słuchowego musi wiedzieć, że powinien przełączyć aparat w tryb odbioru sygnału pochodzącego z pętli indukcyjnej, dlatego ważne jest odpowiednie oznaczenie stanowiska. Pętla indukcyjna nie będzie pomocna w wypadku osób całkowicie niesłyszących.

Osoby niesłyszące, znające język migowy, mogą skorzystać z tłumacza online. Obsługa może odbywać się, np. za pomocą tabletu lub innego, dedykowanego urządzenia; recepcjonista nie musi wówczas znać języka migowego. Podobnie jak w przypadku pętli indukcyjnej, konieczne jest odpowiednie oznaczenie stanowiska.

Schemat działania tłumacza języka migowego online.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Symbol tłumacza języka migowego.

Źródło Włóczyk Kamil Kowalski

PĘTLE INDUKCYJNE

Oznaczenie miejsc z funkcjonowaniem pętli indukcyjnej piktogramem zgodnym z ETSI EN 301 4622 (2000-03)

Zgodnie z wytycznymi Europejskiej Federacji Osób Słabosłyszących (European Federation of Hard of Hearing People): „pętle indukcyjne to najbardziej przyjazne, efektywne i uniwersalne systemy, umożliwiające osobie z aparatem słuchowym lub implantem ślimakowym, prawidłowe słyszenie w przestrzeni publicznej”.

Pętle indukcyjne nadają sygnał poprzez zmodulowane pole magnetyczne, które jest odbierane przez cewkę indukcyjną aparatu słuchowego. Takie rozwiązanie eliminuje wszelkie zakłócenia akustyczne – osoba słabosłysząca słyszy tylko sygnał pożądany.

Wszystkie budynki użyteczności publicznej oraz budynki zamieszkania zbiorowego powinny być wyposażone w pętle indukcyjne przekazujące sygnał bezpośrednio do aparatu słuchowego lub implantu ślimakowego. System pętli indukcyjnej składa się ze źródła dźwięku (np. mikrofon lub wyjście liniowe systemu rozgłoszeniowego), wzmacniacza pętli indukcyjnej, przewodu będącego anteną nadawczą oraz oznakowania.

Obszar objęty działaniem pętli indukcyjnej nie powinien być mniejszy niż 25 m², optymalnie 50 - 100 m². Kalibracja i instalacja systemu powinna być zgodna z normą PN EN 60118-4:2015-6

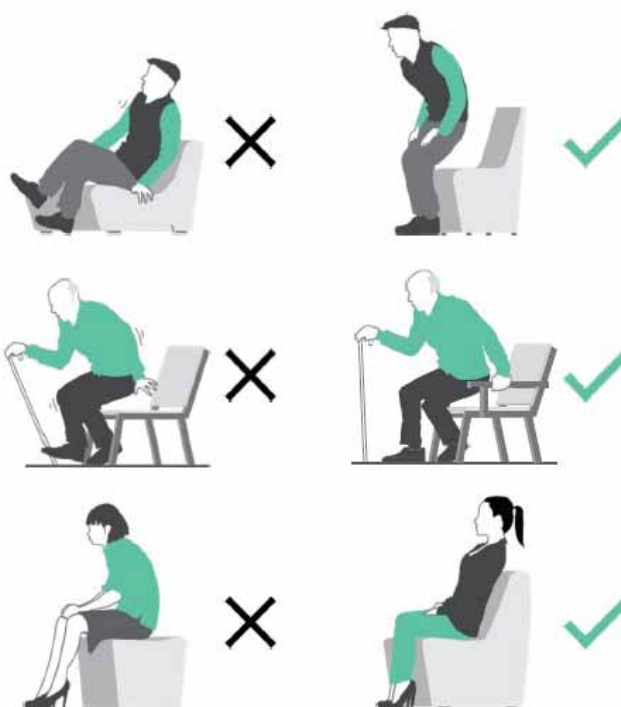
„Elektroakustyka – Aparaty słuchowe – Część 4: Układy pętli indukcyjnych wykorzystywane do współpracy z aparatami słuchowymi – Natężenie pola magnetycznego”.

Obszary z pętlą indukcyjną należy oznakować piktogramem zgodnym z ETSI EN 301 462 (2000-03). Oznakowanie należy umieścić w zależności od możliwości na posadzce (z wyznaczeniem granic działania systemu) lub stosując oznakowanie pionowe. Przy oznakowaniu pionowym zaleca się dodatkowo umieszczenie komunikatu w formie tekstowej np. „System pętli indukcyjnej – przełącz aparat słuchowy na cewkę indukcyjną ‘T’31.

Zaleca się stosowanie pętli indukcyjnych w miejscach takich jak np. punkty obsługi klienta, kasy, sale konferencyjne oraz inne miejsca wynikające z potrzeb i specyfiki funkcjonalnej obiektu i osób korzystających z obiektu.

Projektując miejsca siedzące w holu wejściowym, należy pamiętać, że ich rodzaj i forma mają wpływ na wygodę poszczególnych grup użytkowników. Meble z nisko położonym siedziskiem (np. kanapy), bez podłokietników lub oparć mogą utrudniać siadanie i wstawanie osobom starszym oraz z niepełnosprawnością ruchu – korzystającym z kul, lasek itp. Dlatego ważne jest ich różnicowanie, w tym zapewnienie wysoko położonego siedziska, podłokietników oraz oparć.

Parametry siedzisk a wygoda użytkowników.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

23	Toaleta dostępna	TAK	NIE
	W budynku są toalety dostępne dla OzN	X	
	Wydzielono osobne toalety damską i męską dla OzN		X

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Toaleta jest prawidłowo oznaczona znakiem graficznym		X
	Toaleta jest oznaczona opisem w brajlu		X
	Drzwi do toalety mają w świetle ościeżnicy co najmniej szer. 0,90m i wys. 2,00m		X
	Wysokość progu nie przekracza 20 mm	X	
	Otwarcie drzwi nie wymaga znacznej siły	X	
	Klamki / pochwytory oraz zamknięcie drzwi są wygodne w obsłudze, niewymagające obrotu		X
	Klamki / pochwytory oraz zamknięcie drzwi są skonstrastowane w stosunku do barwy drzwi		X
	Toaleta ma wystarczającą powierzchnię manewrową (1,50 x 1,50 m)	X	
	Toaleta ma wystarczającą przestrzeń transferu (0,90 m wolnej przestrzeni przynajmniej z jednej strony miski ustępowej)	X	
	Pomieszczenie jest urządzone w przewidywalny sposób	X	
	Podłoga / posadzka jest wykonana z materiałów antypoślizgowych (również w warunkach zawilgocenia)	X	
	Wszystkie odpływy wody z poziomu posadzki i kratki podłogowe znajdują się poza przestrzenią manewrową wózka	X	
	W toalecie znajdują się pochwytory po obu stronach miski ustępowej	X	
	Wysokość siedziska miski ustępowej: 0,45-0,50 m	X	
	Przycisk spłukiwania wody znajduje się na wysokości 0,80-1,10 m	X	
	Przycisk nie znajduje się za plecami osoby korzystającej z miski ustępowej		X
	W toalecie znajdują się pochwytory po obu stronach umywalki Zaleca się instalację pochwytów po obu stronach umywalki		X
	Blat umywalki znajduje się na wysokości 0,80-0,85 m	X	
	Pod umywalką zapewniona została przestrzeń na nogi o wysokości min. 0,70 m	X	

PCPR w Starogardzie Gdańskim

	Toaleta została wyposażona w umywalkę niskosyfonową	X	
	Bateria umywalkowa jest automatyczna lub z przedłużonym uchwytem	X	
	Bateria umywalkowa ma przedłużoną wylewkę	X	
	Wszystkie podajniki i włączniki zamontowano na wysokości 0,80-1,10 m od powierzchni posadzki	X	
	Wszystkie elementy wyposażenia można obsłużyć za pomocą 1 ręki bez przekręcania i ściskania	X	
	Toaleta wyposażona jest w instalację alarmową Konieczne jest wyposażenie pomieszczenia toalety dostępnej w przycisk lub linkę wzywania pomocy, znajdującą się na maksymalnej wysokości 0,40 m od poziomu posadzki. Przycisk / linka powinny aktywować alarm na zewnątrz toalety i w pomieszczeniu obsługi.		X
	Dolna krawędź lustra znajduje się na wysokości maksymalnie 1,00 m od powierzchni posadzki Konieczne jest wyposażenie pomieszczenia toalety w lustro, umieszczone na wysokości ok. 1,00 m od poziomu posadzki (dla wygody użytkowania przez osoby niskiego wzrostu, dzieci i użytkowników wózków).		X

UWAGI: zaleca się dostosowanie toalety dla osób OzN zgodnie z wytycznymi poniżej.

Wymagane jest, aby co najmniej jedna z ogólnodostępnych toalet w budynku została przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. (zalecane jest aby toaleta dostępna była na każdym poziomie budynku)W toalecie wymagane jest zapewnienie powierzchni manewrowej o wymiarach 1,50 x 1,50 m oraz powierzchni transferowej o szerokości co najmniej 0,90 m z jednej strony miski ustępowej. Konieczny jest montaż odpowiednio przystosowanej miski ustępowej oraz umywalki. W toalecie należy zapewnić także pochwyty po obu stronach miski ustępowej i umywalki, a także – umywalkę niskosyfonową i baterię automatyczną lub o przedłużonej wlewie i uchwycie. Wszystkie włączniki światła oraz elementy wyposażenia (podajnik mydła, papieru toaletowego, ręczników, suszarka do rąk) należy montować na wysokości 0,80-1,10 m powyżej poziomu posadzki. Konieczne jest też wyposażenie pomieszczenia toalety w lustro, umieszczone na wysokości ok. 1,00 m od poziomu posadzki (dla wygody użytkowania przez osoby niskiego wzrostu, dzieci i użytkowników wózków). Wszystkie elementy wyposażenia toalety powinny być skonstrastowane w stosunku do ścian, w celu ich łatwiejszego zlokalizowania przez osoby z niepełnosprawnością wzroku – rekomenduje się kontrast minimalny na poziomie LRV=30. Konieczne jest również wyposażenie pomieszczenia toalety dostępnej w przycisk lub linkę wzywania pomocy, znajdującą się na

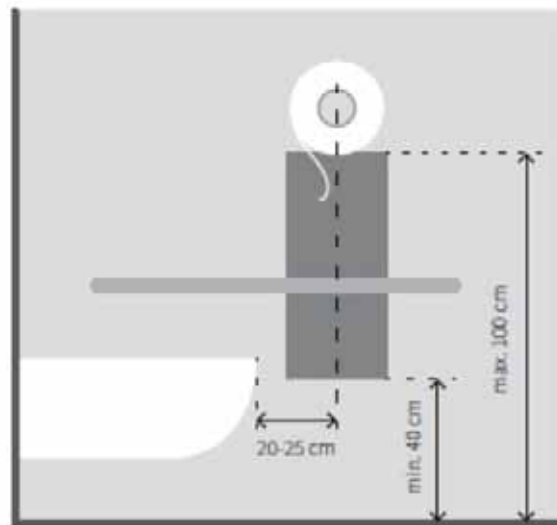

maksymalnej wysokości 0,40 m od poziomu posadzki. Przycisk / linka powinny aktywować alarm na zewnątrz toalety i w pomieszczeniu obsługi.

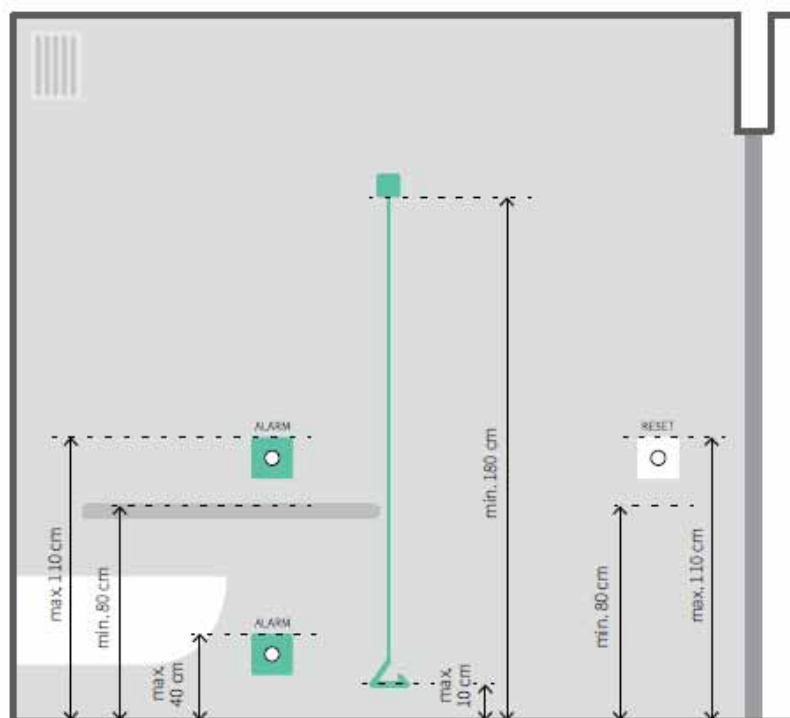
Muzeum Warszawy

źródło: http://www.integracja.org/wp-content/uploads/2019/01/katalog_dobrych_praktyk2.pdf

Przykłady rozmieszczenia pojemnika na papier toaletowy. Opracowanie na podstawie ADA, Standards for Accessible Design®.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

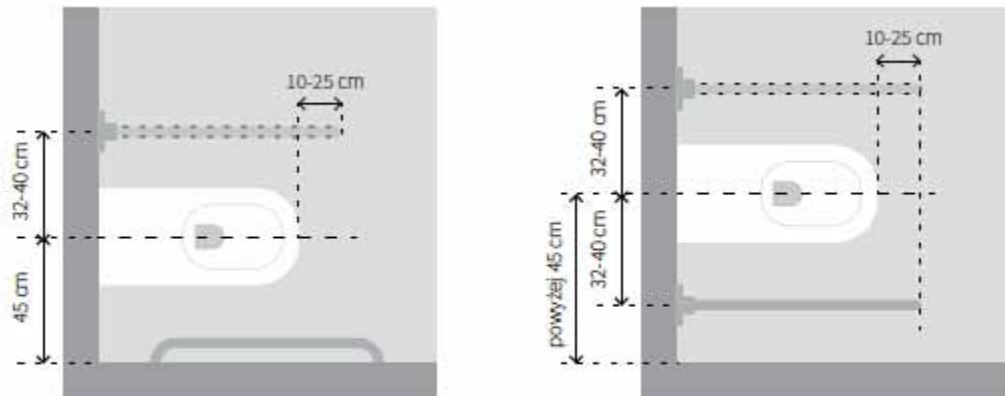

Zasada projektowania systemu wzywania pomocy. Dopuszczalne uruchamianie za pomocą przycisków lub linki. Przycisk resetowania umieszczony w innym miejscu, żeby nie był mylony z przyciskiem uruchamiania alarmu.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

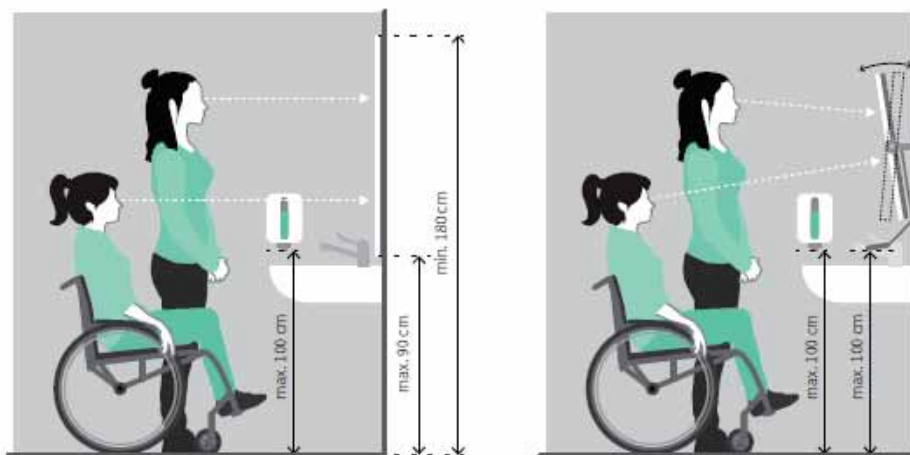

PCPR w Starogardzie Gdańskim

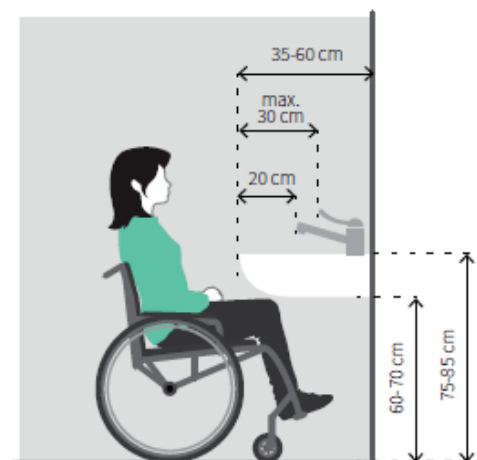

Zasada projektowania poręczy przy muszli ustępowej zależnie od odległości muszli od ściany.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Dwa rodzaje luster. Po lewej lustro stałe. Po prawej uchylne.

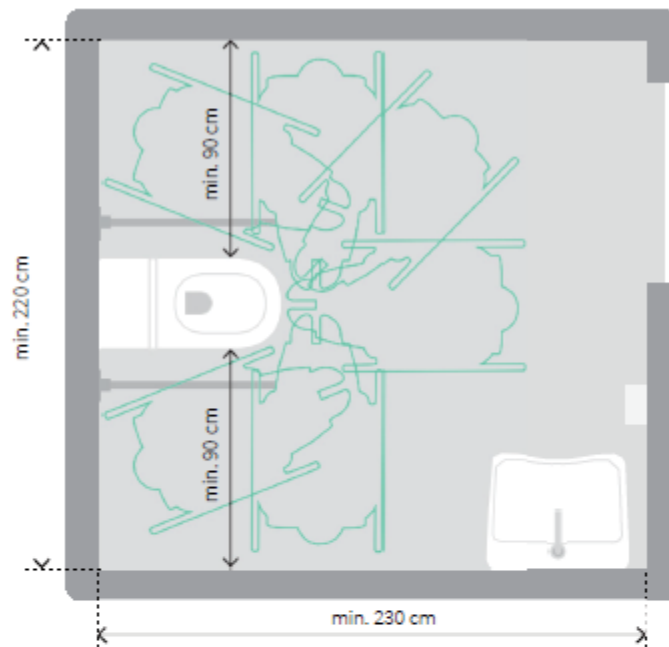

Parametry umywalki. Opracowanie własne na podstawie normy ISO 21542:2011.

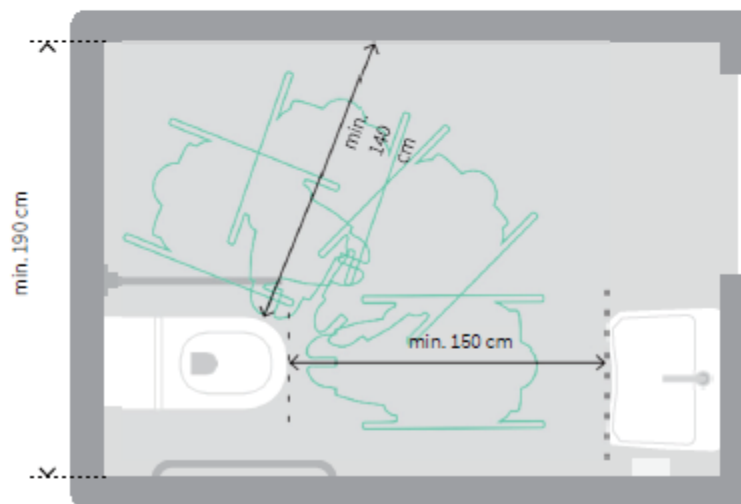
Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Przykładowe projekty toalet dla osób z niepełnosprawnością można znaleźć w normie ISO 21542:2011.

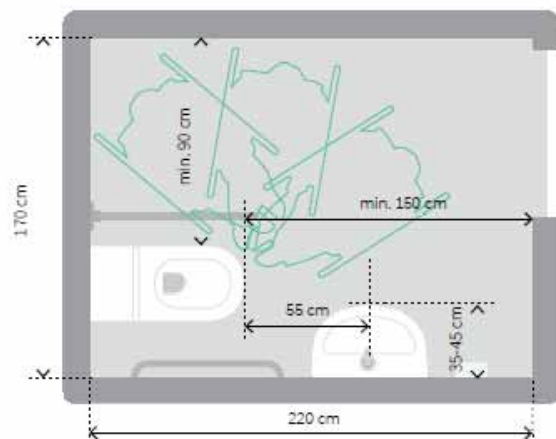

Wariant 1 – przykładowy układ dużej toalety z zapewnioną możliwością przesiadania się z obu stron muszli. Opracowanie własne na podstawie normy ISO 21542:2011.

Wariant 2 – przykładowy układ standardowej toalety z zapewnioną możliwością transferu z jednej strony muszli. Opracowanie własne na podstawie normy ISO 21542:2011.

Źródło Włącznik Kamil Kowalski

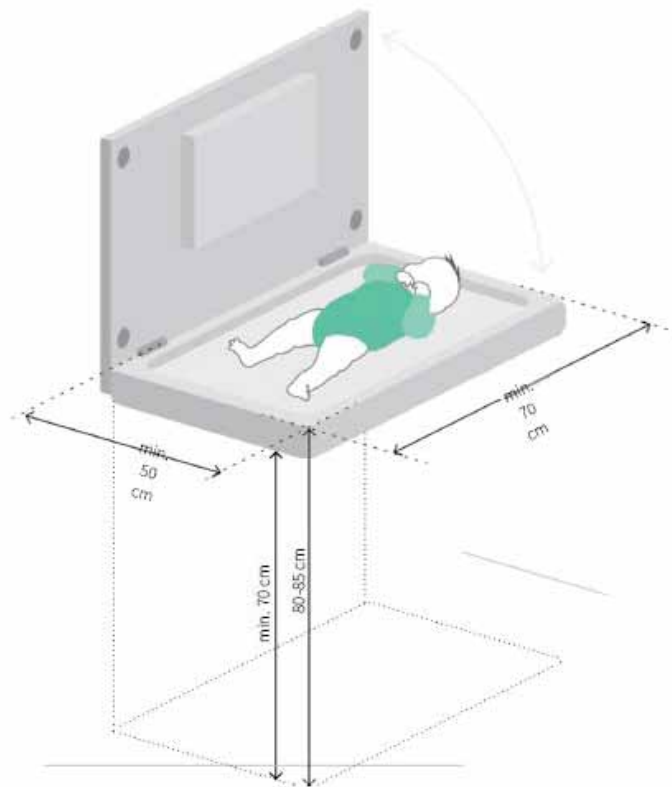
Wariant 3 – przykładowy układ małej toalety. Przestrzeń manewrowa znajduje się częściowo pod umywalką. W tym przypadku konieczne jest zastosowanie małej umywalki. Taki układ może być projektowany wyłącznie w budynkach istniejących, jeżeli ilość dostępnego miejsca nie pozwala na zaprojektowanie większej toalety. Opracowanie własne na podstawie normy ISO 21542:2011.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

14	Pomieszczenie z przewijakiem	TAK	NIE
	Przewijak znajduje się w toalecie na parterze		X
	Przewijak w położeniu opuszczonym znajduje się na wysokości 0,80-1,00 m powyżej poziomu podłogi		X

UWAGI

Zalecane są przewijaki znajdujące się we wszystkich strefach: damskiej, męskiej i przystosowanej dla osób z niepełnosprawnością. Jeżeli nie wyznaczono osobnego pomieszczenia, dopuszcza się umieszczenie przewijaka w toalecie dostępnej. Zaleca się, aby drzwi prowadzące pomieszczenia z przewijakiem były kontrastowo oznaczone poprzez: wykonanie całej powierzchni w kolorze kontrastującym z kolorem ściany ($LRV \geq 30$), lub oznaczenie ościeżnic w kolorze skontrastowanym z kolorem ściany ($LRV \geq 30$). Wymaga się, aby przewijak w położeniu opuszczonym znajdował się na wysokości 0,80-1,00 m powyżej poziomu podłogi. Minimalne wymiary przewijaka: 0,50 m szerokości, 0,70 m długości, minimalne obciążenie wytrzymawane przez przewijak: 80 kg. Przewijak powinien być zaprojektowany i wykonany w sposób uniemożliwiający przypadkowe zsunięcie się dziecka. Składanie stanowiska przewijania nie powinno wymagać siły przekraczającej 25 N a obsługa powinna być możliwa do wykonania jedną ręką. Zabrania się stosowanie przewijaków o ostrych lub kanciastych krawędziach. Poza pomieszczeniem z przewijakiem w budynku powinno znajdować się również pomieszczenie przeznaczone do karmienia.

Parametry przewijaka.

Źródło Włócznik Kamil Kowalski

Muzeum Warszawy – przewijak usytuowany w przestronnej toalecie dla osób z niepełnosprawnościami

źródło: http://www.integracja.org/wp-content/uploads/2019/01/katalog_dobrych_praktyk2.pdf

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

15	BEZPIECZEŃSTWO POŻAROWE I EWAKUACJA	TAK	NIE
	W budynku zastosowano czytelną informację wizualną o drogach ewakuacji w postaci piktogramów i strzałek kierunkowych	X	
	W budynku zastosowano czytelną informację dotykową o drogach ewakuacji		X
	W budynku znajduje się graficzny plan ewakuacji, zlokalizowany w łatwym do znalezienia miejscu		X
	W budynku znajduje się dotykowy plan ewakuacji		X
	W budynku znajduje się dźwiękowy system powiadamiania alarmowego		X
	W budynku znajduje się świetlny system powiadamiania alarmowego		X
	Komunikaty podawane przez centralny system nagłośnieniowy są również być podawane poprzez pętle indukcyjne		X
	Budynek wyposażono w wózki ewakuacyjne do transportu OzN, kobiet w ciąży, osób starszych		X
Uwagi: Zaleca się, aby informacji o drogach ewakuacji towarzyszyła informacja dotykowa (system oznaczeń wypukłych / brajlowskich). Wszystkie komunikaty podawane przez centralny system nagłośnieniowy powinny być również podawane poprzez pętle indukcyjne. Rekomenduje się także wyposażenie każdego obiektu użyteczności publicznej o wysokości co najmniej dwóch kondygnacji (parter + piętro) w wózki ewakuacyjne przeznaczone do transportu osób z niepełnosprawnością, kobiet w ciąży, osób starszych i mających problemy w poruszaniu się.			

Dostępność informacyjno-komunikacyjna

W świetle art. 6 pkt 3 ustawy o zapewnianiu dostępności minimalne wymagania w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej obejmują:

- a) obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się²² lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
- b) instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia,
- c) zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
- d) zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym **wniosku**.

Trzeba zaznaczyć, że ustawodawca w art. 6 pkt 3 lit. a użył spójnika „lub” – tym samym minimalnym standardem będzie czy to wykorzystanie środków wspierających komunikację, czy też zdalnego dostępu online do usługi tłumacza.

Środki wspierające komunikację to – jak stanowi art. 3 pkt 5 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się – rozwiązania lub usługi umożliwiające kontakt, w szczególności poprzez:

- a) korzystanie z poczty elektronicznej,
- b) przesyłanie wiadomości tekstowych, w tym z wykorzystaniem wiadomości SMS, MMS lub komunikatorów internetowych,
- c) komunikację audiowizualną, w tym z wykorzystaniem komunikatorów internetowych,
- d) przesyłanie faksów,
- e) strony internetowe spełniające standardy dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Dobre Praktyki w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej

(Źródło: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-bez-barier/dostepnosc-plus/dobre-praktyki/#Baza%20miejsc%20z%20p%C4%99tlami%20indukcyjnymi>)

Dostępna komunikacja

Jednym z wyzwań w codziennym kontaktach z osobami ze szczególnymi potrzebami jest zapewnienie skutecznej komunikacji tak, aby przekazywane treści, informacje i materiały były dla nich w pełni dostępne i zrozumiałe.

ROZMAWIAJ Z OSOBAMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ SŁUCHU I MOWY

Jak rozpoznać osoby z niepełnosprawnością słuchu?

Klienta słabosłyszącego można rozpoznać po:

- nienaturalnej postawie ciała (np. nadstawianie jednego ucha, dążenie do zmniejszenia dystansu),
- kilkukrotnym dopytywaniu się o sprawy już omawiane,
- przesłyszeniach,
- braku reakcji na słowa wypowiedziane bez podtrzymania kontaktu wzrokowego,
- niewyraźnym mówieniu,
- mówieniu zbyt głośnym, sprawiającym wrażenie krzyku,
- odpowiadaniu nie na temat,
- odbieganiu od tematu rozmowy,
- patrzeniu na usta,
- niepewnym zachowaniu (bojaźliwość, przestrasz),
- obecności z nim osoby zaufanej / tłumacza języka migowego,
- posiadaniu implantu lub aparatu słuchowego.

CO MOŻESZ ZROBIĆ, BY LEPIEJ SIĘ KOMUNIKOWAĆ?

Podczas komunikacji z osobami z niepełnosprawnością słuchu lub mowy:

- wykaż się taktem i cierpliwością;
- dbaj o utrzymanie kontaktu wzrokowego, nie odwracaj głowy w trakcie wypowiedzi;
- wypowiadaj się w sposób naturalny bez przesadnej artykulacji i podnoszenia tonu wypowiedzi;
- nie zasłaniaj ust ręką ani nie pochylaj głowy;

- odsłoń włosy zasłaniające twarz, w razie potrzeby skorzystaj z alternatywnych kanałów komunikacji;
- zadbaj o komfort akustyczny – nie przekazuj ważnych informacji w momencie, gdy jest głośno, panuje harmider np. pracuje głośna drukarka, dzwoni telefon, obok toczy się głośna rozmowa;
- na koniec kontaktu upewnij się, że najważniejsze ustalenia podczas rozmowy zostały dobrze zrozumiane;
- zapewnij rozmówcy możliwości przekazywania informacji zwrotnej i zadawania pytań, a w razie potrzeby ponownie wyjaśnij wątpliwe kwestie i potwierdź, że zrozumiał przekazane informacje.

FORMY KOMUNIKACJI: TŁUMACZ PJM, PISMO, WYKORZYSTANIE URZĄDZEŃ WSPOMAGAJĄCYCH

USTAL FORMĘ KOMUNIKACJI Z ROZMÓWCĄ

Masz do wyboru kilka sposobów komunikacji - w zależności od potrzeb rozmówcy oraz Twoich możliwości technicznych i organizacyjnych wybierz jedną z nich:

- najbardziej **optymalną formę kontaktu** dla osób niesłyszących stanowi **tłumacz polskiego języka migowego** lub usługa videotłumacza pozwalający na połączenie wideo z tłumaczem języka migowego z poziomu przeglądarki internetowej, aplikacji mobilnej oraz dowolnego urządzenia z kamerą
- możliwa jest również komunikacja pisemna (kartki, tablet).

Jeśli komunikujesz się pisząc, pamiętaj o:

- zapisywaniu najważniejszych informacji;
- wyraźnym piśmie (w przypadku pisma odręcznego litery drukowane);
- układaniu prostych zdań.

ZWRÓĆ UWAGĘ NA URZĄDZENIA, KTÓRYMI POSŁUGUJE SIĘ TWÓJ ROZMÓWCĄ

Twój rozmówca może korzystać z **urządzeń wzmacniających dźwięk / głos**, np.:

- dodatkowych mikroportów,
 - pilotów do sterowania aparatami słuchowymi,
 - systemu FM,
- które:
- mogą przypominać dyktafon lub telefon komórkowy,
 - umożliwiają osobie z niepełnosprawnością słuchu „usłyszenie” rozmówcy.

Wszystkie tego typu urządzenia wychwytyją inne dźwięki, dlatego komunikacja z ich wykorzystaniem powinna odbywać się w cichym miejscu. Podczas rozmowy urządzenie trzymaj w odpowiedniej odległości od ust (nie za daleko i nie za blisko), mów wyraźnie i w miarę głośno. **Nie krzycz.**

POLSKI JĘZYK MIGOWY (PJM)

Z większością osób z niepełnosprawnością słuchu możesz komunikować się w polskim języku migowym. Składnia polskiego języka migowego jest inna niż w języku polskim. Istnieją różne narodowe języki migowe, które różnią się od siebie tak samo jak języki foniczne.

SYSTEM JĘZYKOWO MIGOWY (SJM)

W latach sześćdziesiątych XX wieku w Polsce powstał tzw. system językowo-migowy, polegający na bezpośrednim przeniesieniu na gesty słownictwa, frazeologii i gramatyki mówionego języka polskiego. System ten był przez długi czas szeroko wykorzystywany w nauczaniu osób niesłyszących przez osoby słyszące, stąd wiele osób z niepełnosprawnością słuchu i tłumaczy działających obecnie zna jego elementy. Pamiętaj, że **SJM nie jest językiem, a jedynie narzędziem pomocniczym w komunikacji.**

ROZMAWIAJ Z OSOBAMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ WZROKU

Jak rozpoznać osoby słabowidzące i niewidome?

Osoby słabowidzące i niewidome charakteryzuje:

- mrużenie i tarcie oczu, przecieranie ich, odwracanie ich od światła,
- nienaturalna pozycja głowy (np. opuszczanie lub odwracanie głowy, brak kontaktu wzrokowego),
- używanie silnych okularów,
- używanie ciemnych przeciwsłonecznych okularów,
- ruchy ochraniające w celu ominięcia przeszkody przy poruszaniu się: wyciąganie przed siebie przedramion, przyciskanie ich do boków by uchronić się przed zderzeniem,
- w przypadku osób z wysoką krótkowzrocznością czytanie tekstu z bardzo bliskiej odległości, ponieważ gorsze jest nie tylko widzenie do dali jak i do bliży,
- w przypadku osób z dalekowzrocznością – oddalanie tekstu od oczu, ze względu na rozmażany obraz z bliskiej odległości,
- poruszanie się przy pomocy długiej, białej laski, przewodnika lub psa przewodnika;
- korzystają z niej nie tylko osoby niewidome, ale również niektóre osoby słabowidzące, na stałe lub tylko w określonych okolicznościach.

Jeżeli masz wątpliwości, zapytaj, czy osoba, z którą rozmawiasz, ma problemy z widzeniem i czy potrzebuje pomocy, a jeśli tak, to jakiej.

CO MOŻESZ ZROBIĆ, BY LEPIEJ SIĘ KOMUNIKOWAĆ

FORMA KOMUNIKACJI:

- **pomyśl, że rozmówca nie widzi dokumentów, które widzisz Ty** - musisz ustalić jaką formę dokumentacji będzie najwygodniejsza dla rozmówcy - obecnie najczęściej jest to **forma elektroniczna** (plik w formacie możliwym do odczytania przez czytnik ekranu - specjalny program odczytujący treści widoczne na ekranie zarówno komputerów jak urządzeń mobilnych), czasem **zapis alfabetem Braille'a**. Osoby głuchoniewidome, czyli osoby z jednoczesnym uszkodzeniem wzroku i słuchu posługują się również językiem migowym, kreśleniem liter na dłoni, czy alfabetem Lorma;
- **ustal formę komunikacji i sposób przekazania dokumentów** - o ile to możliwe przekaz dokumenty wcześniej przed spotkaniem – daj osobie czas na zapoznanie się z nimi;
- **pamiętaj o alternatywnej formie podpisu** dla osoby z niepełnosprawnością wzroku, lub zadbaj o ramkę pozwalającą na bardziej precyzyjne wskazanie pola do podpisu;
- **zadbaj o oświetlenie, odpowiednie kontrasty i duże napisy**, a także dostępność lupy dla osób niedowidzących np. na stanowiskach obsługi;
- **unikaj powierzchni wielokolorowych**, ponieważ na takich powierzchniach trudnej jest dostrzec przedmioty;
- **pozwól na wprowadzenie psa przewodnika i zadbaj o jego komfort** (zapewnij miskę).

ZASADY POSTĘPOWANIA Z PSEM PRZEWODNIKIEM

Widząc klienta z psem pamiętaj, że:

- pies powinien mieć **możliwość wejścia do budynku lub pomieszczenia**;
- pies często będzie podążał za pracownikiem i doprowadzi właściciela do odpowiedniego miejsca obsługi wskazanego przez Ciebie; w każdym przypadku **zapytaj właściciela psa o najwygodniejszy dla niego sposób poruszania się i komunikowania wskazówek dotyczących nawigacji w przestrzeni**;
- w razie wątpliwości dotyczących statusu psa, masz prawo poprosić właściciela o stosowne dokumenty; właściciel psa powinien mieć przy sobie świadectwa szczepień psa oraz certyfikat stwierdzający, że pies jest wyszkolonym psem przewodnikiem;
- jeśli właściciel psa, poruszając się, chciałby skorzystać z Twojej pomocy, idź po przeciwnej stronie niż pies;
- pies nie musi mieć założonego kagańca;

- **nie głaszcz psa, nie dotykaj go**, nie patrz mu w oczy (wiele psów nie lubi tego typu zachowania i może reagować szczekaniem), ani w żaden inny sposób nie rozpraszaj w pracy;
- pamiętaj o tym, by zawsze iść **przed właścicielem psa** lub w inny uzgodniony z właścicielem psa sposób (pies najczęściej ma kamizelkę z napisem „Nie głaszać – pracuję” lub „Nie zaczepiaj mnie – jestem w pracy”);
- zaproponuj podanie psu wody.

ZROZUM OSOBĘ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

Jak rozpoznać osobę z niepełnosprawnością intelektualną?

- ze względu na różny stopień niepełnosprawności intelektualnej określenie osoby z tą niepełnosprawnością może okazać się możliwe dopiero przy bezpośredniej rozmowie,
- osoba z niepełnosprawnością intelektualną może wolniej przyswajać nowe wiadomości i mieć trudności z wykorzystaniem swojej wiedzy i umiejętności, dlatego potrzebuje więcej czasu na dostosowanie się do nowej sytuacji.

Pamiętaj, że osoba z niepełnosprawnością intelektualną może wolniej przyswajać nowe wiadomości i mieć trudności z wykorzystaniem swojej wiedzy i umiejętności, dlatego potrzebuje więcej czasu na dostosowanie się do nowej sytuacji.

ZASADY PROWADZENIA ROZMOWY

Osobie z taką niepełnosprawnością często towarzyszy opiekun/asystent.

Pamiętaj, że:

- Osoba z niepełnosprawnością intelektualną sama decyduje o tym czego chce, ma też prawo zmieniać swoje zdanie, co może wymagać więcej cierpliwości i uwagi z Twojej strony;
- szanuj sferę prywatną osoby z niepełnosprawnością intelektualną i nie inicjuj kontaktu fizycznego (np. chwytania z dłoni), masz jednak prawo powiedzieć stanowczo i taktownie, że nie życzysz sobie takiego kontaktu, kiedy dana osoba go inicjuje.

W czasie rozmowy:

- zachowaj **bezpośredni kontakt** co ułatwi komunikację;
- używaj prostych **zdań pojedynczych**;
- nie używaj języka dziecinnego oraz **nie traktuj osoby z niepełnosprawnością intelektualną z pobłażliwością**;

- zadawaj na tyle **proste pytania**, żeby można było udzielić odpowiedzi jednym lub kilkoma słowami albo skinieniem głowy;
- dziel długie wypowiedzi na krótsze części, a po każdej z nich upewnij się czy rozmówca prawidłowo ją zrozumiał;
- **dostosuj tempo wypowiedzi i słownictwo** do indywidualnych potrzeb;
- **powtarzaj najważniejsze informacje**;
- **spróbuj zobrazować wypowiedź ilustracją** lub odręcznym rysunkiem;
- **nie wywieraj presji** czasu ani miejsca;
- jasno określ, **co trzeba zrobić z daną informacją**, np. proszę zapamiętać, przekazać rodzinie;
- **mów wprost do osoby** z niepełnosprawnością intelektualną, a nie do jej asystenta.

Charakterystyka dostępności informacyjno-komunikacyjnej Placówki

Placówka powinna zapewnić informację na temat tego, jakie zadania wykonuje dany podmiot w postaci nagrania w polskim języku migowym dla osób głuchych, informacji w tekście łatwym do czytania (ETR) - m.in dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, czy pliku odczytywalnego maszynowo, dzięki któremu taką informację może udźwiękować osoba niewidoma. Dostępność w tym zakresie to także umożliwienie komunikacji z podmiotem w taki sposób, jaki jest dogodny dla osoby ze szczególnymi potrzebami np. poprzez SMS czy przy użyciu usługi tłumaczenia migowego online

Ustawa przewiduje także konieczność zapewnienia innych form komunikacji na wniosek osoby z niepełnosprawnością. Czego można się spodziewać poza przykładami opisanymi wyżej? Może być potrzebny powiększony tekst dla osoby słabowidzącej lub gotowość do komunikacji przy pomocy tablicy z literami dla kogoś, kto nie mówi. Może być potrzebna możliwość przesłania SMS-a lub e-maila. Właściwie ten katalog przykładów może być bardzo szeroki. Ale zawsze można być pewnym, że pomogą w komunikacji dwie rzeczy:

- otwartość, czyli chęć do komunikacji,
- uważne słuchanie o potrzebach osoby zgłaszającej i gotowość do odpowiedzenia na te potrzeby

Co powinna zapewniać Placówka, żeby działać zgodnie z Ustawą?

- urządzenie ułatwiające słyszenie – pętla indukcyjna
- opis pracy i zadań placówki i w tekście łatwym do czytania i rozumienia (ETR),
- opis pracy i zadań placówki – w formie, którą prawidłowo odczyta czytnik ekranu,

- możliwość komunikacji w innej formie wskazanej przez osobę ze szczególnymi potrzebami – np. przez e-mail, SMS albo pisząc na kartce (to ostatnie może być przydatne dla osób niemówiących, które słyszą),
- tłumacza PJM – dostępnego na życzenie osoby głuchej, bezpłatnie i bez konieczności wcześniejszego umawiania się,
- film w PJM na stronie internetowej informujący o pracy placówki i dostępności tłumacza,
- możliwość złożenia wniosku w formie filmu w PJM, który następnie zostanie przetłumaczony na język polski, podobnie jak odpowiedź na wniosek.

1	CYFROWE NARZĘDZIA ALTERNATYWNEGO SPOSOBU KOMNIKOWANIA SIĘ Z INTERESANTAMI	TAK	NIE
	Zapewnione są narzędzia cyfrowe do alternatywnego kontaktu z osobami ze szczególnymi potrzebami		X
	Narzędzia cyfrowe umożliwiają kontakt z osobami reprezentującymi główne rodzaje niepełnosprawności		X
	Personel w punkcie obsługi jest przeszkolony z zakresu używania w/w narzędzi		X
	Urząd dysponuje sprzętem komputerowym z odpowiednim oprogramowaniem udźwiękowiającym		X
	Urząd dysponuje narzędziami umożliwiającymi kontakt z osobami z niepełnosprawnością słuchu (tłumacz online, pętla indukcyjna, systemy FM, systemy IR)		X
	Osoby z niepełnosprawnością słuchu mają możliwość powiadomienia pracowników o konieczności zapewnienia tłumaczenia na Polski Język Migowy	X	
	Osoby z niepełnosprawnością słuchu uzyskują odpowiedź od pracowników lub w inny sposób poinformuje o możliwości skorzystania z tłumaczenia na Polski Język Migowy	X	
	Osoby z dysfunkcją mowy mają zapewnioną alternatywną formę komunikacji	X	

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Alternatywny sposób dostępu jest zapewniony po przez kontakt telefoniczny	x	
	Alternatywny sposób dostępu jest zapewniony korespondencyjnie	x	
	Alternatywny sposób dostępu jest zapewniony za pomocą środków komunikacji elektronicznej	x	
	Dostępna usługa tłumacza Polskiego Języka Migowego (zdalna lub bezpośrednia)	x	

UWAGI:

Zapewnione podstawowe narzędzia alternatywnego kontaktu z klientami. Brak systemów wspomagających kontakt z osobami z niepełnosprawnościami słuchu takich jak pętla indukcyjna, system FM, system IR, tłumacz on-line. Zaleca się zakup i montaż pętli indukcyjnej (np. przenośna pętla indukcyjna, z której można będzie skorzystać w dowolnym pomieszczeniu). Zaleca się zakup systemu lub usługi tłumacza języka migowego.

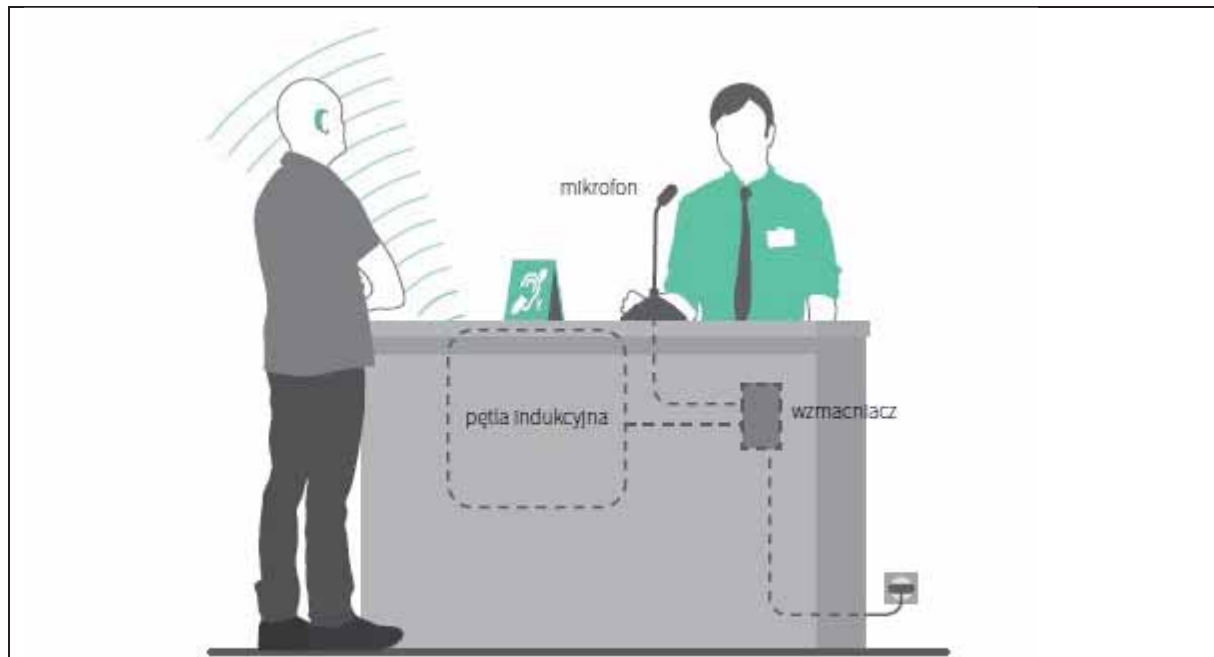
Placówka nie posiada komputera z oprogramowaniem czytającym tekst.

Placówka zapewnia klientom alternatywny dostęp za pomocą poczty tradycyjnej, poczty elektronicznej i kontaktu telefonicznego.

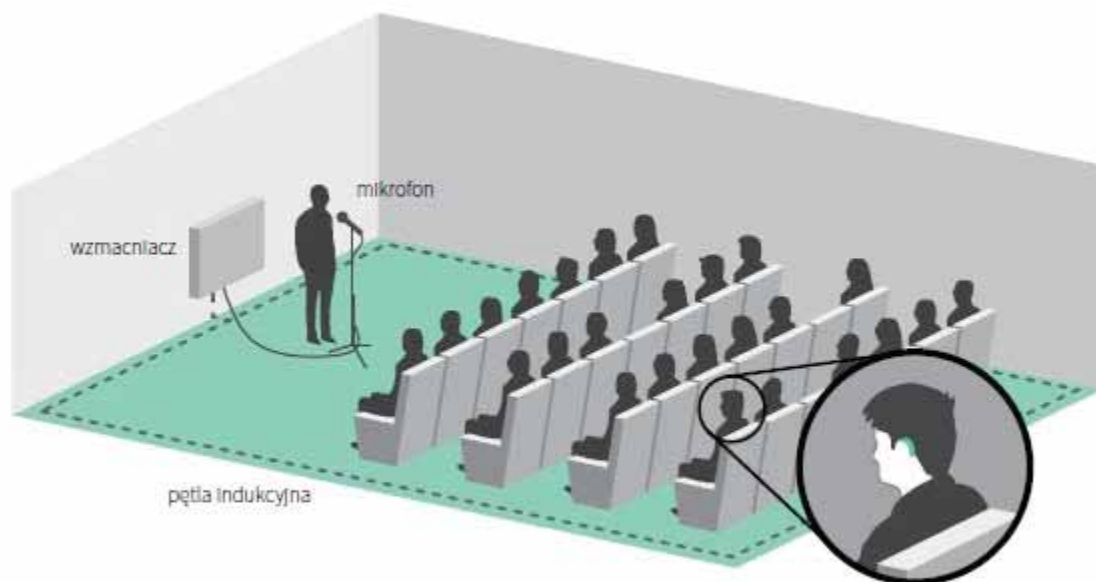
Schemat działania tłumacza języka migowego online.

Źródło: Włócznik Kamil Kowalski

Schemat działania pętli indukcyjnej stanowiskowej (w recepcji).

Źródło Włóczyk Kamil Kowalski

Schemat działania pętli indukcyjnej stacjonarnej (w sali konferencyjnej).

Źródło Włóczyk Kamil Kowalski

Symbol pętli indukcyjnej.

2	PRZESZKOLENIE PERSONELU Z ZAKRESU KOMUNIKACJI Z OSOBAMI ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	TAK	NIE
	Przeszkolona kadra placówki pracująca na stanowisku obsługi klientów		X
	Przeszkolona pozostała kadra placówki		X
	Przeszkolona kadra placówki pracująca na stanowisku informatycy		X
	Przeszkolona kadra zarządzająca placówki		X
UWAGI: Podczas wywiadu przeprowadzonego z pracownikami placówki nie stwierdzono, aby personel został przeszkolony z zakresu obsługi i komunikacji z osobami ze szczególnymi potrzebami. Zaleca się zrealizowanie szkolenia w formie warsztatowej, jego plan powinien obejmować blok poświęcony bezpośredniemu doświadczaniu różnego rodzaju niepełnosprawności. Zaleca się skierowanie osób odpowiedzialnych za stronę internetową na szkolenie dotyczące dostępności cyfrowej, w programie szkolenia powinny znaleźć się następujące aspekty: • Ułatwienia dla osób niewidomych i niedowidzących • Ułatwienia dla osób głuchych i głuchoniewidomych, • Ułatwienia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, • Ułatwienia dla seniorów/seniorek, • Ułatwienia dla osób korzystających z urządzeń mobilnych, • Prezentacja narzędzi cyfrowych ułatwiających komunikację z osobami ze szczególnymi potrzebami.			
3	INSTRUKCJA Z ZAKRESU KOMUNIKACJI Z OSOBAMI ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	TAK	NIE
	Personel dysponuje instrukcją z zakresu obsługi osób ze szczególnymi potrzebami w formie drukowanej		X
	Personel dysponuje instrukcją z zakresu obsługi osób ze szczególnymi potrzebami w formie elektronicznej		X

Uwagi: Personel nie dysponuje instrukcją z zakresu obsługi interesantów ze szczególnymi potrzebami. Brakuje kompendium wiedzy w tym zakresie przygotowanym na poziomie Placówki. Zaleca się przygotowanie instrukcji w formie drukowanej i elektronicznej. Należy pamiętać, aby instrukcja była prosta i przejrzysta i zawierała rzetelne informacje pomocne personelowi w kontakcie z klientami ze szczególnymi potrzebami. Instrukcja powinna obejmować wytyczne w zakresie komunikacji z osobami reprezentującymi różne rodzaje niepełnosprawności.			
4	Informacja na temat rozkładu pomieszczeń w budynku	TAK	NIE
	Placówka stosuje elementy ułatwiające samodzielną orientację, poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu		X
	Placówka jest wyposażona w ogólny plan budynku		X
	Placówka stosuje elementy ułatwiające samodzielną orientację, poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu w formie wizualnej i dotykowej lub głosowej		X
	Placówka stosuje elementy ułatwiające samodzielną orientację, poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu w recepcji lub w miejscu występowania węzła komunikacyjnego		X
	Placówka stosuje elementy ułatwiające samodzielną orientację, poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu (punkt „tu jesteś”)		X
Uwagi: Warto pochylić się nad dedykowanymi elementami ułatwiającymi samodzielną orientację, poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu. Obserwacja budynku placówki wykazała braki w tym zakresie. Obecnie Placówka posiada system oznakowania, ale nie jest on dostosowany do wszystkich kategorii osób ze szczególnymi potrzebami. Placówka nie zapewnia możliwości skorzystania przez osoby niedosłyszące z urządzeń poprawiających słyszenie, w tym z pętli indukcyjnych, w punktach informacyjnych czy BOI. W placówce brak elementów ułatwiających samodzielną orientację i poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu (tablice typu TU JESTES). W celu zapewnienia minimalnego poziomu dostępności budynku i usług w tym zakresie, w strefie wejściowej zaleca się umieszczenie planu tyflograficznego całego budynku.			
5	ZNAJOMOŚĆ PODSTAW JĘZYKA MIGOWEGO	TAK	NIE
	Wybrane osoby pracujące w punkcie obsługi znają podstawy Polskiego Języka Migowego w zakresie podstawowej terminologii urzędowej		X

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Wybrane osoby pracujące w punkcie obsługi znają podstawy Polskiego Języka Migowego w zakresie komunikowania się i odebrania najczęstszych komunikatów do i od osób z słabosłyszącymi i g/głuchych		X
	Wybrane osoby pracujące w punkcie obsługi znają podstawy polskiego języka migowego na poziomie B1 (zaświadczenie)		X
Uwagi: Zaleca się przeszkolenie personelu			
6	INFOGRAFIKI DOTYCZĄCE SPOSOBÓW KOMUNIKACJI	TAK	NIE
	Infografiki są łatwo dostępne dla personelu w formie drukowanej		X
	Infografiki zawierają informacje określające typy osób ze szczególnymi potrzebami ze wskazanymi podstawowymi zrachowaniami inicjalnymi umożliwiającymi nawiązanie komunikacji i uzyskanie uwagi osoby ze szczególnymi potrzebami		X
Uwagi: Personel Placówki nie dysponuje infografikami ułatwiającymi nawiązanie kontaktu z osobami ze szczególnymi potrzebami. Zaleca się wprowadzenie infografik łatwo dostępnych dla personelu - w formie drukowanej. Infografiki powinny zawierać informacje określające typy osób ze szczególnymi potrzebami ze wskazanymi podstawowymi zrachowaniami inicjalnymi umożliwiającymi nawiązanie komunikacji i uzyskanie uwagi osoby ze szczególnymi potrzebami. Należy również przeszkolić personel w zakresie używania infografik.			
7	TABLICA INFORMACYJNA PRZED WEJŚCIEM DO BUDYNKU	TAK	NIE
	Placówka eksponuje schemat budynku w tym oznaczenia umiejscowienia poszczególnych jego części		X
	Tablica zawiera co najmniej podstawowe informacje o świadczonych usługach		X
Uwagi: Brakuje tablicy informacyjnej dotyczącej schematu budynków, w tym oznaczenia umiejscowienia poszczególnych jego części przed wejściem. Oznakowanie wewnątrz jest fragmentaryczne. Placówka dysponuje informacjami wizualnymi w tym ikonografią dotyczącą Covid -19. Placówka nie jest wyposażona w schemat budynku z oznaczeniem szczególnie ważnych miejsc w budynku. Zaleca się montaż schematu w pobliżu wejścia do placówek.			
8	DOSTĘPNY PUNKT OBSŁUGI	TAK	NIE

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Placówka zapewnia wsparcie pracownika przeszkolonego do pomocy osobom ze szczególnymi potrzebami		x
	Placówka zapewnia miejsce wyciszenia ASD	x	
	Placówka zapewnia możliwość obsługi w miejscu odosobnionym i spokojnym	x	
	Placówka zapewnia podkładki do podpisu	x	
	Czy personel wykonujący zadania w punkcie informacyjnym lub recepcji (o ile dotyczy) jest przeszkolony z podstawowych zasad komunikacji z osobą z niepełnosprawnością wzroku, słuchu, intelektualną i ruchową		x
	Czy miejsce, gdzie dostępny jest wideotłumacz jest oznaczone znakiem graficznym?		x
	Personel potrafi zainicjować usługę zdalnego tłumaczenia (np. odnaleźć i włączyć program na komputerze) i obsłużyć klienta za pośrednictwem tłumacza?	brak	
	Czy miejsce/a w obiekcie, gdzie zainstalowano pętlę indukcyjną lub inne środki techniczne do obsługi osób słabosłyszących jest/są oznaczone znakiem graficznym	brak	
	Czy informacja/recepcja/punkt informacyjny posiada pętlę indukcyjną		x
UWAGI:			
9	OGÓLNODOSTĘPNE MATERIAŁY NT. DOSTĘPNOŚCI PLACÓWKI	TAK	NIE
	Strona WWW zawiera informacje na temat dostępności budynku	x	
	Strona WWW zawiera informacje na temat miejsc parkingowych	x	
	Strona WWW zawiera informacje na temat możliwości skorzystania z pomocy	x	
	Czy na stronie internetowej podmiotu znajduje się plik elektroniczny, zawierający tekst odczytywalny maszynowo, opisujący zakres działalności danego podmiotu? Zaleca się umieszczenie pliku elektronicznego, zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, opisujący zakres działalności podmiotu		x

PCPR w **Starogardzie Gdańskim**

	Czy na stronie internetowej podmiotu znajduje się nagranie w Polskim Języku Migowym opisujące zakres działalności danego podmiotu? Zaleca się umieszczenie na www nagrania w Polskim Języku Migowym opisujące zakres działalności podmiotu		X
	Czy na stronie internetowej podmiotu znajduje się informacja w tekście łatwym do czytania, opisująca zakres działalności danego podmiotu? Zaleca się umieszczenie na stronie www informacji w tekście łatwym do czytania, opisująca zakres działalności podmiotu		X
UWAGI:			
10	MOŻLIWOŚĆ SKORZYSTANIA W PLACÓWCE Z POMOCY ASYSTENTA	TAK	NIE
	W placówce osoba ze szczególnymi potrzebami może skorzystać z pomocy asystenta	X	
	Możliwość telefonicznego zgłoszenia potrzeby skorzystania z pomocy	X	
	Możliwość zgłoszenia potrzeby skorzystania z pomocy po przez e - mail	X	
	Możliwość zgłoszenia potrzeby skorzystania z pomocy za pośrednictwem osób trzecich	X	
	Osoba zgłaszająca zapotrzebowanie na pomoc ma możliwość podania informacji jakiego rodzaju będzie potrzebna pomoc	X	
UWAGI: W Placówce istnieje możliwość skorzystania z pomocy asystenta osób z niepełnosprawnościami. Zaleca się stworzenie procedur udzielania asysty osobom z niepełnosprawnościami. Zaleca się umieszczenie informacji o możliwości skorzystania z asysty i sposobach zgłoszenia takiej potrzeby, na stronie www.			

12	DOSTĘPNA TREŚĆ STRONY INTERNETOWEJ	TAK	NIE
	Osoby odpowiedzialne za funkcjonowanie stron internetowych posiadają niezbędną wiedzę nt. Dostępności cyfrowej		X
	Program szkolenia dotyczył osób niewidomych i niedowidzących (prezentacja działania programu czytającego)		X

	Program szkolenia dotyczył osób niewidomych i niedowidzących		X
	Program szkolenia dotyczył głuchych i głuchoniemych		X
	Program szkolenia dotyczył osób z niepełnosprawnością intelektualną		X
	Program szkolenia dotyczył osób starszych/seniorów		X
	Program szkolenia dotyczył osób korzystających z urządzeń mobilnych		X
	Szkolenie zawierało prezentacje narzędzi cyfrowych ułatwiających komunikację z osobami ze szczególnymi potrzebami		X
UWAGI: Zaleca się przeszkolenie pracownika odpowiedzialnego za funkcjonowanie stron internetowych z zakresu podanego w tabeli.			

Ogólna ocena dostępności Placówki

Ogólny poziom dostępności placówki:

W komponencie architektonicznym ogólny poziom dostępności placówki jest niewystarczający. Budynek nie jest dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami w różnym stopniu.

W komponencie komunikacyjnym dostępność placówki dla osób ze specjalnymi potrzebami jest przeciętna. Na uwagę zasługuje fakt, że osoby aktualnie pracujące w Placówce nie zostały przeszkolone z kompetencji społecznych z zakresu komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, obsługi interesanta z niepełnosprawnościami oraz obsługi interesanta ze szczególnymi potrzebami. W placówce nie jest także dostępna Instrukcja Obsługi OzN.

Ogólny poziom dostępności placówki spełnia kryteria tylko częściowo. Brakuje procedur w tym zakresie. Dla żadnej z grup interesantów nie stwierdzono pełnej dostępności. Częściowa dostępność występuje dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Brak większości rozwiązań dla osób z niepełnosprawnością słuchową, wzrokową i niepełnosprawnością intelektualną.

Placówka mieści się na kilku kondygnacjach. Zaleca się w miarę możliwości optymalne dostosowanie parteru do obsługi osób ze szczególnymi potrzebami. Zaleca się wyposażenie stanowisk obsługi klienta w pętle indukcyjne, urządzenia ułatwiające osobom słabosłyszącym zrozumienie pracownika, tłumacza języka migowego on-line.

Załączniki

Załącznik 1. Wytyczne dla dostępnych miejsc postojowych

Liczbę i sposób urządzenia takich miejsc należy dostosować do wymagań ustalonych w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, z uwzględnieniem potrzebnej liczby miejsc, z których korzystają osoby z niepełnosprawnością¹, przy czym rekomenduje się:

Całkowita liczba stanowisk	Liczba stanowisk dostępnych
Do 15	1 stanowisko
16 - 40	2 stanowiska
41 - 100	3 stanowiska
Powyżej 100	4% ogólnej liczby stanowisk postojowych

Lokalizacja miejsca postojowego:

Konieczne jest, aby dostępne miejsce postojowe było zlokalizowane w najbliższym sąsiedztwie wejścia do budynku, przy czym nie powinno ono znajdować się przy chodniku prowadzącym bezpośrednio do tego wejścia.

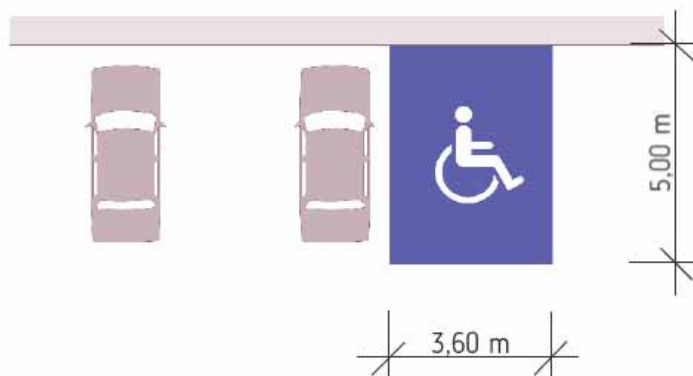
Wymiary dostępnych miejsc postojowych:

Miejsce postojowe, towarzyszące budynkom użyteczności publicznej lub zamieszkania zbiorowego, musi spełniać określone prawem wymagania wymiarowe:

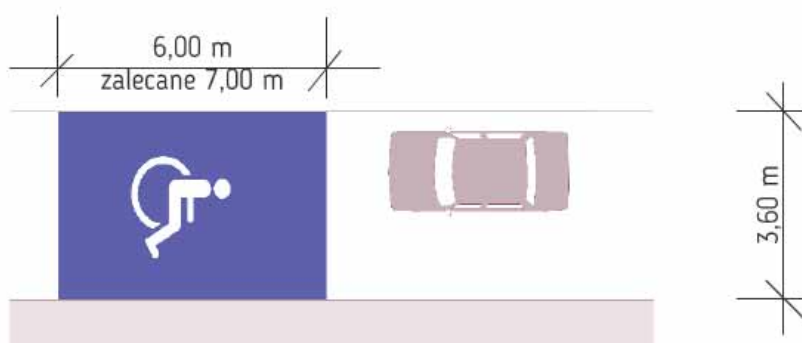
parkowanie
prostopadłe

03.

parkowanie
równoległe

04.

Zaleca się, aby - jeśli to możliwe - w przypadku parkowania równoległego wyznaczać miejsca postojowe o długości 7,00 m, z uwagi na coraz częstsze wykorzystywanie samochodów z tylną rampą lub podnośnikiem. Szerokość miejsca postojowego może zostać zmniejszona z 3,60 m do 2,50 m w przypadku zapewnienia możliwości pełnego korzystania z przylegającego dojścia lub ciągu pieszego.

Nawierzchnia miejsc postojowych:

Miejsce postojowe powinno posiadać równą, utwardzoną nawierzchnię o właściwościach antypoślizgowych, pozbawioną zmian poziomów i zjazdów w jego obrębie. Z miejsca postojowego należy zapewnić pozbawione krawężników i innych zmian poziomów wejście na ciąg pieszy - maksymalna dopuszczalna różnica poziomów wynosi 20 mm. Stanowiska postojowe i dojazdy manewrowe dla samochodów osobowych powinny mieć utwardzoną nawierzchnię, wyznaczoną ze spadkiem zapewniającym spływ wody, jednak spadek ten nie powinien przekraczać 2%, by nie powodował trudności podczas poruszania się na terenie stanowisk postojowych.

W obrębie miejsc postojowych i dojścia do nich nie należy stosować nawierzchni brukowanych wykonanych z kostki kamiennej - jest ona dopuszczalna jedynie w sytuacji, gdy stanowi element zabytkowej tkanki miejskiej. W przypadku odtwarzania nawierzchni należy stosować materiały gładkie i antypoślizgowe, dopasowane estetycznie do istniejącej nawierzchni.

Oznakowanie miejsc postojowych:

Miejsce postojowe powinno być czytelnie oznakowane oznaczeniem poziomym (P-24) oraz znakiem pionowym (D-18 „parking”) wraz z tabliczką T-29 (informującą o miejscu przeznaczonym dla pojazdu samochodowego uprawnionej osoby z niepełnosprawnością oraz dla kierującego pojazdem przewożącego taką osobę). Zaleca się także, aby cały obszar miejsca postojowego oznaczony był kolorem niebieskim.

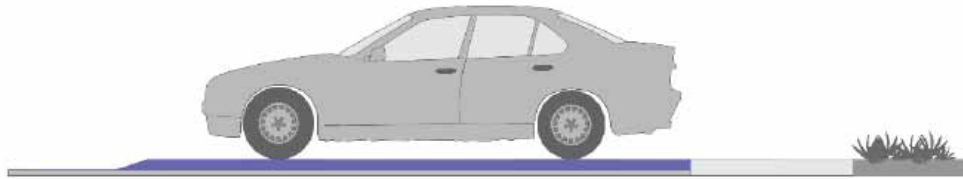
W obrębie parkingu powinny znajdować się czytelnie oznakowane i w pełni dostępne urządzenia do obsługi parkingu (parkometry, automaty biletowe), zlokalizowane jak najbliżej dostępnego miejsca postojowego. Zaleca się, aby wszystkie urządzenia kontrolne i barierki dostępu (jeśli takie mają się pojawić) miały możliwość obsługi bez konieczności wysiadania z samochodu.

Stanowiska postojowe dla samochodów, z których korzystają osoby z niepełnosprawnością, powinny być sytuowane jedynie na poziomie terenu lub na kondygnacjach dostępnych dla wszystkich użytkowników z pochylni. Konieczne jest także zapewnienie dojścia / dojazdu do chodnika, jeśli ten znajduje się na innym poziomie niż miejsce postojowe, przy czym dojście do miejsca postojowego z chodnika nie może być prowadzone przez pasy ruchu samochodowego.

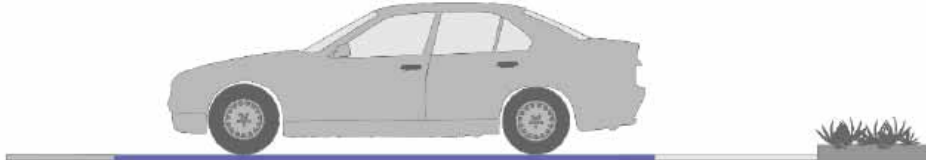

Dostęp do chodnika może zostać zapewniony poprzez:

- wyniesienie całości nawierzchni miejsca postojowego do wysokości sąsiadującego chodnika:

- obniżenie wysokości sąsiadującego chodnika do poziomu nawierzchni miejsca postojowego

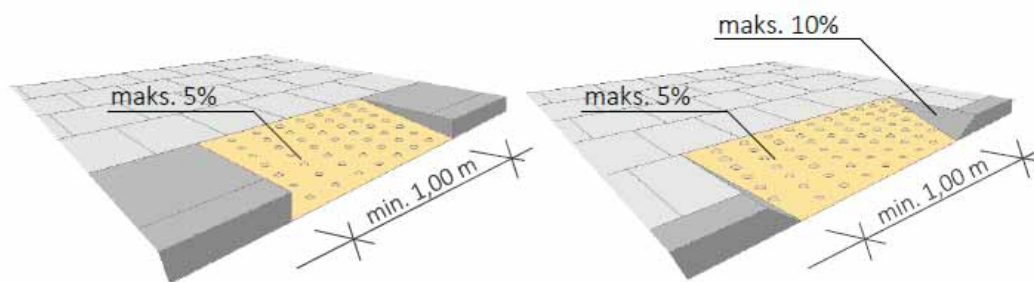
- obniżenie części sąsiadującego chodnika do poziomu nawierzchni miejsca postojowego:

- zastosowanie pochylni poza obrysem chodnika sąsiadującego:

- zastosowanie strefy obniżenia krawężnika:

Załącznik nr 2. Standard architektoniczny w obiektach zabytkowych

Obiekty zabytkowe to budynki o specjalnym charakterze. Każda przestrzeń zabytkowa jest strukturą unikatową i wymaga opracowania indywidualnych rozwiązań architektonicznych i infrastrukturalnych dostosowującą ją do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a ocena możliwości zastosowania poszczególnych rozwiązań należy każdorazowo do wojewódzkiego konserwatora zabytków. Prace wykonywane w obiektach zabytkowych muszą wynikać z przepisów prawa: decyzji Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków, która wprost wynika z przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. Z 2017 r. Poz. 1332, z późn. Zm.), ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Z 2017 r. Poz. 2187, z późn. Zm.), rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 czerwca 2017 r. W sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2017 poz. 1265). Tym samym, ingerencja w obiekty zabytkowe bez zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków grozi nałożeniem kary.

Dostępność w budynku zabytkowym musi opierać się na łączeniu zmian architektonicznych z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz odpowiednich procedur obsługi. Tylko w ten sposób można w tego typu obiektach zapewnić odpowiedni poziom dostępności przy jednoczesnym zachowaniu wartości obiektu zabytkowego. Może to wymagać odstąpienia od zastosowania standardowych rozwiązań lub wypracowania rozwiązań zapewniających dostępność jedynie do głównych przestrzeni obiektu. Tym samym, każda przestrzeń zabytkowa wymaga opracowania indywidualnych rozwiązań architektonicznych i infrastrukturalnych dostosowującą ją do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W przypadku działań mających na celu poprawę dostępności instytucji kultury, ochrona zabytków powinna dokonywać się z wyważeniem obu interesów społecznych i efektywności ekonomicznej. Istota problemu sprowadza się bowiem do zapewnienia równowagi pomiędzy dobrem społecznym, jakim jest zachowanie istniejących wartości zabytkowych budynku, a koniecznością eliminowania barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami. Oba interesy społeczne są prawnie równorzędne i to na organie prowadzącym postępowanie każdorazowo będzie ciążył obowiązek wyrażenia tej kwestii - w zależności od zachowanych wartości zabytkowych danego obiektu oraz od zaproponowanych rozwiązań projektowych. Nie każde zaproponowane działanie będzie mogło być zastosowane w takim samym stopniu i na takich samych zasadach, jak dla obiektów niezabytkowych. Trzeba bowiem mieć na względzie, że budynki historyczne z reguły odbiegają od obecnie obowiązujących standardów architektonicznych właściwych dla nowo projektowanych obiektów. Równocześnie należy zapewnić, że wybrane dla danego obiektu zabytkowego rozwiązanie jest efektywne ekonomicznie, z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych kosztów jego wprowadzenia i eksploatacji w całym okresie użytkowania.

Ocena, czy zaproponowany sposób lepszej adaptacji danego budynku zabytkowego dla potrzeb użytkowych zgodny jest z zasadą dostępności dla osób z niepełnosprawnościami - należeć będzie każdorazowo do oceny wojewódzkiego konserwatora zabytków. Niekiedy ze względu na zastosowanie historycznych rozwiązań architektonicznych, jeżeli stanowią o wartości danego obiektu zabytkowego, może okazać się, że dostępność może być zapewniona jedynie do głównych przestrzeni obiektu.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

PCPR w Starogardzie Gdańskim

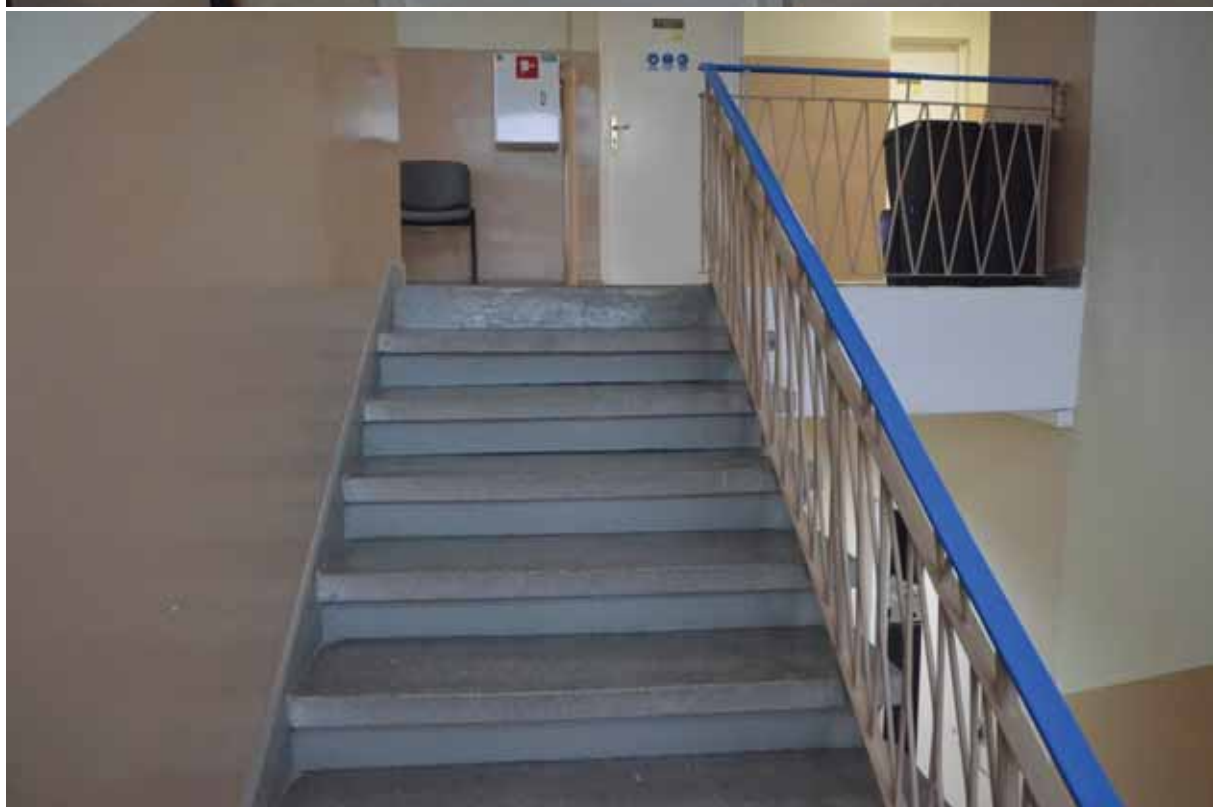

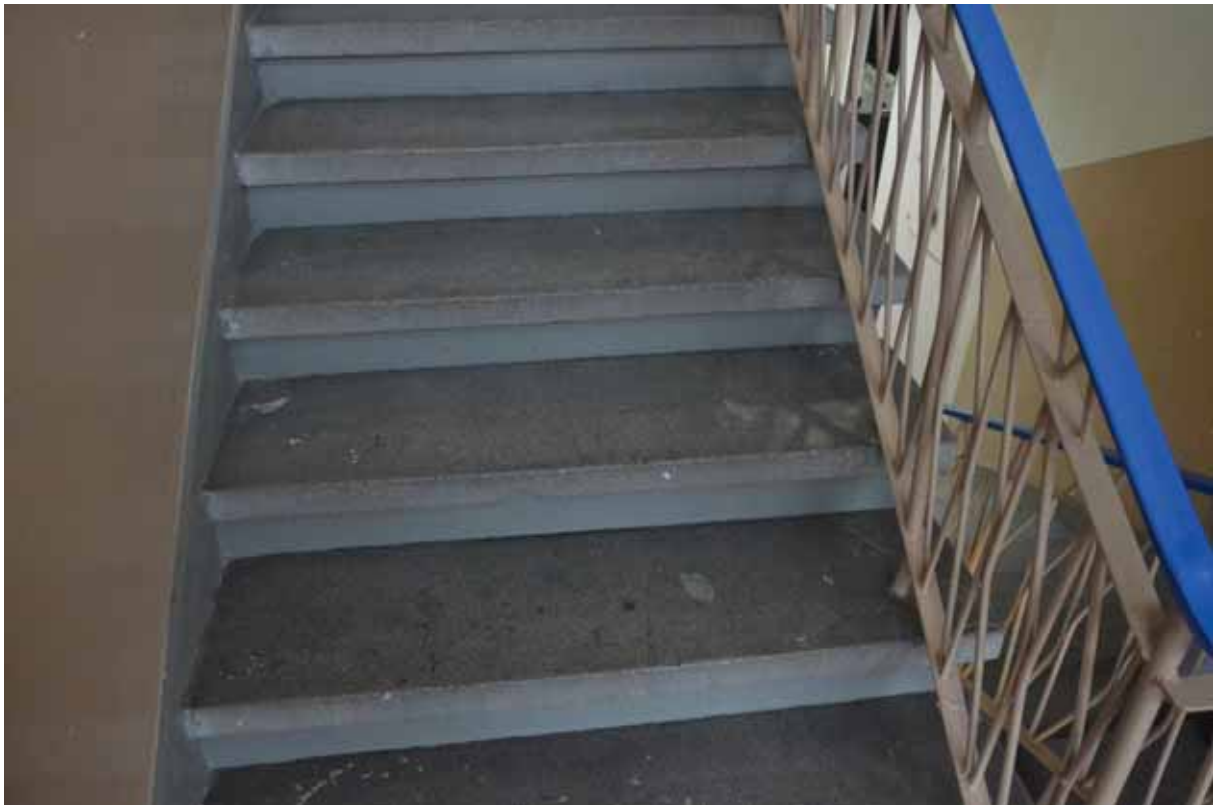

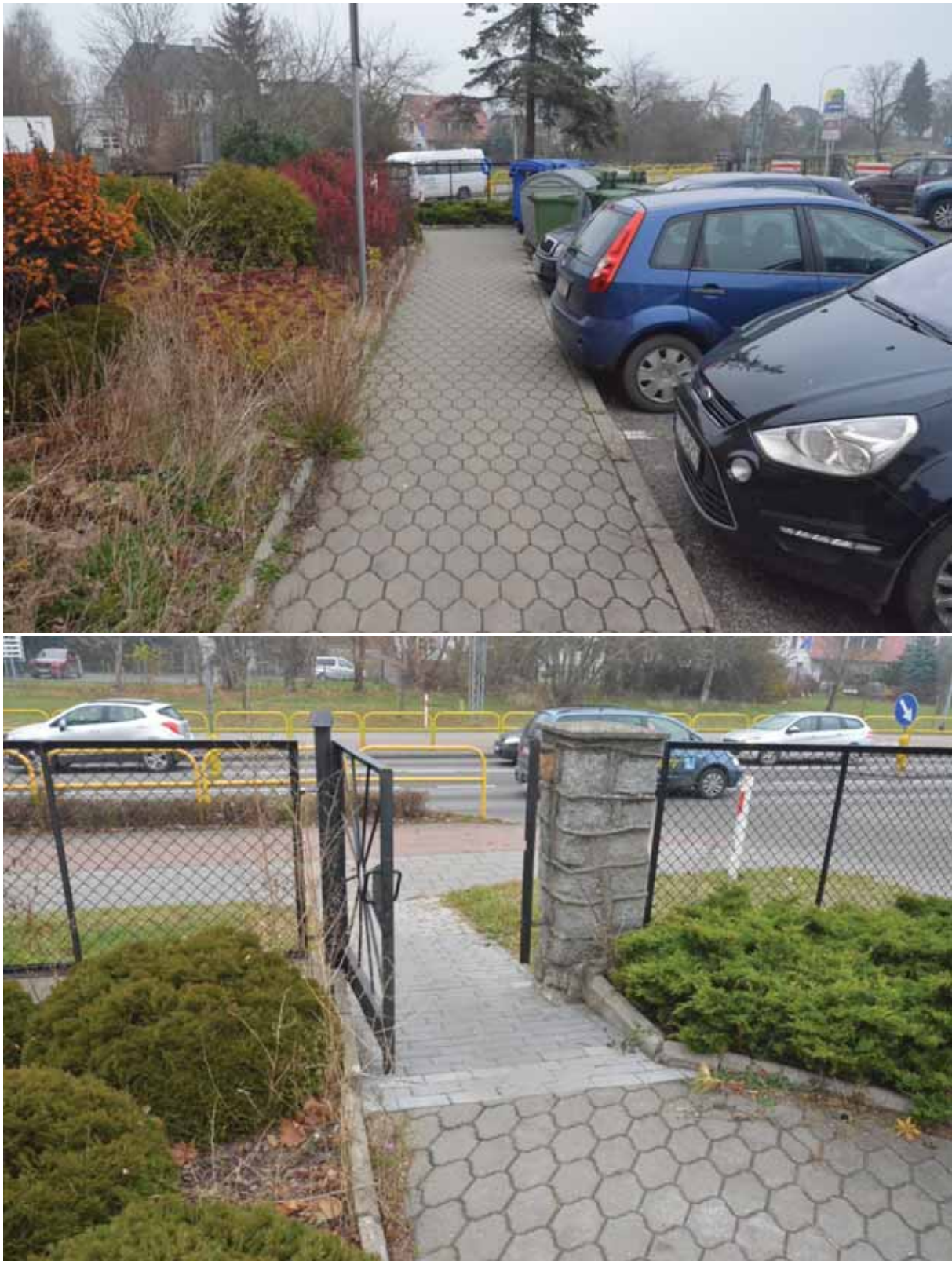

PCPR w Starogardzie Gdańskim

Materiały referencyjne

- J. Bartnicka (red): *Kształtowanie przestrzeni publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością*, Wydawnictwo Pracowni Komputerowej Jacka Skalmierskiego, Gliwice 2011
- J. Budny: *Dostosowanie budynków użyteczności publicznej - teoria i narzędzia*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Warszawa 2009
- J. Budny: *Jak dostosować budynek*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, dostęp online: <https://www.integracja.org/portfolio/jak-dostosowac-budynek/>
- P. Johnni, C. Thuresson: *Sztokholm miasto dla wszystkich. Wytyczne tworzenia dostępnego i funkcjonalnego otoczenia zewnętrznego. Program na rzecz otoczenia zewnętrznego*. Sztokholm 2010
- K. Kowalski *Projektowanie bez barier - wytyczne*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Warszawa 2008
- K. Kowalski: *Mieszkanie dostępne dla osób z dysfunkcjami wzroku*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Warszawa 2010
- E. Nowak, J. Budny, K. Kowalski: *Mieszkanie dostępne dla osób z dysfunkcją narządu ruchu*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Warszawa 2010
- B. Stępień, M. Kowalski, A. Mikołajczyk, M. Woźniak: *Łódzki Standard dostępności*, Spółdzielnia Fado, Łódź 2017
- M. Wysocki i in.: *Standardy dostępności dla miasta Gdyni*, Centrum Projektowania Uniwersalnego, Politechnika Gdańska Wydział Architektury, Gdynia, Gdynia 2009
- M. Wysocki i in.: *Standardy dostępności dla miasta Konina*, Centrum Projektowania Uniwersalnego, Politechnika Gdańska Wydział Architektury, Gdynia, Konin 2017
- *Design Manual: Barrier Free Access 2008*, *Projektowanie i adaptacja przestrzeni do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących*, Polski Związek Niewidomych, Warszawa 2016
- *Słabosłyszący w przestrzeni publicznej. Wytyczne dostępności*, Polska Fundacja Osób Słabosłyszących
- *Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania - poradnik*, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, Warszawa 2017
- *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans dla kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2018

PRZYKŁADOWE PIKTOGRAMY

Raport z badania dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej
został opracowany przez:

FUNDACJA AKADEMIA INNOWACJI NOVUM

ul. Dmowskiego 30B/2

05-270 Marki

Adres do korespondencji:

Skrytka pocztowa nr 105

05-500 Piaseczno

KRS:0000606291

NIP:7811924925

REGON: 363933130

e-mail: fundacjanovum@gmail.com

biuro@fain.com.pl

www.fain.com.pl

tel. 501231796

501771484

Fundacja Akademia Innowacji NOVUM

ul. Dmowskiego 30B/2; 05-270 Marki

www.fain.com.pl

18 Listopada 2021